

Recenzovaný časopis
pre právnu vedu a prax
od júna 2019

**Zánik poistného
vztahu a konanie
poistovne** v rozpore
s dobrými mravmi

**Nástrahy
elektronických
občianskych
preukazov**

**Pojem *dielo*
v európskom
autorskom práve**
po rozsudku
Súdneho dvora EÚ
vo veci C-310/17

bulletin slovenskej advokácie

PRÁVNICKÁ FAKULTA

UNIVERZITY KARLOVY

nabízí mezinárodně uznávané kurzy

LL.M.

- SPORTOVNÍ PRÁVO
- ZDRAVOTNICKÉ PRÁVO

Absolventi získají mezinárodně uznávaný titul LL.M. podle § 60a zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

Podmínky přihlášky, informace o programu i poplatcích a další je možno získat na www.prf.cuni.cz/llmcz

Termín pro přihlašování je **30. srpna 2019** | Zahájení kurzů **říjen 2019**

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur. V prípade záujmu o kúpu kontaktujte: stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

AKTUÁLNE

DISKUSIA

- 2 Quo vadis komora?
Mgr. Richard Karkó
- 4 Bagateľný cenzus v rozhodovacej praxi Ústavného súdu SR
JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.
- 5 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

- 6 Zánik poisťného vzťahu a konanie poisťovne
v rozpore s dobrými mravmi
Mgr. Ivan Lomaka
- 9 Nástrahy elektronických občianskych preukazov
JUDr. Jana Matejová
- 16 Pojem *dielo* v európskom autorskom práve
po rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-310/17
Mgr. Matej Michalec, LL.M.

JUDIKATÚRA

- 22 Rehoľník ako advokát
- 24 *In flagrante delicto* v kontexte porušenia
práva na slobodu a bezpečnosť
- 28 K viazanosti civilného súdu rozsudkom
o schválení dohody o vine a treste

ADVOKÁCIA

SAK

- 30 Aktuálne udalosti
- 32 Z májového zasadnutia predsedníctva SAK
- 32 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 33 Poznačte si do kalendára:
Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
- 34 Spoločné stretnutie predsedníctva SAK a predstavenstva ČAK
- 35 Seminár o americkom práve (Pozvánka)
- 36 Vykonanie neodkladných úkonov advokátom
pri skončení zastupovania

ZAHRANIČIE

- 40 Povinnosť advokáta konať bezodkladne
a informovať klienta o stave veci
- 42 *Bulletin advokacie* prináša...
- 44 AIJA – Program medzinárodných konferencií
do konca roka 2019
- 46 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 48 Slovinská advokátska komora

ZAÚJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 52 Občiansky zákoník. Praktický komentár. 1. a 2. diel
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.
- 52 Judikatúra v azylových veciach
JUDr. Zuzana Ďurišová
- 53 „Bourali jsme vesele c. k. mocnářství zpuchřelé“
alebo advokáti v prvom československom odboji
JUDr. PhDr. Rudolf Maník, PhD., MBA, MHA
- 57 FEJTÓN: HAU! HAU! HAU!
František Hečko

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

Opäť máme nové číslo stavovského periodika (už 25. rok bez prerušenia!) a v snahe nezaspať na vavrínoch predsedníctvo rozhodlo posunúť časopis do vyššej publikačno-referenčnej ligy. Z Bulletinu sa stal recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax.

Nové výzvy vyplývajúce, okrem iného, z kano-nády nových právnych predpisov však stoja aj pred advokátskym stavom a komorou. Takže quo vadis komora?

Chceme silnú samosprávnú organizáciu s kompetenčným prípadne iným vplyvom? Pomáhajúcu riešiť potreby, ale aj záujmy advokátov? Alebo vykonávajúcu len nevyhnutné činnosti vymedzené v zákone o advokácii? Odpoveď a objednávka advokátskeho stavu má vplyv na hospodárenie – teda príspevkovú (príjmovú) a výdavkovú časť.

Určujúcim bude, či sa advokáti chcú finančne podieľať na komorou vykonávaných činnostiach presahujúcich povinnú jazdu zo zákona a teda, či a aký široký mandát dostane predsedníctvo na realizáciu takýchto činností. K týmto otázkam nielen v odpovediach na ne sa viac dočítate v článku o ekonomike komory (s. 2).

Kolegyně, kolegovia, prajem vám príjemné letné čítanie odbornej aj stavovsko-informačnej časti vami už otvoreného čísla nášho Bulletinu.

Mgr. Richard Karkó
člen predsedníctva SAK

K fotografii na obálke

Zo spoločného stretnutia predsedníctva SAK a predstavenstva ČAK v Tatranskej Lomnici 6. júna 2019. Zľava: JUDr. František Smejkal, miestopredseda ČAK, JUDr. Vladimír Jirousek, predseda ČAK, JUDr. Tomáš Borec, predseda SAK, JUDr. Tomáš Illeš, podpredseda SAK. Viac na s. 34. Foto Vladislav Zigo

DISKUSIA

Quo vadis komora?

Krátka otázka na úvod článku prináša pomerne značné peripetie pri rozhodovacom procese, ako na ňu odpovedať. Opakovane počúvame, čo komora ne/robí za peniaze advokátov, že mína peniaze advokátov bez výsledku, že advokáti platia do komory a nič späť nedostávajú.

Nie je úlohou (autora) článku presviedčať a menovať, čo všetko robia a nerobia členovia orgánov, kde svojim odborným vplyvom presadzujú záujmy advokátov – niekedy s väčším niekedy s menším úspechom (len príkladom povinné zastúpenia v civilno-obchodnej sporovej agende – advokátsky proces v incidenčných konaniach atp.).

Cieľom článku je vniesť viac svetla do ekonomiky komory v nadväznosti na vykonávané činnosti.

Posledné účtovné obdobia sme skončili so stratou, napriek vyrovnanému nastavenému rozpočtu s rezervami a konzervatívnemu hospodáreniu (čísla sú zverejňované pravidelne, na jednoduché ozrejmienie viď pod článkom).

Rozpočet na strane príjmovej za posledné roky býval na úrovni tesne nad 2,5 milióna eur plus cca 300 tisíc spolu príjem do sociálneho fondu advokátov a do sociálneho fondu koncipientov na ich vzdelávanie. Do rozpočtu od advokátov ročne prichádza okolo 1,7 milióna eur, zvyšok tvoria iné tržby a marketingová podpora partnerov SAK.

Približne 2/3 rozpočtu tvorí náklad na činnosť orgánov vrátane konferencie, poradných orgánov, skúšobných senátov, na disciplinárne konania a zamestnancov komory.

Len cca 1/3 rozpočtu je možné použiť na outsorcované činnosti – správa rozsiahleho sw (úhrady, informačný web, wiki...), matriku, údržbu, opravu a kúpu majetku, prednáškovú činnosť v regiónoch, nepovinné činnosti komory, semináre, športové a kultúrne akcie (ak nejde o podporu zo sociálneho fondu, ktorý je účtovaný aj plnený samostatne)...

Semináre koncipientov sú hradené samostatne z poplatkov na to určených plynúcich do sociálneho fondu.

O nákladoch vyvolaných novými právnymi úpravami – príkladom elektronizácia justície, nie je možné polemizovať. Sú tu. Je potrebné uviesť, že zásadným zásahom do ekonomickej náročnosti posledných 3 rokov boli náklady spojené s elektronizáciou justičného systému, ktoré sa predsedníctvo komory podujalo uhrádzať za advokátov, aby sme pomohli advokátom s rozbehom elektronického fungovania v kanceláriách prostredníctvom ID a advokátskeho preukazu (vý-

daj preukazov s čipom, jednotlivé certifikáty, konverzie, časové pečiatky, školenia, softvérová pomoc). A nebolo to len o starších kolegoch. Podpora či už softvérová, personálna, edukačná, úhrada priamych nákladov na certifikáty a advokátsky preukaz stálo každoročne do 10 % rozpočtu. Predsedníctvo po opakovaných diskusiách zvažilo, že je takáto pomoc na rozbeh potrebná pre väčšinu advokátov a nakoniec aj reakcie advokátov v priebehu tohto obdobia dali takémuto rozhodnutiu za pravdu. Postupne si advokáti budú hradíť výdavky spojené s výkonom povolania elektronickou formou sami (certifikát, preukaz, časové pečiatky, konverzie) veď napokon ide o činnosť potrebnú pre výkon povolania každého z nás a nie je to zásadný peniaz pre žiadneho z nás – už to je iba otázka organizačného nastavenia v kanceláriách.

S vypätím všetkých síl komora hospodári každoročne so schodkom na úrovni 6-miestneho čísla. Bez nákupu nového majetku, bez rekonštrukcie budovy (kto vojde na Kolársku vidí), bez väčšej profesionalizácie činností...

Opätovne poukazujem, že príjem vrátane príjmu do sociálneho fondu síce tvoria väčšinovo príspevky advokátov, avšak samotné príspevky advokátov dlhodobo nepostačujú na krytie výdavkov komory! Bez marketingovej podpory komory od partnerov komory a iných tržieb, čo je manažérska zásluha najužšieho manažmentu komory, by sme už dnes takmer nemali finančné rezervy!

Ak opomenieme úvahy, že vzdelávanie mladých kolegov by sa dalo vykonávať s pomocou nenávratných finančných prostriedkov od štátu (predsedníctvo do dnešných dní nemá záujem o takéto riešenie, zapojiť štátne financovanie do našich štruktúr) a nechceme v zásade žiť zo sponzorských príspevkov partnerov komory, aby sme zostali plne nezávislí, keďže sme tvorení nezávislým advokátskym stavom, zostáva nám len málo možností, ako hospodáriť vyrovnané.

Predsedníctvo má záujem o opatrenia, aby zostal rozpočet vyrovnaný pri zachovaní všetkých činností (bulletin, činnosť orgánov, disciplinárne konania, rozhodovanie o statusových veciach advokátov, vzdelávanie cca 2 000 koncipientov,

správa webu, regionálne semináre, semináre, kultúrne akcie, účasť v medzirezortných pripomienkových konaniach, zahraničné cesty, všetko ostatné).

V roku 2019 sme v dôsledku mínusových hospodárení predchádzajúcich rokov pristúpili k rozhodnutiu, že požiadame našich partnerov, aby s nami vydržali jeden rok aj za cenu, že ich príjmy budú znížené. Predsedníctvo rozhodlo znížiť náklady komory na hlavné činnosti, ktoré musí vykonávať zo zákona do 15 % a na ostatné činnosti komory do 30 %. Samozrejme, takýto stav platí našim dodávateľom za objednané služby menej ako v minulých rokoch je dlhodobu neudržateľný, ku cti kancelárii komory a najužšiemu manažmentu slúži, že dokázali presvedčiť našich partnerov, aby poskytovali služby jeden rok aj za takýchto podmienok. Rok – jeden rok sme ako tak ustáli. Príde však aj ďalší.

Súčasne, keďže, ako píšem vyššie, náklady na personálny substrát sú zásadne najvyššou položkou, ktorá sa navyše multiplikuje každoročne (upozorňujem, že ide len o náhradu za stratu času a cestovné a mzdy zamestnancov) predsedníctvo už tretí mesiac pripravuje optimálne riešenie (azda ho nájdeme) na iné efektívnejšie a lacnejšie fungovanie poradných orgánov, ktoré síce vykonávajú neopomenuteľnú činnosť komory, avšak práve možnosť v zmene manažovania a platenia týchto orgánov možno prinesie ušetrenie sumy do 100 000 eur/rok (ostatné orgány upravuje zákon, tam zmenu organizácie štruktúry bez zmeny zákona dosiahnuť nevieme).

Pri každom rozhodovaní predsedníctva sa zameriavame na cenu/výkon daného riešenia.

Tol'ko predbežná analýza.

K otázke z nadpisu.

Je potrebné niečo zmeniť, inak pôjdeme pomaly, ale nepochybne až do úplného vyčerpania spoločne našetrených finančných prostriedkov.

Jednou z možností je, že každú komorou organizovanú činnosť nie pre všetkých advokátov zaplatia zúčastnení advokáti, aby boli pokryté všetky (VŠETKY) náklady na takúto činnosť. Po takomto riešení som už kedysi v bulletine volal. Bude to znamenať zdraženie niektorých činností pre advokátov, avšak vzhľadom na adresnosť takéhoto postupu bude platiť len ten, ktorý sa zúčastní na danom podujatí (galavečer, semináre, prednášky, športové, kultúrne a iné podujatia).

Sociálny fond bude potrebné rozdeliť na dva fondy a to fond pre vzdelávanie a fond pre ostatnú podporu advokátom. Poplatok za vzdelávanie koncipientov sa vzhľadom na zmenenú trojročnú prax a zásadnú reformu vzdelávania koncipientov začatú od tohto roku zvýšil za celé obdobie praxe o 240 eur – koncipienti však dostanú cca 40 hodín interaktívneho vzdelávania v malých skupinách viac v našich vlastných (prenajatých) nových priestoroch. Fond pre vzdelávanie teda bude zásadne každoročne v nule.

Z fondu pre podporu, do ktorého advokáti prispievajú poplatok, sa bude uhrádzať podpora advokátom v núdzi, vydávanie kníh, iná podpora advokátskeho stavu, vždy len do výšky ročného príjmu. Tu je potrebné umožniť advokátom prispieť aj dobrovoľne do sociálneho fondu vyšší príspevok

ako povinný a žiaduce, aby sa advokáti spolupodieľali na podpore kolegov v núdzi, alebo na podpore PR akcií komory atp.

Ak dokážeme pochopiť nutnosť dobrovoľného prispievania do rozpočtu a sociálneho fondu vo väčšej výške ako doteraz, môžeme pokračovať v činnostiach, ktoré často advokát nevidí, avšak sú pre podporu našej obce nevyhnutné (ovplyvňovanie zákonov v MPK, podpora kolegov pri zmenách zákonov ako napr. pri elektronizácii, vydávanie bulletinu atp.) resp. tieto povýšiť na vyššiu úroveň a rozšíriť aparát komory o ďalšie odborné činnosti, aby ich nemuseli vykonávať volení členovia orgánov, na týchto nechať v zásade len rozhodovaciu právomoc. Zafažovanie volených členov nad primeranú mieru je často neefektívne, vzhľadom na ich vlastný výkon advokácie.

Predsedníctvo rozpracováva riešenia naznačené vyššie, teda riešenia aj na strane príjmov komory vrátane možnosti dobrovoľne prispievať na adresné činnosti, ako aj neadresne dobrovoľne prispievať na činnosť komory.

Ak nebudú pozitívne prijaté navrhované riešenia vo vzťahu k zvýšeniu príjmovej časti rozpočtu na dobrovoľnej báze od členov advokátskeho stavu, bude musieť predsedníctvo hľadať a nájsť iné riešenie – vidím však následne len možnosť znížiť a zmenšiť rozsah výdavkov a teda aj počet a rozsah činností vykonávaných komorou – príkladom zrušiť tlačovú podobu bulletinu a Zbierok disciplinárnych rozhodnutí, zrušiť kultúrne a PR akcie ako galavečer advokácie s oceňovaním kolegov, prestať vydávať knihy, prestať používať odborný vplyv pri skutočne (presnejšie neskutočne) veľkej aktivite prijímania nových zákonov atď...

Nie je cieľom autora navádzať na riešenie, neosobujem si právo na správny názor, nakoniec rozhodne reakcia advokátskeho stavu na nástroje na riešenia pripravené predsedníctvom. Predsedníctvo komory ako najvyšší volený orgán má záujem chrániť a obhajovať záujmy advokátskeho stavu na najvyššej možnej úrovni.

Každé riešenie má svoje čaro, len pri rozhodovaní o konkrétnych veciach je potrebné sa pozrieť, ako budeme vyzeráť o 10 rokov. Kde sa chceme vidieť – jednotlivé kancelárie, stav a komora.

Pod čiarou pár čísel.

Výsledok hospodárenia SAK za rok 2017 = –673 935,60 eur
(poznámka – strata je pred preúčtovaním úhrady poplatkov na vzdelávanie koncipientov zo sociálneho fondu do rozpočtu komory vo výške 172 662,– eur a pred preúčtovaním sociálneho fondu advokátov na úhrady z rozpočtu vo výške 105 000,– eur). Účtované rovnakou metódou ako HV v roku 2018 by bola strata komory na úrovni cca –396 273,60 eur.

V danom roku bola navyše Konferencia advokátov konaná každé 4 roky s nákladom 271 654,– eur, ktorý je započítaný v HV za rok 2017.

Výsledok hospodárenia SAK za rok 2018 = –171 609,39 eur.

Mgr. Richard Karkó
člen predsedníctva SAK

DISKUSIA

Bagateľný cen­zus v rozhodovacej praxi Ústavného súdu SR

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

V justičnom priestore sa vyskytuje pomerne veľká množina takzvaných bagateľných peňažných sporov. Bagateľných, samozrejme, iba zo všeobecného hľadiska. V konkrétnom prípade sa totiž málokomu javí jeho vlastný spor ako bagateľný; bez ohľadu na jeho prípadnú minimálnu hodnotu.

Procesná legislatíva existenciu takýchto sporov predpokladá a zavádza v danej súvislosti rôzne účelné opatrenia na princípe *ratione valoris* (z dôvodu hodnoty). Za splnenia ostatných podmienok podľa § 177 ods. 2 písm. a) CSP môže súd napríklad rozhodnúť o žalobe bez pojednávania, ak hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2 000 eur. V spotrebiteľských sporoch je táto hranica znížená na polovicu [porovnaj § 297 písm. b) CSP]. Súčasťou práva Európskej únie je aj nariadenie EP a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (rovnako 2 000 eur v zmysle čl. 2 ods. 1 nariadenia).

Osobitnú pozornosť si vyžadujú legislatívne opatrenia, ktoré na princípe *ratione valoris* zavádzajú bagateľný cen­zus, pokiaľ ide o prípustnosť opravných prostriedkov. Typickým príkladom je zákonné obmedzenie prípustnosti dovolania v zmysle § 422 CSP, ktoré vylučuje možnosť napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním podľa § 421 ods. 1 CSP, ak v peňažnom spore nie je prekročená určitá hodnotová hranica. Tou je desaťnásobok minimálnej mzdy bez ohľadu na príslušenstvo, resp. dvojnásobok minimálnej mzdy v sporoch s ochranou slabšej strany. Aktuálne teda 5 200 eur a 1 040 eur. Obdobnú úpravu obsahoval aj § 238 ods. 5 OSP, ktorý prípustnosť dovolania limitoval trojnásobkom a v obchodných veciach desaťnásobkom minimálnej mzdy.

Ústavný súd pre konanie o individuálnych sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR nemá osobitne uzákonený bagateľný cen­zus. Takéto obmedzenie neupravoval pôvodný zákon NR SR č. 38/1993 Zb. a neupravuje ho ani súčasný zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZÚS“). Ustanovenie § 62 ZÚS subsidiárne odkazuje iba na primeranú aplikáciu CSP, rovnako ako aj zrušený § 31a ods. 1 zákona NR SR č. 38/1993 Zb.

V rámci konania pred Ústavným súdom SR sa však postupne vyvinula prax, podľa ktorej je opodstatnené aplikovať pravidlo o neprípustnosti individuálnej sťažnosti na princípe *ratione valoris* rovnako, ako v prípade neprípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 5 OSP a aktuálne § 422 ods. 1 CSP. Túto prax už v súčasnosti možno označiť za ustálenú a reprezentuje ju nemalé množstvo uznesení o odmietnutí sťažností, ako zjavne neopodstatnených (napr. IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 431/2012, I. ÚS 134/2016, III. ÚS 25/2016, III. ÚS 885/2016 a ďalšie).

Ústavný súd v danej súvislosti spravidla uvádza, že ak je v konaní pred dovolacím súdom *ex lege* vylúčený prieskum bagateľných vecí, bolo by „proti logike“ pripustiť, aby bol ich prieskum automaticky presunutý do roviny ústavného súdnictva. Ústavnoprávna ochrana sa teda v takýchto prípadoch poskytuje iba celkom výnimočne, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu alebo intenzite.

Do tohto stabilizovaného rozhodovacieho štandardu vnieslo nový názorový trend nedávne rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 27. novembra 2018 vo veci *Klačanová proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 8394/13). Pani Anna Klačanová, zastúpená advokátkou, bola pôvodne v roku 2012 plne procesne úspešná v konaní o správnej žalobe pred Krajským súdom v Žiline. V rámci náhrady trov konania však súd odporcovi uložil povinnosť nahradiť jej trovy iba za tri úkony právnej služby, hoci nárok bol riadne uplatnený za päť takýchto úkonov. Ukrátenie žalobkyne o náhradu trov konania za zvyšné dva úkony právnej služby nebolo v odôvodnení rozhodnutia nijako vysvetlené.

Rozhodnutie správneho súdu, v časti výroku o náhrade trov konania, napadla teda žalobkyňa sťažnosťou na Ústavnom súde SR. V nadväznosti na vyššie uvedenú rozhodovaciu prax bola jej sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, a to uznesením zo dňa 14. 6. 2012 č. k. IV. ÚS 311/2012-9. Ústavný súd síce skonštatoval, že napadnutý výrok uznesenia krajského súdu je z hľadiska kritérií zákonnosti spochybniteľný; zároveň ale uviedol, že je nevyhnutné zohľadniť aj intenzitu namietaného porušenia zákona a jeho ústavnoprávny rozmer. Keďže suma 269,58 eur, o ktorú mala byť sťažovateľka ukrátená, zjavne nedosahuje ani trojnásobok minimálnej mzdy, teda sumu, ktorá je aj vo sfére všeobecného súdnictva považovaná za bagateľnú (§ 238 ods. 5 OSP), nie je ústavnoprávny prieskum opodstatnený. Nebol zároveň indikovaný tak závažný a intenzívny zásah do základného práva sťažovateľky, ktorý by odôvodňoval výnimku z tohto pravidla.

Po neúspechu na ústavnom súde sa sťažovateľka obrátila na Európsky súd pre ľudské práva, ktorý jej sťažnosti vyššie identifikovaným rozhodnutím vyhovel a konštatoval porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Európsky súd pre ľudské práva neakceptoval argument Ústavného súdu SR, založený na použití pravidla o bagateľnom cenze v neprospech sťažovateľky. Osobitne zdôraznil, že pri absencii akýchkoľvek konkrétnych zákonných ustanovení umožňujúcich takýto konštrukt, sa ústavný súd odvolal na analógiu *ratione valoris*, aplikovateľnú na dovolanie v konaní pred všeobecnými súdmi (ods. 30). Zároveň poznamenal, že okrem vyššie uvedených abstraktných pravkov ústavný súd vôbec nezohľadnil argumenty sťažovateľky,

vrátane tých, ktorými sa osobitne odvolávala na čl. 6 ods. 1 Dohovoru (ods. 31).

Rovnako nebola v konaní pred ESĽP akceptovaná ani námietka vlády Slovenskej republiky, že pri hodnote peňažného nároku približne 270 eur neutrpeľa sťažovateľka podstatnú ujmu a jej sťažnosť je potrebné vyhlásiť za neprijateľnú v zmysle čl. 35 ods. 3 písm. b) Dohovoru.

S odkazom na rozhodnutie vo veci *Šimecki proti Chorvátsku*, sťažnosť č. 15253/10, Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že riziko akejkoľvek chyby zo strany štátu musí znášať samotný štát a omyly nesmú byť napravované na náklady dotknutého jednotlivca. Právo na prístup k súdu nie je absolútne a môže byť podrobené obmedzeniam, ktoré však nesmú limitovať prístup jednotlivca takým spôsobom alebo v takom rozsahu, že bude porušená samotná podstata tohto práva. Obmedzenie nebude zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ak nesleduje legitímny cieľ a ak neexistuje primeraný vzťah proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom (ods. 23).

Nateraz je otázne, ako Ústavný súd SR zohľadní tieto závery vo svojej rozhodovacej činnosti a či upustí od predbežného preskúmavania ústavných sťažností na princípe *ratione valoris*. Aj vzhľadom na absenciu výslovného ustanovenia v ZÚS možno zrejme očakávať výrazné zredukovanie počtu ústavných sťažností, ktoré budú odmietnuté ako zjavne neopodstatnené iba z dôvodu aplikácie bagateľného cenzu. Zároveň ale nemožno doterajšiu judikatúru úplne ignorovať. Sporné kritérium rozhodne má svoju relevanciu, avšak skôr ako podporný, a nie ako hlavný a jediný argument na odmietnutie ústavnej sťažnosti. ■

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2019

XVIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2019.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* príspevky vyhodnotí do konca decembra 2019. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. ju zvýšiť.

Zánik poistného vzťahu a konanie poisťovne v rozpore s dobrými mravmi

Mgr. Ivan Lomaka

Poisťovne sú právnické osoby, ktoré majú svoju činnosť právne, administratívne, ako aj finančne zabezpečenú, a to za účelom dosahovania zisku. Oproti obyčajným fyzickým osobám, ktoré nedisponujú podrobnou znalosťou právnych predpisov, majú poisťovne v poistnom vzťahu dominantné postavenie. Svoje postavenie môžu zneužiť za účelom dosiahnutia finančného prospechu, a to na úkor fyzických osôb, svojich klientov, pričom takéto konanie na prvý pohľad je z formálneho hľadiska v súlade s platným právom

I. Zánik poistného vzťahu zo zákona

Nie je zriedkavosťou, že v rámci uzatvoreného poistného vzťahu podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoPZP“), poisťník¹ (väčšinou na základe ľudského omylu) neuhradí poistné v čase jeho splatnosti. Omeškanie s plátbou poistného podľa § 9 ods. 4 ZoPZP²

Mgr. Ivan Lomaka
je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave (2017). V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient so zameraním na občianske, obchodné, ako aj na stavebné právo.

môže mať aj také následky, že poistný vzťah automaticky zaniká zo zákona. Problém nastáva, ak samotná poisťovňa túto skutočnosť ignoruje a koná, akoby poistná zmluva ďalej pokračovala a poisťník nemá vedomosť o zániku poistenia.

Poisťník následne ďalej hradí poistné a pri vzniku poistnej udalosti komerčná poisťovňa odmietne odškodniť náhradu škody s odkazom na § 9 ods. 4 ZoPZP (neexistencia poistenia) a preplatené poistné vráti. Pri dopravných nehodách však v niektorých prípadoch vzniká škoda

v niekoľkých tisíckach až desať tisíckach eur, ktoré musí následne znášať vinník, resp. vlastník vozidla. Vynára sa otázka, či je spravodlivé, ak poisťovňa postupovala po zániku poistenia v rozpore s dobrými mravmi, svojím konaním dostala poisťníka do omylu a negatívne následky tohto konania má znášať výlučne vinník (resp. vlastník vozidla).

Súdna prax konštatovala, že z **§ 9 ods. 4 ZoPZP** *expressis verbis* vyplýva zánik poisteného vzťahu (po splnení podmienok), na ktorý nemá vplyv ďalšie konanie poisťovne.³ Aj napriek tomu je otázne, či má výlučne poisťník znášať povinnosť likvidovať náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, aj keď po zániku poistného vzťahu poisťovňa konala spôsobom (napr. zaslanie poistky na ďalšie obdobie, zaslanie ďalších faktúr na úhradu, atď.), z ktorého mal poisťník dojem, že zmluvný vzťah naďalej existuje. Panuje právny názor, že aj v takomto prípade má poisťník ako vinník (resp. vlastník vozidla) znášať povinnosť nahradiť vzniknutú škodu poškodenému, resp. regresný nárok Slovenskej kancelárii poisťovateľov (keďže vozidlo nebolo v čase dopravnej nehody údajne poistené), a následne si voči poisťovni uplatniť nárok na náhradu škody. Až po úhrade regresnej pohľadávky Slovenskej kancelárii poisťovateľov (škody poškodenému) v rozsahu niekoľkých tisíc, až desaťtisíc eur za všetky spôsobené škody, by prichádzalo teoreticky do úvahy uplatnenie nároku na náhradu škody (vzniknutej uvedením do omylu) voči príslušnej poisťovni. Takýto výklad prezentovanej problematiky by spôsobil jednak finančnú likvidáciu poisťníka (fyzickej osoby), ako aj bezdôvodné

¹ Na účely analyzovanej problematiky sa poisťník chápe ako vinník dopravnej nehody alebo vlastník motorového vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda.

² Podľa § 9 ods. 4 ZoPZP: „Poistenie zodpovednosti zanikne tiež, ak poistné nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti, ak pre takýto prípad nebola v poistnej zmluve dohodnutá dlhšia lehota pre zánik poistenia zodpovednosti, maximálne však na dobu troch mesiacov. Poistenie zodpovednosti zanikne uplynutím tejto lehoty.“

³ Napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24. 6. 2015, sp. zn. 4Cdo/190/2014 a uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29. 5. 2014, sp. zn. 6MCdo/48/2012.

množenie sporov, následkom čoho by sa neúmerne zaťažovali súdy, ako aj spotrebitelia, ktorí by museli vystupovať vo viacerých súdnych konaniach.

II. Zneužitie ustanovenia

Je nutné poukázať na § 11 ods. 4 ZoPZP,⁴ v zmysle ktorého **majú poisťovne povinnosť po zániku poistného vzťahu zaslať do 15 dní doklad o škodovom priebehu**. Ak tak poisťovňa neučiní, a *contrario* zašle poistníkovi napr. doklady na ďalšie poistné obdobie, poistník nadobudne mylný dojem o pokračovaní poistenia. Je možné takéto konanie považovať za nekalé, priečiace sa dobrým mravom, pokiaľ poisťovňa odmietne po vzniku poistnej udalosti odškodniť poškodených s poukazom na § 9 ods. 4 ZoPZP. Nespravodlivosť načrtnutej situácie zintenzívňuje charakter poistného vzťahu, ktorý je spotrebiteľský, kde poistník má postavenie slabšej strany. Preto absolútnym a striktným formalistickým aplikovaním § 9 ods. 4 ZoPZP by sa docielilo, že by dobromyseľný poistník znášal negatívne dôsledky dlhodobých súdnych sporov, aj keď situáciu zapríčinila poisťovňa svojím konaním, čo narúša vnímanie spravodlivosti v právnom štáte. Ústavný súd SR však konštatoval, že **interpretácia zákonných ustanovení formalistickým spôsobom, ktorá vedie k zjavnej nespravodlivosti, nie je tolerovaná**.⁵ Všeobecné súdy by teda mali prirodzene využívať právny výklad (resp. aplikáciu ustanovení), ktorým by sa zabránilo množeniu súdnych sporov a zároveň by sa docielila spravodlivosť implementovaná vo faktickej rovnosti zmluvných strán.

Identicky by nemala byť prijateľná argumentácia o právnej istote poisťovní s poukazom na § 9 ods. 4 ZoPZP. Uvedené ustanovenie slúži predovšetkým na zabezpečenie právnej istoty oboch zmluvných strán, pričom zneužitie uvedeného ustanovenia iba z dôvodu vyhnutia sa poistnému plneniu nie je akceptovateľné. Prezintegrované tvrdenie *per analogiam* verifikuje Najvyšší súd ČR vo svojom rozsudku, a to nasledovne: *Omezení autonomie vůle (které je m. j. obsaženo i v právě rozebíraném kogentním ust. § 574 odst. 2 o. z.) v právním řádu demokratického a právního státu, kde svoboda jedince je státem garantována, nikoliv poskytována (viz čl. 8 Listiny základních práv a svobod), přichází v úvahu jen tehdy, kdy by její důsledné uplatňování vedlo k ohrožení právem uznaného veřejného zájmu tedy m. j. tehdy, kdy by její aplikace mohla směřovat k založení či prohloubení přirozené nerovnosti mezi subjekty právních vztahů např. u spotřebitelských smluv, kdy na jedné straně vystupuje spotřebitel (slabší strana) a na druhé dodavatel (profesionál) (podobně viz Jehlička, O., Švestka, J., Škárková, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář 8. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, 1219 s., s. 27 a násl.). Za takový veřejný zájem není ovšem možné považovat ochranu věřitele před jeho vlastním nerozvážným jednáním (jak argumentoval žalobce ve svém vyjádření k dovolání), zvláště pak jedná-li se o subjekt práva, který je dostatečně vybaven k tomu, aby svá vážná rozhodnutí předem a důkladně zvážil se vši pečlivostí a odborností. Takovou ochranu nemá a nemůže mít § 574 odst. 2 o. z. na mysli, neboť by naopak a paradoxně zakládalo nerovnost mezi subjekty soukromoprávního vztahu.*⁶

Z prezentovaného rozhodnutia rezultuje, že verejný záujem spočívajúci v rovnováhe vzťahov medzi spotrebiteľom a dodávateľom má v konečnom dôsledku prednosť pred autonómiou vôle, resp. pred zneužívaním ustanovení jednou zo zmluvných strán. Takýmto výkladom ustanovení by sa mala odstrániť nerovnosť v poistných vzťahoch, ktorá je daná predovšetkým tým, že dodávateľ (poisťovňa) má väčšiu profesionálnu skúsenosť, lepšiu znalosť práva, ľahšiu dostupnosť k právnym službám, rozsiahle administratívne zabezpečenie a možnosť stanovovať zmluvné podmienky.

Nie je ani namieste poukazovať na zodpovednosť poistníka v kontexte princípu *ignorantia iuris non excusat* (neznalosť práva neospravedlňuje). Uplatnenie špecifikovaného princípu nie je absolútne a je limitované ďalšími princípmi platnými v právnom štáte. Dávam do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorý konštatoval obmedzenie aplikovateľnosti princípu – neznalosť práva neospravedlňuje, nasledovne: „Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach **ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa**. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov (akým je v danej veci zákon o bankách) zo strany spotrebiteľa. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu preto nemôže byť na ujmu.“⁷

Výkladový postup na dosiahnutie objektívnej rovnováhy medzi zmluvnými stranami poskytuje Krajský súd v Banskej Bystrici vo svojom rozsudku, ktorý riešil analyzovanú problematiku: „Odvolať súd dodáva, že pri posudzovaní existencie zmluvného vzťahu je **predovšetkým dôležité skúmať vôľu strán**

4 Podľa prvej vety § 11 ods. 4 ZoPZP: „Poisťovateľ je povinný do 15 dní po zániku poistenia zodpovednosti vydať poistníkovi doklad o škodovom priebehu poistenia zodpovednosti.“

5 nález Ústavného súdu SR zo dňa 8. 12. 2010, sp. zn. I ÚS 306/2010

6 rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 30. 5. 2007, sp.zn.28Cdo/1222/2007

7 uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. 1. 2013, sp. zn. 6MCdo/9/2012

a v zmysle zistených skutočností bolo nepochybne nielen vôľou poistníka, ale aj vôľou poisťovateľa poistnú zmluvu – konkrétne povinné zmluvné poistenie motorového vozidla pre rok 2012 uzavrieť.

Ďalšie konanie poisťovateľa v čase po vzniku poistnej udalosti správne kvalifikoval prvostupňový súd ako účelové, zrejme v snahe vyhnúť sa poistnému plneniu.“⁸ Pre posúdenie existencie poistenia aj po naplnení hypotézy uvedenej v § 9 ods. 4 ZoPZP je prioritne nutné skúmať vôľu zmluvných strán zotrvať v poistnom vzťahu z dôvodu, aby nedošlo zo strán poisťovní k zneužívaniu svojho dominantného postavenia voči spotrebiteľovi, ktorého konaním v rozpore s dobrými mravmi uviedli do omylu.

8 rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 24. 5. 2016, sp. zn. 14Co/22/2015

III. Záver

Pri omeškaní s platením poistného poistníkom, ktoré má za následok naplnenie podmienok v § 9 ods. 4 ZoPZP, nie je vždy namieste považovať poistenie ex lege za zaniknuté. Zo skutkových okolností niektorých prípadov môže vyplývať, že poisťovňa nedbala svojich zákonných povinností, vice versa konala spôsobom, ktorý sa dá označiť za nekalý (napr. zaslala poistku na ďalšie obdobie, inkasovala platby za ďalšie obdobie, atď.). Ak by sa na prezentovaný stav bezpodmienečne aplikoval § 9 ods. 4 ZoPZP a vzniknutú škodu by musel uhradiť škodca alebo vlastník vozidla, docielila by sa tým legitimácia konaní poisťovní, ktoré by pre udržanie klienta postupovali v rozpore s dobrými mravmi, a následne by sa zbavili svojej povinnosti likvidovať vzniknutú škodu z povinného zmluvného poistenia. **Zneužitie dominantného postavenia poisťovňami by malo byť limitované skúmaním existencie poistenia všeobecnými súdmi na základe faktického konania zmluvných strán, z ktorého sa dá interpretovať vôľa ne/zotrvať v poistnom vzťahu, a to aj po naplnení hypotézy uvedenej v § 9 ods. 4 ZoPZP.** ■

RESUMÉ

Zánik poistného vzťahu a konanie poisťovne v rozpore s dobrými mravmi

Autor sa v článku venuje zániku poistného vzťahu priamo zo zákona pre neuhradenie poistného v lehote. Poukazuje na problematiku, že zo strán poisťovní môže dôjsť k zneužitiu ich dominantného postavenia na úkor spotrebiteľov pri zániku poistného vzťahu pre neuhradenie poistného. Autor sa sústreďuje na právne východiská, ktorými by bolo možné dosiahnuť materiálnu spravodlivosť a zamedziť poisťovňam prenášanie negatívnych následkov ich konania v rozpore s dobrými mravmi na spotrebiteľov.

SUMMARY

Termination of Insurance Relationships and Actions of the Insurance Companies in Conflict with Bonos Mores

The author deals with termination of the insurance relationship directly by virtue of law due to the non-payment of the insurance premium by the agreed deadline. He points out to the problem that the insurance companies may abuse their dominant position to the detriment of consumers in the event of termination of the insurance relationship due to the non-payment of the insurance premium. The author focuses on legal principles that could help achieve material justice and prevent insurers from transferring negative consequences of their actions in conflict with bonos mores to consumers.

ZUSAMMENFASSUNG

Erlöschen des Versicherungsverhältnisses und die Verfahrensweise der Versicherungsanstalt gegen gute Sitten

Der Autor widmet sich im Artikel dem Erlöschen des Versicherungsverhältnisses direkt kraft Gesetzes wegen einer nicht fristgerechten Einzahlung der Versicherungsprämie. Es wird von ihm auf die Problematik, dass es seitens der Versicherungsanstalten zum Missbrauch deren dominanten Stellung zum Nachteil der Verbraucher beim Erlöschen des Versicherungsverhältnisses wegen nicht geleisteter Versicherungsprämie kommen kann, hingewiesen. Der Autor konzentriert sich auf rechtliche Ausgangspunkte, durch die es möglich wäre, materielle Gerechtigkeit zu erzielen und die Übertragung von negativen Auswirkungen des Vorgehens gegen gute Sitten durch die Versicherungsanstalten auf die Verbraucher, zu verhindern.

Nástrahy elektronických občianskych preukazov

JUDr. Jana Matejová

Podmienky a postup pri vydávaní občianskych preukazov a vedenie evidencie občianskych preukazov upravuje **zákon č. 224/2006 Z. z. o občianskych preukazoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o OP“). Podľa tohto zákona (§ 2 ods. 1) je občiansky preukaz verejnou listinou, ktorou občan preukazuje svoju totožnosť, štátne občianstvo a ďalšie údaje v ňom uvedené. Nové typy občianskych preukazov – občianske preukazy s čipom (tzv. **elektronické identifikačné karty – skrátené eID alebo eID karty**) vydáva Slovenská republika od **decembra 2013**.¹ Doba platnosti nového typu dokladu zostala nezmenená – 10 rokov (§ 5 ods. 4 zákona o OP) a rovnako, ako predošlý občiansky preukaz bez čipu, slúži na preukazovanie totožnosti občana SR pri osobnom styku s úradmi a inštitúciami a tiež ako cestovný doklad.² Nový typ dokladu však navyše obsahuje elektronický čip, ktorý umožňuje preukazovanie totožnosti občana v elektronickom prostredí pri využívaní elektronických služieb verejnej správy (tzv. e-služieb, či e-Government služieb).³

1 Potrebne zmeny boli do zákona o OP zavedené zákonom č. 49/2012 Z. z.; novelou však nebola stanovená povinnosť výmeny občianskeho preukazu – aj „staré“ typy občianskych preukazov tak ostali v platnosti. Bola však ustanovená možnosť výmeny stále platného občianskeho preukazu bez elektronického čipu za nový typ dokladu s čipom za správny poplatok 4,50 eur (§ 17a ods. 5 zákona o OP).

2 Ďalšie funkcionality eID môžu byť rôzne a líšia sa štát od štátu – napr. v Belgicku je možné využívať eID aj ako lístok na železnice, vo Fínsku je zase možné ju skombinovať s kartou zdravotného poistenia a v Nemecku slúži aj na overenie veku spotrebiteľa v predajných automatoch (napr. na cigarety). Zdroj: ŠPAČEK, D.: eGovernment: ciele, trendy

Dobrovoľný pre občanov, povinný pre štatutárov

Pre občanov je využívanie elektronických občianskych preukazov s čipom na prístup k elektronickým službám len dobrovoľné (či vo forme elektronickej schránky⁴ alebo kvalifikovaného elektronického podpisu). Povinne ich však musia používať **štatutárne orgány alebo členovia štatutárneho orgánu právnických osôb** (ďalej v texte len „štatutári“) **zapísaných v obchodnom registri SR**.⁵ Odo dňa **1. júla 2017** totiž majú povinnosť komunikovať so štátnou správou prostredníctvom elektronických schránok (po prihlásení sa cez portál www.slovensko.sk), do ktorých majú prístup len ak majú vydané nové typy dokladov. Firmám so sídlom v SR zapísaným v obchodnom registri sú od tohto dátumu zasielané úradné rozhodnutia, či oznámenia výhradne prostredníctvom elektronických schránok (ak štatutár nemá aktivovaný občiansky preukaz s čipom a bezpečnostný osobný kód – tzv. BOK (ďalej v texte aj len „BOK“), k zaslaným rozhodnutiam, či oznámeniam sa jednoducho nedostane). Povinná je však len elektronicá komunikácia smerom od orgánu verejnej moci k účastníkom (a to aj v prípade podania na orgán v papierovej forme), nie naopak, tzn., že na písomnosť od orgánu verejnej moci doručenej do elektronickej schránky môže účastník odpovedať aj v papierovej forme.

V prípade **štatutárov – cudzincov** s pobytom na Slovensku je potrebný **elektronický doklad o pobyte – tzv. eDoPP karta** (§ 73 a § 73a zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov), ktorý funguje z hľadiska e-služieb rovnako ako občiansky preukaz s čipom. V prípade štatutárov s pobytom

JUDr. Jana Matejová
je absolventkou Právnickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. Od roku 2010 pôsobí na správnom kolégiu Najvyššieho súdu SR ako asistentka sudcu a od roku 2017 ako externá doktorandka na Katedre správneho a environmentálneho práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

mimo územia SR je to komplikovanejšie a týmto ostávajú len dve možnosti – požiadať o tzv. **alternatívny autentifikátor** (§ 21 ods. 1 písm. b) a § 22 zákona o e-Governmente) alebo si **zvoliť** za **splnomocnenca** osobu s občianskym preukazom s čipom (prípadne s dokladom o pobyte s čipom) a bezpečnostným osobným kódom (splnomocnenie ju možné formou listiny alebo elektronicky a rozsah právomocí splnomocnenca je možné nastaviť).

Úradná elektronická schránka bola aktivovaná automaticky každému štatutárovi firmy zapísanej v obchodnom registri a je v záujme každého štatutára si do nej zabezpečiť prístup, keďže v momente uloženia úradnej korešpondencie do elektronickej schránky začína plynúť **tzv. úložná lehota**.⁶ Ak v tejto lehote nebude štatutár konať, nastane tzv. fikcia doručenia a úradná korešpondencia bude považovaná za doručенú aj v prípade, ak si ju nepreberie a neprečíta, pričom na moment doručenia môžu byť viazané lehoty (napr. na podanie odvolania, či na splnenie nejakej povinnosti). Ide o obdobný postup, ako keby si štatutár neprebral listovú zásielku na pošte; preto by si mali všetci štatutári zriadiť prístup k svojej elektronickej schránke a prezeráť v nej poštu pravidelne – aby boli nielen informovaní, ale aby aj nezmeškali príslušné zákonné lehoty.⁷ Za neaktivovanie, či nepoužívanie elektronickej schránky síce nie sú stanovené žiadne pokuty, avšak finančné dopady môžu byť pre majiteľa schránky značné (napr. sa nedozvie o uložení pokuty a suma bude narastať o sankčné úroky).⁸ Zriadenie a používanie kvalifikovaného elektronického podpisu je aj pre štatutárov dobrovoľné.

V prípade, že si adresát elektronickej správy z objektívnych príčin nemohol správu prevziať a oboznámiť sa s jej obsahom, je v zákone o e-Governmente ustanovený inštitút neúčinnosti elektronického doručovania (§ 33).

Právnickým osobám so sídlom na území SR, ktoré nie sú zapísané do obchodného registra SR (ide napr. o občianske združenia, nadácie, neziskové organizácie a pod.) bude elektronická schránka automaticky aktivovaná na doručovanie až dňa **1. júna 2020** (§ 60b ods. 3 zákona o e-Governmente). Do tohto termínu si svoje elektronické schránky môžu aktivovať na doručovanie úradných rozhodnutí, či oznámení dobrovoľne.⁹

(Ne)Bezpečnosť eID

„Bezpečnosť údajov uložených v kontaktnom čipe chráni bezpečnostné mechanizmy a tiež bezpečnostný osobný kód (BOK).“¹⁰

Podľa zákona o OP (§ 4b) slúži **bezpečnostný osobný kód** spolu s občianskym preukazom na potvrdenie totožnosti držiteľa pri elektronickej komunikácii s informačnými systémami orgánov verejnej správy alebo s inými fyzickými alebo právnickými osobami. Ide o kombináciu najmenej šiestich a najviac desiatich číslíc, ktorú si občan zvolí a tento kód slúži na prihlasovanie sa k príslušnej elektronickej službe.

Zadanie BOK-u s následnou aktiváciou eID funkcie nie je povinné – občan sa môže rozhodnúť, či bude alebo nebude využívať elektronické služby. V prípade, že bol vydaný občiansky preukaz s elektronickým čipom, ale jeho držiteľ nemá zvolený BOK, môže si ho ísť kedykoľvek zvoliť dodatočne na okresné riaditeľstvo Policajného zboru (ďalej v texte aj len „OR PZ“) a v rámci záruk bezpečnosti si tiež držiteľ občianskeho preukazu s čipom môže svoj BOK kedykoľvek zmeniť, a to aj opakovane (§ 17b ods. 2 a § 4b ods. 3 zákona o OP).

Ako ochrana pred zneužitím občianskeho preukazu s čipom formou náhodného skúšania zadávania BOK-u slúži funkcia automatického zablokovania po piatom po sebe nesprávnom zadaní BOK-u pri elektronickej komunikácii, pričom odblokovanie môže vykonať len OR PZ (§ 4b ods. 4 zákona o OP).

Podľa dôvodovej správy k novele zákona o OP malo byť technicky možné prečítať údaje z občianskeho preukazu len so súhlasom občana zadaním BOK-u a súčasným priložením občianskeho preukazu k čítačke kariet. *„Len oprávnení poskytovatelia služieb a fyzické osoby a právnické osoby budú môcť požiadať o prečítanie údajov z občianskeho preukazu, pričom bude zabezpečené prostredníctvom príslušného certifikátu, ktoré z údajov budú z občianskeho preukazu prečítané a odovzdané poskytovateľovi služieb.“¹¹*

Napriek tomu, že čip občianskeho preukazu mal byť účinne chránený proti zneužitiu, koncom roka 2017 – dňa 31. októbra 2017 o 18.23 hod. bola z dôvodu potenciálnej zraniteľnosti

a prístupy k jeho hodnotení. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 44, 45.

3 Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente), v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „zákon o e-Governmente“).

4 Občan SR nemusí žiadať vytvorenie elektronickej schránky – tá sa mu zriaduje automaticky po dovŕšení 18. roku života (§ 12 ods. 4 písm. c) zákona o e-Governmente). Jej aktivácia na doručovanie úradných rozhodnutí alebo oznámení je dobrovoľná.

5 V prípade, že má právnická osoba viacerých štatutárov, každý z nich má rovnaké práva na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou právnickej osoby. Štatutári sa prihlásia každý samostatne, pomocou vlastného občianskeho preukazu s čipom a vlastného bezpečnostného osobného kódu.

6 § 28 ods. 2 zákona o e-Governmente: *„Elektronický úradný dokument, vrátane príloh, má rovnaké právne účinky ako rozhodnutie, žiadosť, vyjadrenie, stanovisko alebo iný dokument, vrátane príloh, ktoré podľa osobitného predpisu vydáva, oznamuje alebo doručuje orgán verejnej moci v listinnej podobe.“*

7 Okrem pravidelného navštevovania elektronickej schránky ešte existuje možnosť nastaviť si SMS alebo e-mailové notifikácie na prichádzajúce správy do elektronickej schránky (§ 18 zákona o e-Governmente).

- 8 Pre bližšie informácie ohľadne elektronických schránok pre štatutárov bola zriadená stránka www.statutar.sk.
- 9 Pôvodne mala byť týmto osobám elektronická schránka automaticky aktivovaná už dňa 1. februára 2019, ale zákonom č. 313/2018 Z. z. bola aktivácia presunutá až na 1. júna 2020.
- 10 <https://portal.minv.sk/wps/-wcm/connect/sk/site/main/-obciansky-preukaz-s-cipom> [cit. 2019-02-01].
- 11 Dôvodová správa k zákonu č. 49/2012 Z. z. – dostupná na: <https://www.nrsr.sk/web/-Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=361066> [cit. 2019-02-07].
- 12 Zdroj: https://www.slovensko.sk/sk/oznamy/detail/_prakticke-informacie-suvisiace [cit. 2019-02-07].
- 13 Ku dňu 31. marca 2018 bola zrušená platnosť 299 492 certifikátov (Zdroj: <https://www.minv.sk/?statisticke-prehlady-agendy-obcianskych-preukazov> [cit. 2019-02-07]).
- 14 Pri elektronickom podpísaní sa používajú dva typy šifrovacích (kryptografických) kľúčov – verejný a súkromný. Súkromný je nahraný v čipovom občianskom preukaze, slúži na vyhotovenie elektronického podpisu (t. j. na podpisovanie dokumentu) a je určený len pre majiteľa. Verejný kľúč je, naopak, súčasťou akéhokoľvek dokumentu, ktorý občan elektronicky podpísal a slúži na to, aby si druhá strana mohla overiť pravosť digitálneho podpisu. Výskumníci zistili, že šifrovací algoritmus v preukazoch je slabý, vďaka čomu sa dá z dostupného verejného kľúča dopočítať súkromný

certifikátov hromadne zrušená platnosť certifikátov s veľkosťou kľúčov 2048-bitov,¹² ktoré boli vydané na elektronických občianskych preukazoch.¹³ Výskumný česko-slovenský tím z Masarykovej univerzity v Brne totiž zistil, že tieto certifikáty sú ľahko napadnuteľné – neoprávnenej osobe stačilo získať dokument podpísaný takýmto podpisovým certifikátom¹⁴ a za relatívne nízke náklady¹⁵ mohla prelomiť bezpečnostné šifrovanie podpisového certifikátu.¹⁶ Neoprávnená osoba by sa následne v prostredí e-Governmentu mohla vydávať za osobu, ktorej podpisový certifikát prelomila – mohla by napr. v mene zneužitej osoby prevádzať nehnuteľnosti alebo obchodné podiely v spoločnostiach, podávať žaloby alebo sa k žalobám vyjadrovať, komunikovať s finančnou správou atď. Čiže neoprávnená osoba mohla zneužiť prelomený podpisový certifikát všade tam, kde sa v rámci e-Governmentu vyžaduje tzv. kvalifikovaný elektronický podpis.

Po zrušení platnosti certifikátov s veľkosťou kľúčov 2048-bitov bolo možné eID kartu bez získania nových certifikátov naďalej používať na preukazovanie totožnosti, prihlasovanie sa do elektronickej schránky, potvrdzovanie doručení a na ďalšie elektronické služby, pri ktorých stačilo zadávať BOK, nebolo však možné uskutočňovať úkony, pri ktorých sa vyžadovalo použitie elektronického podpisu. Na obnovenie tejto funkcie bolo potrebné požiadať o výmenu za bezpečnejšie – 3072-bitové certifikáty. Okresné riaditeľstvá Policajného zboru poskytovali túto službu na počkanie a bezplatne (nešlo o výmenu občianskych preukazov, ale iba o nahranie nových podpisových certifikátov).¹⁷

Samotné odcudzenie občianskeho preukazu s čipom ešte nepredstavuje riziko jeho zneužitia v prostredí e-služieb. Veľkým problémom je, ak sa zlodej dostane spolu s elektronickým občianskym preukazom aj k BOK-u a KEP PIN-u majiteľa – v takom prípade už jeho zneužitiu nestojí nič v ceste. Z uvedeného dôvodu je naozaj vhodné dodržiavať zásady bezpečného používania eID kariet,¹⁸ a to najmä neprezerávanie týchto kódov a ich prípadné uchovávanie mimo eID karty.

Môžeme tak rozlišovať dve situácie, kedy môžu vyššie uvedené bezpečnostné kódy prispieť k zneužitiu eID karty:

- a) nesprávny výber bezpečnostných kódov a
- b) nesprávne nakladanie s bezpečnostnými kódmi.

V prípade nesprávneho výberu kódov máme na mysli voľbu jednoduchých, ľahko uhádnuteľných kódov (napr. 000000, 111111, 123456 atď.), aby boli tieto ľahšie zapamätateľné pre svojich užívateľov alebo voľbu rovnakých kódov pre rôzne prístupy. Jednou z hlavných príčin, prečo si ľudia dávajú jednoduché heslá, alebo na všetky prístupy heslá rovnaké či podobné je, že sa boja ich zabudnutia.

V prípade nesprávneho nakladania s bezpečnostnými kódmi máme na mysli ich priame vyzradenie inej osobe alebo nesprávne uchovávanie týchto kódov. „Bezpečnostné kódy sú len vaše tajomstvo, takže ich v žiadnom prípade nikde neoznamujte, aj keď vás o to požiadajú.“¹⁹ Môže to znieť ako klišé – banálna a často opakovaná fráza, avšak v praxi dochádza k zverejňovaniu takýchto údajov, ktoré by mali ostať utajené až prekvapivo často. Typickým príkladom z praxe je používanie prístupu viacerými osobami. Môže ísť o prístup do počítača, prístup do nejakého systému alebo prístup k podpisovaniu prostredníctvom eID. Všetky spomenuté príklady majú spoločné, že prístupové heslo či kód k nim, ktorý by mal byť utajený a známy iba jednej osobe, je známy osobám viacerým za účelom prístupu ku konkrétnej aktivite.

Ako už bolo vyššie uvedené, prístup a disponovanie s elektronickou schránkou právnickej osoby je v rukách jej štatutára (resp. štatutárov, ak ich má viac). Štatutár má prístup prostredníctvom vlastného občianskeho preukazu s čipom a vlastných bezpečnostných kódov. Tieto však môže v rámci pracovných aktivít „zveriť“ svojmu zamestnancovi, či viacerým zamestnancom a neuvedomovať si bezpečnostné riziko, ktoré týmto konaním vyvolal.

Čo sa týka nesprávneho uchovávanie bezpečnostných kódov, stále existujú ľudia, ktorí majú priamo na platobnej karte prilepený papierik s PIN-om k nej alebo heslo k počítaču napísané na papieriku a nalepené na príslušnom počítači, a to napriek častému varovaniu zo strany odborníkov na bezpečnosť. Aj prieskum z roku 2018 ukázal, že síce 62 % opýtaných si heslá pamätá, ale viac ako 28 % si heslá stále zapisuje, pričom opýtaní najviac používali diár (11,3 %), samostatný papierik (7,2 %) alebo telefón (4,3 %). Pol percenta opýtaných dokonca potvrdilo, že si heslo lepia priamo na počítač.²⁰

Bezpečnostné kódy k eID kartám sú pritom naozaj citlivými identifikačnými údajmi a mali by sme k nim tak aj pristupovať. Netreba zabúdať na to, že ukradnutý KEP je na nerozoznanie od „neukradnutého“ a kým sa poškodený „preberie“, môže byť napr. jeho nehnuteľnosť, či

obchodný podiel v spoločnosti už trikrát prevedený a dokazovanie v takýchto prípadoch je viac ako obtiažne.

Kvalifikovaný elektronický podpis

Definíciu kvalifikovaného elektronického podpisu (ďalej v texte aj len „KEP“) v slovenskom právnom poriadku nenájdeme – zákon, ktorý upravuje podmienky poskytovania tzv. dôveryhodných služieb (zákon č. 272/2016 Z. z. o dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o dôveryhodných službách), ďalej v texte len „zákon o dôveryhodných službách“),²¹ odkazuje v súvislosti s definíciami pojmov na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 zo dňa 23. júla 2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES (ďalej v texte len „nariadenie“).²²

Elektronickým podpisom sú podľa nariadenia (čl. 3 bod 10) „údaje v elektronickej forme, ktoré sú pripojené alebo logicky pridružené k iným údajom v elektronickej forme a ktoré podpisovateľ používa na podpisovanie“, KEP je „zdokonalený elektronický podpis vyhotovený s použitím zariadenia na vyhotovenie kvalifikovaného elektronického podpisu a založený na kvalifikovanom certifikáte pre elektronické podpisy“ (čl. 3 bod 12), pričom ako zdokonalený elektronický podpis musí spĺňať nasledovné požiadavky – musí byť jedinečne spojený s podpisovateľom a umožňovať určenie jeho totožnosti, musí byť vyhotovený pomocou údajov, ktoré môže podpisovateľ s vysokou mierou dôveryhodnosti používať pod svojou výlučnou kontrolou a musí tiež byť prepojený s údajmi, ktoré sa ním podpisujú takým spôsobom, že je možné zistiť každú dodatočnú zmenu údajov (čl. 26).

KEP je informácia pripojená k elektronickému dokumentu, **ktorá umožňuje jednoznačne a spoľahlivo určiť osobu, ktorá ho vyhotovila**. Pomocou KEP-u je možné elektronicke realizovať právne úkony, ktoré inak vyžadujú písomnú formu – KEP tak **nahrádza vlastnoručný podpis** pri úkonoch uskutočňovaných pri elektronickej komunikácii s verejnou správou a aj s niektorými komerčnými subjektmi prostredníctvom na tento účel určeným webovým stránkam.

Na používanie KEP je dôležité si pri preberaní občianskeho preukazu s čipom požiadať o nahratie troch certifikátov, ktoré sa uložia na elektronický čip občianskeho preukazu a k certifikátom na podpisovanie je potrebné si zvoliť **KEP PIN** (šesťmiestny kód) a **KEP PUK** (osemamiestny kód).

Pri samotnom vytváraní KEP-u (v rámci používania e-služieb) potom občan postupne zadáva svoj BOK a podpisový KEP PIN. Po treťom nesprávnom zadaní sa kvôli bezpečnosti KEP PIN automaticky zablokuje a je možné odblokovať ho iba pomocou KEP PUK, ktorý sa automaticky zablokuje po desiatom nesprávnom zadaní. Pri zablokovaní KEP PUK sa nenávratne zablokuje tá oblasť kontaktného čipu na eID, v ktorej sú uložené kryptografické kľúče a kvalifikovaný certifikát a o odblokovanie možno požiadať OR PZ, kde občanovi vydajú opäť úplne nový kvalifikovaný certifikát a kryptografické kľúče.

KEP je možné využiť pri komunikácii s orgánmi verejnej moci prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy (www.slovensko.sk),²³ pri komunikácii s Obchodným registrom SR, s Jednotným kontaktným miestom (Služby živnostenského registra), s finančnou správou SR, pri komunikácii so súdmi a nové e-služby stále pribúdajú. V súčasnosti je tak elektronicke možné vybaviť napr. zápis, zmenu, či výmaz údajov z obchodného registra, výpis a odpis z registra trestov, prevod vlastníctva vozidla, podať žiadosť o rodičovský príspevok a mnoho ďalšieho.

Okrem občianskeho preukazu s elektronickým čipom je na prístup k elektronicke službám potrebné aj **softvérové vybavenie do počítača a čítacie zariadenie kariet** (tzv. **kontaktná čítačka čipových kariet**).²⁴

Výhody a nevýhody elektronického občianskeho preukazu

Ako už bolo vyššie uvedené, pre štatutárov právnických osôb zapísaných v obchodnom registri je komunikácia so štátnou správou prostredníctvom elektronicke schránok povinná (nepovinné je používanie KEP-u). Pre občanov je však využívanie elektronicke občianskych preukazov

klúč. Na Slovensku síce nie je verejne prístupný register verejných kľúčov, avšak nejde o informáciu, ktorá by bola tajná – práve naopak, verejný kľúč musí byť súčasťou podpisu každého dokumentu. Štát, jednotlivé úrady a ich zamestnanci, s ktorými občania komunikujú, tak majú automaticky prístup k týmto verejným kľúčom občanov a tiež občania majú prístup k verejným kľúčom úradov a iných orgánov verejnej správy a tiež napr. sudcov.

15 „Cena za prelomenie 2048-bitového RSA kľúča vygenerovaného zraniteľnými Infineon čipmi pri prenajatí serverov Amazonu je v najhoršom 40 tisíc dolárov, v priemernom prípade iba 20 tisíc dolárov.“ <http://www.dsl.sk/article.php?article=20329> [cit. 2019-02-07]

16 „Problém je v knižnici funkcií, ktorú vytvorila nemecká firma Infineon, ktorá slúži na generovanie šifrovacích kľúčov. Táto chyba umožňuje komukoľvek, kto vie napísať príslušný softvér a má k dispozícii dostatočnú výpočtovú kapacitu, vygenerovať súkromný kľúč len za pomoci jeho verejnej časti. Výpočtovú kapacitu nie je problém prenajať na nevyhnutne potrebný čas v cloude, takže hrozba je vysoko reálna, a keby pôvodné certifikáty zostali v platnosti, nikto by nemal zaručené, že dokument podpísala skutočne osoba, ktorá to deklaruje.“ <https://www.pcrevue.sk/-a/Ako-postupovat-aby-ste-mohli-vyuzivat-e-obciansky-preukaz-na-podpisovanie> [cit. 2019-02-07].

17 Rovnaký problém muselo riešiť aj Estónsko, kde bola však celá situácia ešte komplikovanejšia kvôli verejnemu registru verejných

klúčov. V Estónsku však občania nemuseli osobne navštíviť pracovisko dokladov, ale chybu bolo možné odstrániť pomocou špeciálneho softvéru z domu. (Pre viac informácií vid' napr.: <https://www.zive.sk/-clanok/128507/e-podpisy-slovakov-posielaju-na-urady-estoncom-staci-internet/> [cit. 2019-02-07]).

18 Vid' https://www.slovensko.sk/_img/CMS4/eID-letak-obcan.pdf [cit. 2019-02-08].

19 https://www.slovensko.sk/_img/CMS4/eID-letak-obcan.pdf [cit. 2019-02-08].

20 Zistenia vyplývajú z prieskumu Heslá v práci, ktorý vykonala agentúra AKO v roku 2018. Zdroje: <https://tech.sme.sk/c/2081-8107/hesla-mali-na-kalendarik-tory-vyhodili-ako-slovaci-pristupuju-k-bezpecnosti.html> [2019-04-24]; <https://techbox.denikn.sk/4-z-10-zamestnancov-uz-zabudli-pracovne-heslo/> [2019-04-24].

21 Prijatím zákona o dôveryhodných službách bol zrušený zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov a pôvodný pojem „zaručený elektronický podpis“ bol nahradený pojmom kvalifikovaný elektronický podpis.

22 Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1476783232918&uri=CELEX:02014R0910-20140917> [cit. 2019-02-01].

23 Ústredný portál verejnej správy zabezpečuje centrálny a jednotný prístup k informačným zdrojom a službám verejnej správy. Cieľom portálu je zintegrovat informácie a služby

s čipom na prístup k elektronickým službám stále len dobrovoľné (či vo forme elektronickej schránky alebo KEP-u).

Aké sú teda výhody plne aktivovanej eID karty (elektronická schránka + KEP)? Z nášho pohľadu ide najmä o nasledovné:

1. Finančná úspora

Novela zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1. decembra 2013, upravila zníženie sadzby správneho poplatku pri elektronickom podaní a rozšírila spôsoby platenia poplatkov. V prípade, že sa úkony a konania vykonávajú na základe návrhu podaného elektronickými prostriedkami, ktorý je podpísaný elektronickým podpisom, výška poplatkov je o 50 % nižšia, ako je stanovené v sadzobníku správnych poplatkov (maximálne však o 70 eur), ak zákon neustanovuje pri jednotlivých položkách sadzobníka inak (§ 6 ods. 2). V porovnaní s poplatkami pri osobnom vybavení vecí na klientskom pracovisku alebo na niektorom úrade štátnej správy tak môže ísť o výraznú peňažnú úsporu. Finančná úspora sa netýka len poplatkov, ale, samozrejme, aj nákladov za poštové služby.

2. Časová úspora

Časová úspora pri používaní e-služieb tiež nie je zanedbateľná. Najmä počas najväčších náporov na úrady (napr. v čase vydávania cestovných dokladov pred letnými mesiacmi, či podávania daňových priznaní), môže dosiahnuť čas strávený chodením na úrady, či poštu a čakaním v radoch aj niekoľko hodín. Cesta na úrad, hľadanie parkovacieho miesta, postavenie sa do „zlej“ rady, či pomaly pracujúci úradník – toto všetko sa používaním e-služieb eliminuje. Ide tak aj o efektívnejší spôsob komunikácie s príslušnými úradmi.

3. Vybavenie odkiaľkoľvek a kedykoľvek

Využívanie e-služieb nie je viazané na konkrétne miesto, ani konkrétny čas – subjekt má možnosť vybaviť potrebné „z pohodlia domova“, z práce, či vlaku, bez osobného kontaktu s úradmi, v ktorýkoľvek deň a z ktoréhokoľvek počítača (potrebný je prístup na internet a príslušný softvér) a bez obmedzenia úradnými hodinami, či otváracími hodinami pošty. Pre imobilných, chorých, rodičov s malými deťmi, či „bežných“ pracujúcich ide určite o veľkú výhodu.

4. Rozširovanie ponuky e-služieb

Ako už bolo vyššie uvedené, nové elektronické služby verejnej správy, na ktoré je možné využiť elektronický občiansky preukaz s KEP-om, stále pribúdajú. Predpokladá sa, že v budúcnosti bude používanie eID ešte viac rozšírené a možno dokonca povinné aj pre fyzické osoby – občanov. Raz sa dokonca možno aj na Slovensku dočkáme volieb cez internet (tzv. e-volieb).

Všetko má však svoje za a proti; aj využívanie elektronického občianskeho preukazu má svoje nevýhody; z nášho pohľadu môže ísť o nasledovné:

1. Potrebné technické vybavenie a znalosti

Podmienkou využívania e-služieb je prístup k počítaču s podporovaným operačným systémom a internetovým prehliadačom, prístup na internet, na počítači musí byť nainštalovaný príslušný softvér, pre prácu s elektronickým občianskym preukazom je nutná čítačka kontaktných čipov s potrebnými parametrami, pričom všetko uvedené, a potom aj samotná práca s e-službami si vyžaduje aspoň základnú znalosť práce s počítačom a informačnými technológiami. Najmä pre menej skúsených, či úplne neskúsených počítačových užívateľov to môže znamenať ťažko prekonateľnú alebo až neprekonateľnú prekážku v používaní e-služieb.

Samozrejmosťou v Slovenskej republike pritom stále nie je ani prístup k internetu a jeho používanie.²⁵

2. Možnosť zneužitia

Napriek tomu, že využívanie e-služieb je prezentované ako rýchle a bezpečné, nemusí tomu tak vždy byť, čo dokazuje aj prípad zo Slovenska a Estónska z roku 2017. V uvedenom prípade išlo o všeobecné ohrozenie zneužitím de facto ktorejkoľvek eID karty.

Čo sa týka jednotlivých občianskych preukazov s čipom, ako už bolo vyššie uvedené, ich odcudzenie alebo strata riziko zneužitia nepredstavuje, ak nie sú odcudzené alebo stratené spolu s eID kartou aj príslušné bezpečnostné kódy majiteľa eID karty – BOK a KEP PIN. Preto by mala pre všetkých držiteľov eID kariet fungovať základná prevencia

v podobe neprehrádzania týchto kódov žiadnym ďalším osobám (rodinným príslušníkom, zamestnancom, ani iným) a prípadné uchovávanie týchto bezpečnostných kódov mimo eID karty.

3. Chýbajúci osobný prístup

Chýbajúci osobný prístup môže byť hodnotený ako nevýhoda, aj ako výhoda – záleží na uhle pohľadu a osobných preferenciách. Niektoré preferuje možnosť osobnej komunikácie s úradníkom (t. j. osobné vysvetlenie, možnosť pýtať sa priamo otázky a dostať na ne hneď odpoveď atď.), pre iného je zase jednoduchšie vybaviť veci elektronicky (t. j. bez „zbytočného rozprávania“, neochotného, či nekompetentného prístupu úradníkov, možných chybných, či zmatečných informácií atď.).

Záver

Tradičné služby, ktoré poskytuje štát svojim občanom, sú často považované za príliš byrokratické, zastarané a málo efektívne. Vyriešiť aj jednoduchú záležitosť býva často neúmerne časovo náročné a neraz si to vyžaduje opakované vyplňanie rovnakých údajov, či doručovanie dokumentov z jedného úradu na druhý. Napriek tomu, že moderné informačné technológie sú samozrejmosťou našich životov – platíme bezhotovostne, telefonujeme a nakupujeme cez internet, diskutujeme na sociálnych sieťach – je reakcia na modernizáciu zo strany štátu zväčša oneskorená.

S rozvojom informačných a komunikačných technológií a prostredníctvom nich sa konečne začala rozvíjať aj elektronická forma výkonu verejnej správy – e-Government, v rámci ktorej štát nielenže digitalizuje svoje služby, ale snaží sa ich aj skvalitniť, zefektívniť a uľahčiť tak administratívu nielen občanom, ale v konečnom dôsledku aj sebe – svojim úradom a ich zamestnancom. Vydávanie elektronických občianskych preukazov ako digitálnych dokladov, ktoré slúžia na identifikáciu a autentifikáciu občana a pri používaní elektronických služieb štátu, je nedeliteľnou súčasťou tohto pokroku. Elektronické občianske preukazy majú svoje neodškriepiteľné výhody a aj napriek existujúcim nevýhodám, či riziku možného zneužitia, záujem občanov o vydávanie eID kariet²⁶ a využívanie elektronických služieb na Slovensku rastie. ■

Použité zdroje:

www.minv.sk

www.slovensko.sk

www.portal.egov.sk

KOSNO, L.: E-podpisy: Slovákov posielajú na úrady, Estóncom stačí internet. 10. 11. 2017 [cit. 2019-02-07] <https://www.zive.sk/clanok/128507/e-podpisy-slovakov-posielaju-na-urady-estoncom-staci-internet/>

LACKO, Ľ.: Ako postupovať, aby ste mohli využívať e-občiansky preukaz na podpisovanie. 3. 11. 2017 [cit. 2018-03-27] <https://www.pcrevue.sk/a/Ako-postupovat-aby-ste-mohli-vyuzivat-e-obciansky-preukaz-na-podpisovanie>

Slováci objavili kritický svetový bezpečnostný problém, milióny RSA kľúčov sa dajú prelomiť, 16. 10. 2017 [cit. 2019-02-07] <http://www.dsl.sk/article.php?article=20329>

ŠPAČEK, D.: eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení. Praha : C. H. Beck, 2012, 288 s.

Štatistika digitálnej ekonomiky a spoločnosti – domácnosti a jednotlivci [cit. 2019-02-12], dostupná na: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/digital-economy-and-society/data/main-tables#>

Zistenia z prieskumu Heslá v práci, ktorý pre spoločnosť ALEF vykonala agentúra AKO na vzorke tisíc ľudí medzi 21. až 26. februárom 2018.

Zdroje: <https://tech.sme.sk/c/20818107/hesla-mali-na-kalendar-ktory-vyhodili-ako-slovaci-pristupuju-k-bezpecnosti.html> [2019-04-24],

<https://techbox.dennikn.sk/4-z-10-zamestnancov-uz-zabudli-pracovne-heslo/> [2019-04-24].

z informačných serverov jednotlivých rezortov a poskytnúť ich prehľadnou a prístupnou formou používateľovi.

24 V rámci spustenia projektu eID kariet zabezpečilo Ministerstvo vnútra SR pre občanov bezplatne aj čítačky čipových kariet (na eID karty však možno používať akúkoľvek čítačku kontaktných čipov s požadovanými parametrami). Softvér je možné si bezplatne stiahnuť z portálu Ministerstva vnútra SR (<https://eidas.minv.sk/TC-TokenService/download/> [cit. 2019-02-01]) alebo zo stránky Ústredného portálu verejnej správy (<https://www.slovensko.sk/sk/na-stiahnutie> [cit. 2019-02-01]).

25 Najnovší prieskum Eurostatu za rok 2018 (Štatistika digitálnej ekonomiky a spoločnosti – domácnosti a jednotlivci) ukázal, že 13 % Slovákov vo veku 16 – 74 rokov ešte nikdy nepoužilo internet (priemer v EÚ je 11 %) a 81 % domácností na Slovensku má prístup k internetu (priemer v EÚ je 89 %) (Zdroj: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/digital-economy-and-society/data/main-tables#> [cit. 2019-02-12]).

26 K 31. decembru 2018 bolo vydaných 3 192 477 elektronických občianskych preukazov, z toho 1 496 070 (54 %) so zvoleným BOK-om a od plošného zrušenia certifikátov koncom roka 2017 bolo k 31. decembru 2018 vydaných 181 042 nových certifikátov (Zdroj: https://www.minv.sk/-swift_data/source/policia/jm_ode/zep/all/-eID_statistika_02.2017.pdf [cit. 2019-02-12]).

RESUMÉ

Nástrahy elektronických občianskych preukazov

Od decembra 2013 sú v Slovenskej republike vydávané nové typy občianskych preukazov – občianske preukazy s čipom, tzv. eID karty. V súčasnosti je ich využívanie v elektronickom prostredí už čiastočne povinné pre určitý okruh právnických osôb (štatutárne orgány alebo členovia štatutárneho orgánu právnických osôb zapísaných v obchodnom registri SR), ale stále plne dobrovoľné pre fyzické osoby – občanov. Využívanie tohto výdobytku modernej techniky má však svoje nástrahy. V článku sú rozobraté výhody, aj nevýhody a tiež (ne)bezpečnosť jeho používania.

SUMMARY

Pitfalls of Electronic Identity Cards

New types of ID cards have been issued in the Slovak Republic since December 2013 – ID cards with a chip, so-called e-ID cards. Their use in the digital environment is at present partially mandatory for a certain group of legal entities (managing bodies or members of managing bodies of legal entities registered in the Slovak Commercial Register), but still fully optional for individuals (natural persons) – citizens. However, using this modern technical convenience has its pitfalls. The article deals with both the pros and cons as well as with the (un)safety of its use.

ZUSAMMENFASSUNG

Fallen der elektronischen Personalausweise

Seit Dezember 2013 werden in der Slowakischen Republik neue Sorten der Personalausweise – Personalausweise mit Chip, die sogenannten eID-Karten, ausgestellt. Derzeit ist deren Anwendung in der elektronischen Umgebung schon für einen bestimmten Umkreis von juristischen Personen teilweise obligatorisch (statutarische Organe oder Mitglieder des statutarischen Organs juristischer, im Handelsregister der SR eingetragener Personen), ist aber für natürliche Personen – die Bürger, noch immer voll freiwillig. Die Nutzung dieser Errungenschaft der modernen Technik hat jedoch ihre Fallen. Im Artikel sind die Vorteile sowie Nachteile und auch die Sicherheit/Gefährlichkeit deren Nutzung analysiert.

Pojem *dielo* v európskom autorskom práve po rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-310/17

Mgr. Matej Michalec, LL.M.

Výklad inštitútov obsiahnutých v európskych autorskoprávných smerniciach je doménou Súdneho dvora Európskej únie. Značný počet prejudiciálnych otázok v danej oblasti ukazuje, že súdna prax naráža na interpretačné problémy v dôsledku aplikácie právnych aktov, ktoré majú dve desaťročia, na nové technológie a business modely. Výnimkou nie je ani pojem dielo v zmysle tzv. InfoSoc smernice (2001/29/ES). Rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie vo veci Levola Hengelo BV v Smilde Foods BV (C-310/17) možno v danej súvislosti označiť za prelomový, nakoľko v spore autorskoprávnej ochrany chuti potraviny vo vzťahu k pojmu dielo judikuje viaceré požiadavky vrátane jeho jednotného a autonómneho výkladu v celej Európskej únii.

Úvod

V právnych kruhoch sa dlhšiu dobu viedla diskusia, či menej tradičné výtvyry duševnej činnosti, akými sú napríklad vône alebo chute, môžu byť chránené prostredníctvom autorského práva.¹ V praxi sa touto otázkou zaoberal napríklad francúzsky najvyšší súd, ktorý, na rozdiel od nižších inštancií, v roku 2013 nepriznal možnosť autorskoprávnej ochrany v prípade parfumu od Lancôme.² Na druhej strane, v inom spore pred Najvyšším súdom Holandska z roku 2006 súd

Mgr. Matej Michalec, LL.M.

absolvoval Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave a spojený postgraduálny program Intellectual Property Law & Chinese na University v Edinburgh.

V minulosti pôsobil na Európskom patentovom úrade. V súčasnosti pracuje v advokátskej kancelárii V4 Legal.

pripustil možnosť autorskoprávnej ochrany parfumu rovnakej značky.³ Judikatúra niektorých najvyšších vnútroštátnych súdov teda vykazovala znaky nejednotnosti v súvislosti s ochranou vône podľa autorského práva.

S podobnou otázkou, avšak vo vzťahu k autorskoprávnej ochrane chute výrobku „Heks'nkaas“ (ďalej len „Heksenkaas“), boli od roku 2014 konfrontované súdy v Holandsku. Daný spor vo forme prejudiciálnych otázok dospel až na Súdny dvor Európskej Únie (ďalej len „Súdny dvor“), ktorý bol požiadaný o poskytnutie odpovede na otázku, či smernica Európskeho parlamentu a Rady

2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej len „Smernica“) sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby chuť potraviny bola chránená autorským právom podľa tejto Smernice a aby sa vnútroštátna úprava vykladala spôsobom, ktorý umožňuje priznať takej chuti ochranu podľa autorského práva.

Predmetný článok v prvej časti analyzuje návrhy Generálneho advokáta ako aj samotný rozsudok Súdneho dvora týkajúci sa možnosti priznania autorskoprávnej ochrany chuti výrobku Heksenkaas a jeho dopady na výklad pojmu dielo v zmysle európskeho autorského práva.

1 Rosati E: *Is there copyright in the taste of a cheese? Sensory copyright finally makes its way to CJEU*, IPKat, 21. 5. 2017; dostupné na: <http://ipkitten.blogspot.com/-2017/05/is-there-copyright-in-taste-of-cheese.html>.

2 Cour de cassation, chambre commerciale, No de purvoi: 11-19872, ECLI:FR:CCASS:-2013:CO01205; dostupné na: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi-?oldAction=rechJuriJudi&idTexte=JURITEXT-000028329512&fastReqId=1235557305&fastPos=1>; pozri aj Adamová, Z. – Hazucha, B., *Autorský zákon. Komentár*, C. H. Beck, 2018 (1. vydanie), str. 31.

3 Hoge Raad der Nederlanden, KECOFA B.V. v Lancôme Parfums Et Beauté et Cie S.N.C., NL:HR:2006:AU8940.

4 Návrhy Generálneho advokáta Melchior Wathelet-a vo veci Levola Hengelo BV v Smilde Foods BV, C-310/17, ECLI:EU:C:2018:618, para. 19.

5 Holandský patent č. 1038498 („Potravina obsahujúca smotanový syr v podiele najmenej 10% hmotnosti a hrubo nakrájanú čerstvú zeleninu a/alebo bylinky“).

6 EUTM č. 011844503.

7 Vid' pozn. 4, para. 22.

8 Vid' pozn. 4, paras. 37 – 38.

9 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Infopaq International A/S v Danske Dagblades Forering, C-5/08, ECLI:EU:C:2009:465; Rozsudok Súdneho dvora vo veci Eva-Maria Painer v Standard Verlags GmbH a i., C-145/10, ECLI:EU:C:2011:798; Rozsudok Súdneho dvora vo veci Football Dataco Ltd a i. v Yahoo! UK Ltd a i., ECLI:EU:C:2012:115.

10 Vid' pozn. 4, para. 47.

11 Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. 9. 1886, doplnený v Paríži 4. 5. 1896, revidovaný v Berlíne 13. 11. 1908, doplnený v Berne 20. 3. 1914 a revidovaný v Ríme 2. 6. 1928, v Bruseli 26. 6. 1948, v Štokholme 14. 7. 1967 a v Paríži 24. 7. 1971.

12 Zmluva WIPO o autorskom práve (WCT), uzavretá 20. 12. 1996 v Ženeve; vid' aj čl. 9 ods. 1 Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva uvedenej v prílohe 1 C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (TRIPS).

13 Vid' pozn. 4, paras. 48 – 51.

14 Ako napr. PC programy, databázy a i.

15 Vid' pozn. 4, paras. 52 – 54.

16 Id., para. 56.

17 Rozsudok súdneho dvora vo veci Ralf Sieckmann v Deutsches Patent und Markenamt, C-273/00, ECLI:EU:C:2002:748.

18 Poznámka: v čase rozhodovania ešte existovala požiadavka na grafickú

Za týmto účelom sa druhá časť venuje judikatúre Súdneho dvora vo vzťahu k pojmu dielo a tretia časť stručne sumarizuje význam rozsudku Súdneho dvora C-310/17 vo veci *Levola* vo vzťahu k interpretácii daného pojmu *pro futuro*.

I. Podstata prejudiciálneho konania

Heksenkaas je nátierka so smotanovým syrom a bylinkami, ktorú vytvoril holandský obchodník v roku 2007, pričom súvisiace práva duševného vlastníctva nadobudla na základe zmluvy v roku 2011 spoločnosť *Levola Hengelo BV* (ďalej len „*Levola*“).⁴ V roku 2012 bol udelený patent na výrobný postup *Heksenkaas*,⁵ a v roku 2013 bola prihlásená slovná ochranná známka Európskej únie.⁶

Nakoľko sa spoločnosť *Levola* domnievala, že konkurenčný výrobok spoločnosti *Smilde Foods BV* (ďalej len „*Smilde*“) porušuje autorské práva týkajúce sa chute *Heksenkaas*, podala na súd v Gelderlande žalobu, ktorou sa domáhala, aby súd uložil spoločnosti *Smilde* povinnosť zdržať sa akéhokoľvek zásahu do jej autorského práva, vrátane ukončenia výroby, nákupu, predaja a akéhokoľvek iného uvádzania na trh produktu s názvom „*Witte Wievenkaas*“, pričom autorské právo k chuti *Heksenkaas*, ktorý mal byť predmetom sporu *Levola* vymedzila ako „celkový dojem, ktorý vyvoláva konzumácia potraviny na chuťové zmysly, vrátane pocitu v ústach vnímaného dotyk“.⁷

Odvolací súd *Arnhem-Leeuwarden* konanie prerušil a podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom sa Súdneho dvora pýtal najmä, či právo EÚ bráni tomu, aby bola chuť potraviny ako vlastná duševná tvorba autora chránená podľa autorského práva.

Dňa 25. júla 2018 predniesol svoje návrhy Generálny advokát *Melchior Wathelet* (ďalej len „Generálny advokát“). Ťažiskovým elementom bola v danom prípade interpretácia pojmu „dielo“ v zmysle článku 2 písm. a), článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 Smernice.

Generálny advokát už v úvode svojho návrhu uviedol, že keďže Smernica pojem dielo presne nedefinuje, a v danej súvislosti ani neodkazuje na vnútroštátne právo, v zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora musí mať tento pojem autonómny a jednotný výklad v celej EÚ.⁸ Odkazujúc na viaceré rozsudky Súdneho dvora⁹ Generálny advokát vyslovil názor, že skutočnosť, že dielo môže byť chránené podľa autorského práva na základe článku 2 písm. a) Smernice, len ak spĺňa kritérium originality (pôvodnosti), automaticky neznamená, že na každý predmet, ktorý toto kritérium spĺňa, sa má hľadieť ako na dielo chránené autorským právom.¹⁰

Generálny advokát sa v následnej analýze spôsobilosti chute ako diela v autorskoprávnom zmysle zamerail na indicie vyplývajúce z medzinárodného práva, najmä z Bernského dohovoru,¹¹ ktorého články 1 až 21 a Dodatok sú pre EÚ záväzné podľa článku 1 ods. 4 zmluvy WIPO o autorskom práve (ďalej len „WCT“).¹² V tejto súvislosti Generálny advokát zdôraznil, že hoci článok 2 ods. 1 Bernského dohovoru obsahuje len demonštratívny výpočet literárnych a umeleckých diel, ktoré sú chránené, a teda explicitne chute, vône alebo podobne netradičné autorskoprávne výtvyry nevylučuje *per se*, avšak dané ustanovenie odkazuje len na diela, ktoré je možné vnímať prostredníctvom zraku alebo sluchu.¹³

Generálny advokát taktiež vyzdvihol skutočnosť, že pokiaľ má medzinárodné spoločenstvo záujem na ochrane určitých sporných výtvyrov autorským právom, dochádza k ich zaradeniu pod pojem dielo, za predpokladu originality (pôvodnosti), prostredníctvom zmien Bernského dohovoru alebo prijatím iných mnohostranných dohôd,¹⁴ pričom žiadny takýto inštrument dosiaľ nebol prijatý vo vzťahu k chuti výrobku.¹⁵

Za mimoriadne významnú možno považovať časť návrhu, v ktorej Generálny advokát argumentuje, že pokiaľ autorské právo chráni určitú formu vyjadrenia diela, za predpokladu jeho originality (pôvodnosti), takéto vyjadrenie by malo byť s dostatočnou presnosťou a objektívnosťou identifikovateľné.¹⁶ V tejto súvislosti sa Generálny advokát odvolal na známy rozsudok Súdneho dvora vo veci *Sieckmann*,¹⁷ v ktorom Súdny dvor – v spore týkajúceho sa spôsobilosti vône ako označenia,¹⁸ ktoré možno zapísať ako ochrannú známku – judikoval, že ochranná známka môže byť tvorená aj označením, ktoré nemožno vnímať zrakom, pokiaľ je možné ho graficky znázorniť, najmä pomocou obrázkov, čiar alebo znakov, ak je takéto znázornenie jasné, presné, ucelené, ľahko dostupné, trvanlivé a objektívne.¹⁹

V nadväznosti na uvedené Generálny advokát zdôraznil, že pri súčasnom stave techniky presná a objektívna identifikácia chutí (a teda aj presné a objektívne vymedzenie takéhoto diela) nie je možná, pričom nevylúčil, že v budúcnosti v tejto oblasti môže prísť k zmene.²⁰ Na záver Generálny advokát navrhol Súdnemu dvoru odpovedať na položenú otázku v zmysle, že Smernica bráni ochrane chuti potraviny ako diela podľa autorského práva.²¹

Vo svojom (nanešťastie) stručnejšom rozsudku zo dňa 13. novembra 2018²² Súdny dvor v prvom rade potvrdil názor Generálneho advokáta, že pojem dielo uvedený v Smernici sa má v celej EÚ vykladať autonómne a jednotne, a teda chuť potraviny môže byť chránená autorským právom len ak ju možno kvalifikovať ako dielo v zmysle Smernice.²³

Nadväzujúc na argumentáciu Generálneho advokáta, týkajúcu sa medzinárodnoprávného rozmeru pojmu dielo, Súdny dvor potvrdil tézu, že definícia autorskoprávného diela v zmysle Smernice predpokladá, aby predmet, ktorý ho tvorí spĺňal požiadavku na presnú a objektívnu identifikáciu jeho vyjadrenia, aj keď toto vyjadrenie nemusí byť nutne trvalé.²⁴

Súdny dvor taktiež zdôraznil potrebu orgánov poverených dohľadom nad ochranou výlučných práv, ktoré sú súčasťou autorského práva, ako aj jednotlivcov a hospodárskych subjektov, vedieť jasne a presne identifikovať rozsah a špecifické prvky tvoriace dielo chránené autorským právom, pričom v prípade potravín – na rozdiel od literárneho, maliarskeho, filmového, či hudobného diela – chýba možnosť presnej a najmä objektívnej identifikácie.²⁵ Súdny dvor argumentoval predovšetkým nemožnosťou objektívnej identifikácie, pretože: „[...] chuť potraviny je založená v podstate na pocitoch a chuťových pôžitkoch, ktoré sú subjektívne a premenlivé, pretože závisia najmä od faktorov súvisiacich s osobou, ktorá dotknutý produkt ochutnáva, ako sú jej vek, potravinové preferencie a stravovacie návyky, a od prostredia alebo kontextu, v ktorom sa tento produkt ochutnáva.“²⁶

Záverom Súdny dvor, podobne ako Generálny advokát, pripomenul nedostatok súčasného stavu technického pokroku, ktorý ešte presnú a objektívnu identifikáciu chutí potraviny neumožňuje.²⁷ Chuť potraviny teda nie je možné považovať za autorskoprávne dielo v zmysle Smernice, pričom rovnako ani vnútroštátne právo nemôže byť interpretované spôsobom, ktorý by takýto výklad umožňoval.²⁸

II. Vývoj pojmu dielo v európskom autorskom práve

V 80. rokoch minulého storočia sa EÚ²⁹ začala čoraz viac zaujímať o autorské právo, pretože ho považovala za dôležitý stavebný prvok pri budovaní jednotného trhu.³⁰ Táto iniciatíva pozostávala z prípravy a prijatia smerníc, prostredníctvom ktorých by bolo možné harmonizovať vnútroštátne autorské právo v niektorých kľúčových oblastiach (napr. PC programy,³¹ databázy,³² lehota autorskoprávnej ochrany,³³ a i.).³⁴ Navyše, táto čiastočná harmonizácia bola v 90. rokoch posilnená aj z hľadiska medzinárodného práva,³⁵ keď prijatie WCT viedlo k prvým návrhom Smernice, ktorá následne tento inštrument *de facto* implementovala do právneho poriadku EÚ.³⁶

Čo sa týka Smernice ako takej, tá už vo svojom úvode pripomína dôležitosť harmonizácie vysokej úrovne ochrany autorských a súvisiacich práv s ohľadom na ich vplyv na podporu investícií do tvorivosti a inovácie, čím sa zabezpečí zamestnanosť a tvorba pracovných miest.³⁷

Článok 2 písm. a) Smernice určuje členským štátom povinnosť zaviesť do svojich právnych poriadkov v prospech autorov vo vzťahu k ich dielam výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti. Povinnosť zaviesť rovnaké výlučné právo Smernica uvádza aj vo vzťahu k verejnému prenosu diel, sprístupňovania diel verejnosti, resp. pri verejnom šírení predajom alebo iným spôsobom.³⁸

Na druhej strane, Smernica síce ukladá členským štátom povinnosť poskytnúť autorovi diela výlučné právo v súvislosti s vyššie uvedenými spôsobmi jeho použitia, z jej obsahu avšak nemožno vyčítať, ktoré predmety pod pojem dielo spadajú, či prostredníctvom akých kritérií je možné určitý výtvor identifikovať ako autorské dielo. Ako už bolo uvedené v návrhoch Generálneho advokáta ako aj v rozsudku Súdného dvora vo veci *Levola*, pri vymedzení pojmu dielo v zmysle Smernice je potrebné, v dôsledku jej implementácie WCT (s odkazom na Bernský dohovor)³⁹ do právneho poriadku EÚ, vychádzať z relevantnej medzinárodnej právnej úpravy.

znázorniteľnosť označenia tvoriaceho prihlášku ochrannnej známky.

19 Vid' pozn. 4, para. 56; pozn. 18, para. 55.

20 Id., para. 57.

21 Id., paras. 61 – 63.

22 Rozsudok Súdného dvora vo veci *Levola Hengelo BV v Smile Foods BV*, C-310/17, ECLI:EU:C:2018:899.

23 Id., paras. 33 – 34.

24 Id., para. 40.

25 Id., paras. 41 – 42.

26 Id.

27 Id., para. 43.

28 Id., paras. 44 – 45.

29 Vtedy ešte Európske spoločenstvo.

30 Waelde, Ch. – Graeme, L. – Brown, A. – Khetia, S. – Cornwell, J., *Contemporary Intellectual Property: Law and Policy*, Oxford University Press, 4rd ed., 2016, str. 40, para. 2.15.

31 Smernica Rady zo 14. 5. 1991 o právnej ochrane počítačových programov 91/250/EEC, nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/EC z 23. 4. 2009 o právnej ochrane počítačových programov.

32 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES z 11. 3. 1996 o právnej ochrane databáz.

33 Smernica Rady č. 93/98/EHS z 29. 10. 1993 o zosúladiení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv, nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES z 12. 12. 2006 o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv (Kodifikované znenie).

34 Vid' pozn. 31.

35 Prijatie WCT a WPPT (Zmluva WIPO o výkone a fonogramoch) zo strany EÚ; ratifikované v roku 2009.

36 Vid' Smernica, Recitál 15; rovnako vid' pozn. 31.

37 Id., Recitál 4.

38 Vid' Smernica, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 1.

39 Ktorého čl. 1 až 21 a Dodatok sú pre EÚ záväzné v zmysle čl. 1 ods. 4 WCT a čl. 9 ods. 1 TRIPS.

40 Knihy, brožúry a iné písomné diela; prednášky, preslovy, kázne a iné diela takej istej povahy; dramatické alebo hudobno-dramatické diela; choreografické diela a pantomímy; hudobné skladby s textom alebo bez textu; filmové diela, ktorým sú na roveň postavené diela vyjadrené spôsobom obdobným filmu; kresliarske, maliarske, architektonické, sochárske, rytecké, litografické diela, ktorým sú na roveň postavené diela vyjadrené spôsobom obdobným fotografií; diela úžitkového umenia; ilustrácie, zemepisné mapy; plány, náčrtky a plastické zemepisné, miestopisné, architektonické alebo vedecké diela.

41 Vid' Bernský dohovor, čl. 2 ods. 2.

42 Vid' pozn. 1.

43 Vid' pozn. 31, str. 40, para. 2.16; Bently, L., *The return of industrial copyright?*, European Intellectual Property Review, 2012, vol. 654; Vousden, S., *Infopaq and the Europeanisation of copyright law*, WIPO, 2010, vol. 197; Rosati, E., *Towards an EU-wide copyright? (Judicial) pride and (legislative) prejudice*, Intellectual Property Quarterly, 2013, vol. 47.

44 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Sociedad General de Autores y Editores de Espana (SGAE) v Rafael Hoteles SA, C-306/06, ECLI:EU:C:2006:764.

45 Id., para. 31.

46 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Infopaq Internation-

Článok 1 Bernského dohovoru stanovuje, že zmluvné strany tvoria Úniu na ochranu práv autorov k ich literárnym a umeleckým dielam, pričom článok 2 ods. 1 ďalej definuje pojem literárne a umelecké diela ako všetky výtvy z literárnej, vedeckej a umeleckej oblasti bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia. Bernský dohovor uvádza príklady literárnych a umeleckých diel,⁴⁰ avšak taktiež dáva zmluvným štátom možnosť ustanoviť, že literárne a umelecké diela alebo ich určité kategórie nie sú chránené, pokiaľ nie sú zachytené na hmotný záznam.⁴¹

V nadväznosti na uvedené možno tvrdiť, že Bernský dohovor zavádza otvorenú (aj keď nie úplne neobmedzenú) definíciu pojmu literárne a umelecké dielo, zahŕňajúc všetky výtvy literárneho, vedeckého a umeleckého charakteru, bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia.⁴²

V každom prípade, aj keď Smernica výslovne nedefinuje niektoré základné autorskoprávne pojmy ako napr. dielo, k harmonizácii týchto pojmov dochádza prostredníctvom rozhodnutí Súdneho dvora.⁴³

V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že Súdny dvor vo vzťahu k výkladu Smernice už v rozsudku SGAE⁴⁴ uviedol, že znenie ustanovenia práva EÚ, ktoré výslovne neobsahuje žiadny odkaz na právo členských štátov na účely vymedzenia zmyslu a významu tohto ustanovenia, sa obvykle musí vykladať samostatným a jednotným spôsobom v celej Únii.⁴⁵

Unitárne chápanie pojmu dielo v zmysle vyššie uvedeného rozsudku SGAE priniesla líniu rozhodnutí nasledujúcu po prelomovom rozsudku vo veci Infopaq.⁴⁶ Daný spor sa týkal predovšetkým otázky, či uloženie výpisu skladajúceho sa z 11 slov do pamäte počítača a jeho následné vytlačenie na papier je možné vykladať ako „rozmnožovanie časti“ podľa čl. 2 Smernice, pričom – ako Súdny dvor uviedol – predmetom ochrany práva autora udeliť súhlas alebo zakázať rozmnožovanie je „dielo“.⁴⁷ Súdny dvor ďalej dôvodil, že zo štruktúry Bernského dohovoru možno vyrozumieť, že ochrana určitých predmetov ako literárnych a umeleckých diel predpokladá, že sú „duševnou tvorbou“.⁴⁸

Prelomovým aspektom rozsudku vo veci Infopaq bola však argumentácia článkom 1 ods. 3 smernice o ochrane PC programov,⁴⁹ článkom 3 ods. 1 smernice o právnej ochrane databáz⁵⁰ a článkom 6 smernice o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv,⁵¹ ktoré na vznik autorskoprávnej ochrany PC programov, databáz a fotografií vyžadujú len to, aby boli originálne (pôvodné), v tom zmysle, že sú výsledkom autorovej vlastnej duševnej tvorby,⁵² a ich analogická aplikácia na článok 2 písm. a) Smernice.⁵³ Súdny dvor teda rozsudkom vo veci Infopaq de facto zaviedol, že autorským právom v zmysle článku 2 písm. a) – a teda dielom – môže byť chránený taký predmet, ktorý je originálny (pôvodný), v tom zmysle, že je výsledkom autorovej duševnej činnosti.⁵⁴

Infopaq nasledoval a analogicky aplikoval Súdny dvor v ďalších rozhodnutiach. V BSA⁵⁵ (prejudiciálna konanie iniciované českým Najvyšším správnym súdom) Súdny dvor pripustil možnosť autorskoprávnej ochrany grafického užívateľského rozhrania podľa Smernice, za predpokladu, že je originálne (pôvodné), pokiaľ je autorovým vlastným duševným výtvorom.⁵⁶ V rozsudku vo veci FAPL,⁵⁷ v časti týkajúcej sa možnosti autorskoprávnej ochrany futbalových zápasov ako takých, Súdny dvor vyslovil, že tieto nemožno považovať za dielo v zmysle Smernice, lebo nie sú originálne (pôvodné), v tom zmysle, že predstavujú vlastný duševný výtvor autora.⁵⁸ V rozsudku vo veci Painer⁵⁹ – v spore, ktorý sa síce týkal fotografií, avšak s poukazom na Infopaq – Súdny dvor dôvodil, že dielo je vlastným duševným výtvorom autora, ak dochádza k výrazu jeho osobnosti,⁶⁰ teda ak autor mohol pri jeho vytváraní vyjadriť svoje tvorivé schopnosti prostredníctvom slobodných a tvorivých rozhodnutí.⁶¹ V rozsudku vo veci Football Dataco,⁶² v spore týkajúcom sa ochrany databáz, ale opäť s poukazom na Infopaq, Súdny dvor uviedol, že kritérium originality (pôvodnosti) je pri databázach splnené, ak prostredníctvom výberu alebo usporiadania údajov, ktoré obsahuje, jej autor vyjadri svoju tvorivú schopnosť originálnym (pôvodným) spôsobom, vykonaním slobodných a tvorivých výberov a pridá tak svoj jedinečný charakter.⁶³ Nakoniec, vo veci Nintendo⁶⁴ Súdny dvor vo vzťahu k PC hrám uviedol, že nakoľko videohry predstavujú komplexný útvar zahŕňajúci nielen PC program, ale aj grafické a zvukové prvky, ktoré majú vlastnú tvorivú hodnotu, tieto časti, pokiaľ sa podieľajú na originalnosti (pôvodnosti) diela, sú chránené spolu s celým dielom v rámci režimu Smernice.⁶⁵

Právna teória zastáva názor, že prostredníctvom vyššie uvedenej línie rozsudkov Súdny dvor v podstate harmonizoval test originality (pôvodnosti) vo vzťahu k všetkým druhom diel.⁶⁶ Taktiež možno tvrdiť, že rozsudky týkajúce sa diel, akými sú napr. PC programy, databázy, či fotografie dotvorili výklad originality (pôvodnosti) vo vzťahu k týmto predmetom ochrany.

III. Interpretácia pojmu dielo v európskom autorskom práve po rozsudku vo veci Levola

Spor vo veci *Levola* sa dotýkal autorskoprávnej ochrany „diela“ vnímateľného skrz zmysel chuti. Európske autorské právo v zmysle Smernice poskytuje ochranu dielu (nedefinovanému *per se*), ktoré je výsledkom autorovej duševnej činnosti a je dostatočne originálne (pôvodné). Zásadným prínosom rozsudku vo veci *Levola* je v prvom rade vyjasnenie, akým spôsobom má byť pojem dielo chápaný. *Infopaq* a ďalšie súvisiace rozsudky Súdneho dvora zdanlivo zjednotovali pojem dielo a pojem originalita (pôvodnosť), čo mohlo viesť k výkladom, že v podstate akýkoľvek výtvor autorovej duševnej činnosti bude zakaždým aj dielom v zmysle Smernice. Súdny dvor vo veci *Levola* takúto interpretáciu vyvracia a s náznakom tautológie dôvodí, že dielo musí byť v prvom rade dielom v zmysle autorskoprávnom, až následne môže dôjsť k posúdeniu originality (pôvodnosti) v zmysle autorovej duševnej činnosti.⁶⁷

Po druhé, do rozsudku Súdneho dvora vo veci *Infopaq* taktiež existoval názor, že členské štáty boli oprávnené stanoviť právne významnú mieru originality pre ostatné typy diel (iné ako PC programy, fotografie a databázy). Po rozsudku vo veci *Levola* je zjavné, že dielo ako autonómny pojem európskeho autorského práva musí byť vykladané jednotne v celej EÚ, podobne ako je tomu pri majetkových právach a výnimkách podľa Smernice.⁶⁸ Navyše, prax niektorých členských štátov (napr. Rakúsko⁶⁹ a Veľká Británia),⁷⁰ ktoré vyžadujú, aby dielo spadalo pod jednu zo zákonom taxatívne určených kategórií, po rozsudku vo veci *Levola* už môže byť v priamom rozpore so Smernicou.⁷¹ V tomto smere je napríklad otázna aj skutočnosť, či § 3 ods. 1 Autorského zákona,⁷² ktorý dielo definuje ako „jedinečný“ výsledok tvorivej duševnej činnosti autora je v súlade so Smernicou, za predpokladu, že výklad pojmu jedinečnosť nie je totožný s originalitou (pôvodnosťou).⁷³

Ako ďalší dôležitý dôsledok rozsudku vo veci *Levola* sa javí určité prerozdelenie zmyslov na mechanické (sluch a zrak), prostredníctvom ktorých je v súčasnosti možné vnímať dielo v autorskoprávnom zmysle slova a chemické (čuch, chuť), prostredníctvom ktorých vnímanie autorskoprávných diel v súčasnosti možné nie je.⁷⁴ Bernský dohovor (a Smernica) síce nevylučujú možnosť vnímania diela výlučne skrz chemické zmysly, avšak súčasný stav vedy a techniky neumožňuje objektívnu a precíznu identifikáciu takýchto diel, čo je problematické, nakoľko aj v prípade poskytnutia autorskoprávnej ochrany musí byť tretím stranám a úradným autoritám zrejmy obsah zákonne nadobudnutých práv inej osoby.⁷⁵

Súdny dvor rozsudkom vo veci *Levola* teda nevylučuje, že autorskoprávne diela môžu pozostávať aj v chuti produktu, ale uvádza, že technologické poznanie v súčasnosti neumožňuje poskytnúť takýmto dielam ochranu, nakoľko nie je možné ich dostatočne presne a objektívne identifikovať. V tomto smere možno v budúcnosti predpokladať pokusy o objektívnu klasifikáciu vôní⁷⁶ a chutí podobne ako sa to podarilo dosiahnuť v prípade farieb.

Záver

Súdny dvor rozsudkom vo veci *Levola* vyslovil, že Smernica bráni tomu, aby chuť potraviny bola chránená európskym autorským právom a aby sa vnútroštatná úprava vykladala spôsobom, ktorý umožňuje priznať chuti ochranu podľa autorského práva. Rozsudok ako taký teda klarifikuje, že menej tradičné výtvory duševnej činnosti, akými sú napríklad vône alebo chuti, za súčasného stavu techniky nemôžu byť chránené prostredníctvom autorského práva. Víťaným prínosom rozsudku je taktiež ustálenie, že dielo ako autonómny pojem európskeho autorského práva musí byť vykladaný jednotne v celej EÚ a taktiež, že tento pojem nie je možné zlučovať s originalitou (pôvodnosťou), v zmysle, že predstavuje každý vlastný duševný výtvor jeho autora. Súdny dvor v tejto súvislosti ozrejmil, že pojem dielo uvedený v Smernici nevyhnutne predpokladá, aby bol predmet ochrany vyjadrený tak, že ho možno dostatočne presne a objektívne identifikovať.

Práve téza objektívnej a presnej identifikácie predmetu ochrany je v danom prípade kľúčová. Súdny dvor výberom týchto slov vo svojom odôvodnení zjavne naznačil, že v prípade pokroku v technologickej oblasti ochrana vône alebo chuti prostredníctvom autorského práva môže byť opäť témou.

al A/S v Danske Dagblades Forering, C-5/08, ECLI:EU:C:2009:465.

47 Id., para. 33.

48 Id., para. 34.

49 Vid' pozn. 32.

50 Vid' pozn. 33.

51 Vid' pozn. 34.

52 Vid' pozn. 47, para. 35.

53 Id., para. 37.

54 Id.

55 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany v Ministerstvo kultury, C-393/09, ECLI:EU:C:2010:816.

56 Id., paras 45 – 48.

57 Rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach Football Association Premier League Ltd, NetMed Hellas SA, Multichoice SA v QC Leisure, David Richardson, AV Station plc, Malcolm Chamberlain, Michael Madden, SR Leisure Ltd, Philip Georg Charles Houghton, Derek Owen, C-403/08, a Karen Murphy v Media Protection Services Ltd, C-429/08, ECLI:EU:C:2011:631.

58 Id., paras 96 – 99.

59 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Eva-Maria Painer v Standard Verlags GmbH, Axel Springer AG, Süddeutsche Zeitung GmbH, Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG, Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG, C-145/10, ECLI:EU:C:2011:798.

60 Id., para. 88.

61 Id., para. 89.

62 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Football Dataco Ltd, Football Association Premier League Ltd, Football League Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League, PA Sport UK Ltd v Yahoo! UK

Ltd, Stan James (Abingdon) Ltd, Stan James plc, Enetpulse ApS, C-604/10, ECLI:EU:C:2012:115.

63 Id., para. 38.

64 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Nintendo Co. Ltd, Nintendo of America Inc., Nintendo of Europe GmbH v PC Box Srl, 9Net Srl, C-355/12, ECLI:EU:C:2014:25.

65 Id., para. 23.

66 Vid' pozn. 31, para. 2.45, p. 58.

67 Vid' pozn. 1 vyššie.

68 Rosati E., *Can Taste be Protected by Copyright*, EUIPO Webinar, 22 January 2019.

69 § 1(1) Urheberrechts-gesetz, BFB1 1936/111; dostupné na: <https://www.ris.bka.gv.at/-GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001848>.

70 Section 1(1) Copyright, Designs and Patents Act 1988; dostupné na: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/1>; pozri aj Adamová, Z. – Hazucha, B., *Autorský zákon – Komentár*, C. H. Beck, 2018 (1. vydanie), str. 33.

71 Vid' pozn. 69 vyššie.

72 Zákon č. 185/2015 Z. z.

73 Vid' napr. Husovec M., *Slovakia Adopts a New Copyright Act: It's a Mixed Bag – Part I*, Kluwer Copyright Blog, 29. 2. 2016; dostupné na: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/-2016/02/29/slovakia-adopts-a-new-copyright-act-its-a-mixed-bag-part-i/>.

74 Vid' pozn. 69 vyššie.

75 Id.

76 Vid' napr. Kaeppler, K. – Mueller, F., *Odor Classification: A Review of Factors Influencing Perception-Based Odor Arrangements*, Chemical Senses, Vol. 38, Issue 3, March 2013.

Záverom možno len s poľutovaním konštatovať, že kladnou odpoveďou na prvú prejudiciálnu otázku Súdny dvor nepovažoval za potrebné odpovedať na druhú prejudiciálnu otázku, v ktorej sa, okrem iného, konajúci súd pýtal aj na rozsah dôkazného bremena na strane žalobcu. V danej súvislosti konajúci súd zaujímalo, či je postačujúce, aby žalobca v podobnom spore predložil sudcovi potravinu, ochutnaním a oboňaním ktorej si sudca vytvorí vlastný názor na skutočnosť, či chuť takejto potraviny spĺňa požiadavky na ochranu podľa autorského práva. Ochutnávanie potravín počas nahliadania do súdneho spisu alebo počas samotného prejednávania sporu je teda (žiaľ) v nedohľadne. ■

RESUMÉ

Pojem dielo v európskom autorskom práve po rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-310/17

Otázka možnosti ochrany vône alebo chuti prostredníctvom európskeho autorského práva bola dlhú dobu nezodpovedaná, čo v niektorých členských štátoch EÚ viedlo k nejednotnej rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít. Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Levola Hengelo BV v Smilde Foods BV (C-310/17) stanovuje, že tzv. InfoSoc smernica (2001/29/ES) bráni tomu, aby chuť potraviny bola za súčasného stavu technologického vývoja chránená autorským právom, resp., aby vnútroštátna právna úprava vykladala túto smernicu spôsobom, ktorý priznanie autorskoprávnej ochrane chuti umožňuje. Rozsudok v predmetnej veci taktiež ukladá povinnosť autonómneho a jednotného výkladu pojmu dielo v celej EÚ.

SUMMARY

Concept of a 'Work' in the European Copyright Law after Judgment of the Court of Justice of the EU in Case C-310/17

Possibility of protecting a scent or taste by the European copyright has been left unanswered for a long time, as a consequence of which the decision-making practice of supreme court authorities in some EU Member States has been inconsistent. The judgment of the Court of Justice of the EU in the case Levola Hengelo BV v. Smilde Foods BV (C-310/17) says that the so-called InfoSoc Directive (2001/29/EC) prevents the taste of a food product from being protected by copyright in the current state of technology development, or the national legislation from interpreting this Directive in a way that affords copyright protection of the taste. The Judgment in this case also imposes an obligation of autonomous and uniform interpretation of the concept of a 'work' throughout the EU.

ZUSAMMENFASSUNG

Begriff Werk im europäischen Urheberrecht nach dem Urteil des Gerichtshofes der EU in der Sache C-310/17

Die Frage des möglichen Duft- oder Geschmackschutzes durch das europäische Urheberrecht ist über eine längere Zeit unbeantwortet geblieben, was in einigen Mitgliedsstaaten der EU zu einer nichteinheitlichen Entscheidungspraxis der höchsten gerichtlichen Autoritäten geführt hat. Im Urteil des Gerichtshofes der EU in der Sache Levola Hengelo BV v Smilde Foods BV (C-310/17) wird festgelegt, dass die sog. InfoSoc Richtlinie (2001/29/ES) verhindert es, dass der Geschmack eines Lebensmittels beim derzeitigen Stand der technologischen Entwicklung durch das Urheberrecht geschützt wäre, bzw. damit die innenstaatliche Rechtsregelung dieser Richtlinie auf die Art und Weise ausgelegt wäre, die die Zuerkennung des urheberrechtlichen Schutzes dem Geschmack ermöglichen könnte. Das Urteil in der betreffenden Sache hat auf die Pflicht zu einer autonomen und einheitlichen Auslegung des Begriffs Werk in der gesamten EU auferlegt.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

 Rehoľník ako advokát

Článok 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá zakazuje advokátovi, ktorý má postavenie rehoľníka a je zaregistrovaný ako advokát na príslušnom orgáne v domovskom členskom štáte, aby sa zaregistroval na príslušnom orgáne hostiteľského členského štátu s cieľom vykonávať tam svoje povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny z dôvodu nezlučiteľnosti jeho postavenia rehoľníka s výkonom povolania advokáta, ktorú tieto právne predpisy stanovujú.¹

*Rozsudok Súdneho dvora zo 7. mája 2019 vo veci C-431/17,
Monachos Eirinaios – ECLI:EU:C:2019:368.*

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (ďalej len „smernica 98/5“) zakladá mechanizmus vzájomného uznávania odborných titulov migrujúcich advokátov, ktorí chcú túto činnosť vykonávať na základe titulu získaného v domovskom členskom štáte,² a to v záujme uľahčenia trvalého vykonávania právnickej profesie ako samostatnej zárobkovej činnosti alebo v platenom pracovnoprávnom vzťahu v členskom štáte inom ako je ten, v ktorom bola získaná odborná kvalifikácia.³ Ide teda o smernicu, ktorá by mala uľahčiť realizáciu slobody usadiť sa v súvislosti s činnosťou advokátov. Za týmto účelom článok 2 smernice 98/5 stanovuje oprávnenie každého advokáta, aby na základe profesijného titulu získaného v domovskej krajine trvale pôsobil v ktoromkoľvek členskom štáte, a to za podmienky registrácie na príslušnom orgáne hostiteľského štátu. V zmysle článku 3 uvedenej smernice k zaregistrovaniu advokáta dôjde po predložení osvedčenia, ktoré potvrdzuje jeho registráciu na príslušnom orgáne v jeho domovskom členskom štáte.

Rehoľník Irénée, ktorý je rehoľným bratom v kláštore v Petre (Grécko), chcel využiť možnosť vykonávať advokátsku činnosť v Grécku na základe toho, že bol advokátom podľa právneho poriadku iného štátu. Ako cyperský advokát požiadal Aténsku advokátsku komoru, aby ho zaregistrovala do osobitného zoznamu ako advokáta, ktorý nadobudol svoj profesijný titul v inom členskom štáte. V Grécku je síce smernica 98/5 implementovaná a právna úprava predpokladá registráciu v zozname vedenom advokátskou komorou po predložení osvedčenia o zápise do registra od príslušného orgánu domovského štátu, ktorý udelil odbornú kvalifikáciu, súčasne však zákon zavádzajúci advokátsky poriadok v rámci predpokladov pre výkon advokácie výslovne stanovuje nezlučiteľnosť výkonu povolania advokáta s postavením rehoľníka. Osoba, ktorá je kňazom alebo rehoľníkom stráca ipso iure postavenie advokáta a je vyčiarknutá zo zoznamu advokátskej komory, ktorej je členom. Aténska advokátska komora sa domnieva, že nezlučiteľnosť výkonu povolania

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 2014 v spojených veciach C-58/13 a C-59/13, Toresi, EU:C:2014:2088, bod. 36.

3 Článok 1 ods. 1 smernice 98/5 – slovenský názov smernice a následná terminológia sú mierne zavádzajúce, pretože smernica sa netýka všetkých právnických povolanií, ale činnosti advokátov.

advokáta a postavenia rehoľníka sa vzťahuje aj na advokátov, ktorí chcú vykonávať v Grécku povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny, a preto žiadosť rehoľníka zamietla.

Grécky súd rozhodujúci o žalobe, ktorou rehoľník Irénée napadol zamietavé rozhodnutie Aténskej advokátskej komory, chce prostredníctvom výkladu smernice 98/5 zistiť, či za daného stavu je členský štát povinný zaregistrovať rehoľníka v súvislosti s výkonom jeho povolania advokáta na základe profesijného titulu získaného v domovskom členskom štáte a to osobitne so zreteľom na skutočnosť, že príslušný grécky orgán by mal po registrácii automaticky konštatovať porušenie profesijných a etických pravidiel na základe vnútroštátneho ustanovenia, ktoré stanovuje, že postavenie rehoľníka neumožňuje reagovať na požiadavky a záruky požadované na výkon povolania advokáta v Grécku. Konkrétne ide o nedostatok záruk, pokiaľ ide o ich nezávislosť, pochybnosti o ich schopnosti plne sa venovať výkonu ich povolania, pochybnosti o tom, či sú schopní vybavovať sporové veci, požiadavka skutočného sídla v obvode príslušného súdu prvého stupňa a zákaz poskytovať služby bez odmeny.

V rámci odpovede Súdny dvor zdôraznil, že je potrebné rozlišovať medzi, na jednej strane, registráciou advokáta na príslušnom orgáne hostiteľského členského štátu, ktorý chce vykonávať svoje povolanie v tomto členskom štáte na základe profesijného titulu domovskej krajiny, a na druhej strane samotným výkonom povolania advokáta v uvedenom členskom štáte.

Čo sa týka otázky registrácie, článok 3 smernice 98/5 predstavuje úplnú harmonizáciu predchádzajúcich podmienok požadovaných na využívanie práva usadiť sa priznaného touto smernicou, čo znamená, že členský štát nesmie zaviesť žiadne ďalšie podmienky na využívanie práva usadiť sa. Podľa smernice vykonávanie činnosti advokáta, ktorý chce vykonávať činnosť v inom členskom štáte, ako je ten, v ktorom nadobudol svoju odbornú kvalifikáciu, je podmienené registráciou na príslušnom orgáne v hostiteľskom štáte, ktorý ho zaregistruje po predložení osvedčenia, ktoré potvrdzuje jeho registráciu na príslušnom orgáne v jeho domovskom členskom štáte. Predloženie osvedčenia príslušnému orgánu hostiteľského štátu potvrdzujúceho registráciu na príslušnom orgáne v domovskom členskom štáte je teda jedinou podmienkou registrácie dotknutej osoby v hostiteľskom členskom štáte, umožňujúca mu v ňom vykonávať činnosť na základe profesijného titulu jej domovskej krajiny.⁴

Čo sa týka výkonu povolania advokáta v hostiteľskom členskom štáte, tento advokát je viazaný podľa článku 6 ods. 1 smernice 98/5 aj profesijnými a etickými pravidlami platnými v hostiteľskom členskom štáte, pričom tieto pravidlá nie sú predmetom harmonizácie, a preto sa môžu do značnej miery odlišovať od pravidiel platných v domovskom členskom štáte. Znenie článku 7 ods. 1 smernice 98/5 potvrdzuje, že nedodržanie týchto pravidiel môže viesť k uplatneniu sankcií stanovených v práve hostiteľského členského štátu, pričom tieto sankcie môžu zahŕňať aj vylúčenie zo zoznamu dotknutej komory v tomto členskom štáte. V súvislosti s nezlučiteľnosťou výkonu povolania advokáta a postavenia rehoľníka podľa gréckej právnej úpravy Súdny dvor uviedol, že z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že postavenie rehoľníka neposkytuje záruky vyplývajúce z profesijných a etických pravidiel vzťahujúcich sa na advokátov, ktoré sú nevyhnutné pre výkon advokácie. Súčasne zdôraznil, že na výkon povolania advokáta je nevyhnutná absencia konfliktu záujmov, čo znamená najmä, že advokát je nezávislý voči autoritám, ktorými sa nikdy nemôže dať ovplyvniť.

Dodržiavanie profesijných a etických pravidiel však nemôže byť ďalšou podmienkou registrácie advokáta, ktorý chce vykonávať činnosť v inom členskom štáte, ako je ten, v ktorom nadobudol svoju odbornú kvalifikáciu. Tá, ako už bolo uvedené, môže byť podmienená len predložením osvedčenia príslušnému orgánu hostiteľského štátu potvrdzujúceho registráciu na príslušnom orgáne v domovskom členskom štáte. To teda v tomto konkrétnom prípade znamená, že rehoľník Irénée by mal byť v Grécku zaregistrovaný v zozname vedenom advokátskou komorou po predložení osvedčenia o zápise do registra od príslušného orgánu domovského štátu, ktorý udelil odbornú kvalifikáciu, následne však je možné žiadať, aby tento advokát dodržiaval profesijné a etické pravidlá stanovené pre gréckych advokátov, medzi nimi aj požiadavku nezávislosti aj vo vzťahu k cirkevným orgánom. Na záver ešte Súdny dvor pripomenul, že profesijné a etické pravidlá musia dodržiavať zásadu proporcionality a teda nemôžu ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaných cieľov. Overenie proporcionality má uskutočniť vnútroštátny súd.

4 V tejto súvislosti by pravdepodobne neobstála ani podmienka zápisu do zoznamu usadených euroadvokátov obsiahnutá v § 39 ods. 1 písm. c) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Uvedené ustanovenie podmieňuje zápis poisťovním pre prípad zodpovednosti za škodu, ktorá by mohla vzniknúť v súvislosti s poskytovaním právnych služieb na území Slovenskej republiky.

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

In flagrante delicto **v kontexte porušenia práva** **na slobodu a bezpečnosť**

Extenzívny výklad prípadov *in flagrante delicto* je v rozpore s princípom právnej istoty. Nie je žiadny relevantný dôvod, pre ktorý by vnútroštátny súd mohol rozšíriť legálnu definíciu pojmu „byť pristihnutý pri trestnom čine“, ak príslušný vnútroštátny predpis o trestnom konaní taxatívny spôsobom stanovuje znaky, ktoré ho podmieňujú.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Alparslan Altan proti Turecku* zo dňa 16. apríla 2019 týkajúci sa sťažnosti č. 12778/17

Dotknuté ustanovenie:

- článok 5 odsek 1¹ (právo na slobodu a bezpečnosť) Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej ako „Dohovor“)

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľ, turecký občan Alparslan Altan, bývalý sudca Ústavného súdu v Turecku (ďalej len „ústavný súd“), bol dňa 16. júla 2016 zadržaný a umiestnený do cely predbežného zaistenia pre podozrenie zo spáchania trestného činu účasti v teroristickej skupine. **Teroristické zoskupenie FETÖ/PDY malo byť podľa operatívnych informácií orgánov činných v trestnom konaní podnecovateľom a iniciátorom pokusu o štátny prevrat, ktorý sa v Turecku odohral v noci z 15. júla na 16. júla 2016.** Sťažovateľ bol jedným z približne 3 000 sudcov a prokurátorov, ktorých zadržaní a následne vzatí do väzby pre podozrenie z účasti na tomto prevrate. Dňa 19. júla 2016 bol sťažovateľ vypočutý k predmetu podozrenia, pričom už počas výsluchu poprel všetky obvinenia, ktoré mu boli kladené za vinu a uviedol, že **tieto mohli vyvstať iba ak v súvislosti s jeho disontujúcimi stanoviskami, ktoré niekoľkokrát zaujal v rámci rozhodovacej činnosti ústavného sudcu.** Jeho výsluch bol vykonaný v prítomnosti obhajcu, ktorý spochybňoval jednak dôvodnosť zadržania jeho klienta, nakoľko sa domnieval, že neboli splnené podmienky na to, aby bolo možné posudzovať tento skutok ako prípad pristihnutia pri trestnom čine (ďalej ako „in flagrante delicto“), ako aj tú skutočnosť, že voči jeho klientovi nemôže byť začaté trestné stíhanie až do momentu, kým (ne)bude udelený súhlas ústavného súdu. Sťažovateľ žiadal, aby bol prepustený na slobodu, za čo ponúkal peňažnú záruku. Následne bol sťažovateľ dňa 20. júla 2016 rozhodnutím súdu vzatý do väzby. V tomto rozhodnutí sa súd vysporiadal aj s námietkami sťažovateľa, ktoré spočívali najmä v nedostatku právomoci súdu konať a rozhodovať o väzbe

1 Článok 5 Dohovoru

1. Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanoveného zákonom:

- a) zákonné pozbavenie slobody osoby po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody z dôvodu nesplnenia rozhodnutia vydaného súdom v súlade so zákonom alebo s cieľom zabezpečiť splnenie povinnosti stanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak je to dôvodne považované za potrebné za účelom zabránenia spáchaniu trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní;
- d) pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia za účelom výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán;

e) zákonné pozbavenie slobody osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;
f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní.

2 V októbri 2017 kasačný súd vydal rozhodnutie v inom prípade, v ktorom judikoval právny názor, že z dôvodu, že *restný čin účasti v teroristickej skupine je pokračujúcim trestným činom, okrem prípadov zániku teroristickej skupiny, resp. skončenia členstva v teroristickej skupine, pokračujúci charakter týchto trestných činov môže byť prerušený zadržaním páchatela. Pritom musí byť zachovaná objektívna časová a miestna súvislosť. A preto, zadržanie sudcov podozrivých z členstva v ozbrojenej teroristickej skupine bolo kasačným súdom posúdené ako prípad pristihnutia pri čine (in flagrante delicto), čo znamená, že v zmysle noriem vnútroštátneho práva, môže byť nariadená väzba štandardným procesným postupom, teda bez predchádzajúceho odňatia sudcovskej imunity rozhodnutím ústavného súdu.*

3 Podľa vnútroštátneho práva „začatie trestného stíhania voči predsedovi a členom ústavného súdu pre trestné činy spáchané v súvislosti s výkonom ich funkcie alebo počas výkonu ich funkcie, pre menej závažné trestné činy a pre disciplinárne delikty podlieha predchádzajúcemu rozhodnutiu pléna ústavného súdu. Avšak v prípadoch pristihnutia páchatela pri

sťažovateľa, čo súd odôvodnil nasledovným spôsobom, a síce *„trestné stíhanie je v predmetnej veci vedené štandardným procesným postupom, pretože trestný čin, ktorého spáchanie sa kladie za vinu obvinenému (pozn. sťažovateľ), je pokračujúcim trestným činom, a rovnako tak má súd za to, že ide o prípad in flagrante delicto.“* Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľ podal v zákonnej lehote opravný prostriedok, ktorý bol však súdom zamietnutý. Následne preto sťažovateľ podal individuálnu sťažnosť na ústavný súd, v ktorej namietal nezákonnosť rozhodnutia súdu, na základe ktorého bol vzatý do väzby, a to z nasledujúcich dôvodov:

- predtým ako došlo k rozhodnutiu o vzatí sťažovateľa do väzby, mal rozhodnúť ústavný súd o odňatí jeho sudcovskej imunity, k čomu však v tomto prípade nedošlo,
- rozhodnutie o vzatí do väzby bolo založené na neexistencii dostatočných okolností v rozhodnom čase, ktoré by odôvodňovali vzatie sťažovateľa do väzby.

V januári 2018 ústavný súd zamietol sťažnosť podanú sťažovateľom **stotožňujúc sa so záverom orgánov činných v trestnom konaní o tom, že ide jednak o prípad pristihnutia pri trestnom čine (in flagrante delicto), a zároveň o pokračujúci trestný čin** poukazujúc na rozhodnutie kasačného súdu z októbra 2017,² pričom v ďalšom bode namietanom sťažovateľom, ústavný súd dôvodil odkazom na niekoľko dôkazov získaných v období, kedy sťažovateľ v predmetnej trestnej veci už vykonával väzbu.

V pozadí tohto prípadu však stojí niekoľko významných skutočností odohrávajúcich sa v rovnakom období. Dňa 20. júla 2016, turecká vláda v dôsledku udalostí ostatných dní vyhlásila v krajine výnimočný stav. Počas výnimočného stavu v krajine Rada ministrov prijala niekoľko dekrétov, ktoré stanovili významné obmedzenia v oblasti procesných práv pre osoby vykonávajúce väzbu, resp. zadržanie, spočívajúce najmä v obmedzení práva nazerať do spisu či v predĺžení maximálnej lehoty väzby. Jedným z nich bol i dekrét uverejnený dňa 23. júla 2016 v oficiálnej zbierke právnych predpisov, ktorý oprávňoval ústavný súd odvolať z funkcie kohokol'vek zo svojich členov, ktorí sú považovaní za príslušníkov alebo osoby prepojené s teroristickými zoskupeniami. **Na základe tohto dekrétu bol rozhodnutím ústavného súdu zo dňa 4. augusta 2016 sťažovateľ z funkcie sudcu odvolaný. Rozhodnutie bolo odôvodnené jeho domnelým prepojením na teroristickú organizáciu FETÖ/PDY, čo malo viesť k vyvolaniu pochybností o splnení predpokladov pre ďalší výkon funkcie sudcu ústavného súdu.**

Zároveň, dňa 21. júla 2016 príslušné turecké orgány oznámili Generálnemu tajomníkovi Rady Európy, že uplatňujú výnimku z článku 15 Dohovoru týkajúcu sa odstúpenia Turecka, ako jednej zo zmluvných strán, od Dohovoru z dôvodu výnimočnej situácie v krajine.

V ďalšom období sťažovateľ opakovane žiadal o prepustenie z väzby, ponúkajúc peňažnú záruku, avšak súd každú žiadosť zamietol. Dňa 15. januára 2018 bola prokurátorom podaná obžaloba, na základe ktorej bol sťažovateľ dňa 6. marca 2019 uznaný vinným z trestného činu účasti v teroristickej skupine, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere jedenásť rokov a tri mesiace.

Namietané porušenia Dohovoru

Dňa 16. januára 2017 sa sťažovateľ obrátil na Európsky súd pre ľudské práva so svojou sťažnosťou, v ktorej namietal porušenie článku 5 odsek 1, odsek 3 Dohovoru, a to najmä z dôvodov, že:

- rozhodnutie, na ktorom sa zakladalo jeho vzatie do väzby bolo nezákonné,
- v rozhodnom čase neexistovali žiadne konkrétne okolnosti dostatočne odôvodňujúce podozrenie zo spáchania trestného činu.

K prvému bodu sťažnosti sťažovateľ uviedol, že ako sudca ústavného súdu požíva osobitné výsady týkajúce sa začatia a vedenia trestného stíhania s odkazom na príslušné normy vnútroštátneho práva.³ Zároveň tiež dodal, že v prípadoch in flagrante delicto,⁴ kedy je osoba pristihnutá pri páchaní trestného činu alebo bezprostredne po ňom, a ktorých prejednanie patrí do právomoci porotných súdov, sa trestné stíhanie spravuje štandardným procesným postupom. Vzhľadom na to, že mu nebolo vznesené obvinenie pre trestný čin účasti na štátnom prevrate, zastáva názor, že skutok, ktorý mu je kladený za vinu v žiadnom smere nemôže byť posudzovaný ako prípad *in flagrante delicto* poukazujúc na vnútroštátnym právom taxatívne vymedzený okruh situácií, kedy je spáchaný skutok takto posudzovaný. **Sťažovateľ v ďalšom tvrdil, že skutku, ktorý mu je kladený za vinu, sa mohol dopustiť iba ak v súvislosti s výkonom funkcie ústavného sudcu.**

K druhému bodu sťažnosti sťažovateľ uviedol, že v čase, keď súd rozhodol o jeho vzatí do väzby, orgány činné v trestnom konaní nemali k dispozícii žiadne relevantné dôkazy, ktoré by tento zásah odôvodňovali. Poukazoval najmä na tú skutočnosť, že dôkazy uvedené v rozhodnutí ústavného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť, boli získané až po tom, čo bol zadržaný a umiestnený do ústavu na výkon väzby, a teda nevytvárali dostatočný podklad na podozrenie zo spáchania trestného činu, rovnako tak neposkytovali uspokojivý záver o tom, že mal byť pristihnutý pri páchaní trestného činu, ktorý mu bol kladený za vinu. Okrem toho, sťažovateľ spochybňoval i hodnovernosť všetkých dôkazov získaných po jeho vzatí do väzby, nakoľko sa tieto mali opierať o výpovede dvoch anonymných svedkov, ktoré boli postavené výlučne na subjektívnych tvrdeniach a hodnotiacich úsudkoch. Rovnako tiež namietal relevanciu zaistených digitálnych dôkazov vo forme správ z elektronickej komunikačnej služby.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

V konaní pred ESĽP na prvom mieste vystala predbežná otázka týkajúca sa uplatnenia výnimky podľa článku 15 Dohovoru zo strany Turecka. Štát vo vyjadrení k podanej sťažnosti zdôraznil, že predmetná sťažnosť by mala byť posudzovaná s náležitým ohľadom na túto výnimku, ktorá bola adresovaná Generálnemu tajomníkovi Rady Európy dňa 21. júla 2016. ESĽP v tejto súvislosti uviedol, že oznámenie zo strany Turecka sa obmedzilo iba na konštatovanie, že bol vyhlásený výnimočný stav s cieľom riešiť vzniknutú hrozbu štátneho prevratu, avšak v oznámení nebolo uvedené, ktoré konkrétne články Dohovoru majú byť predmetom výnimky. Napriek uvedenému však ESĽP konštatoval formálne splnenie požiadaviek vyplývajúcich z článku 15 Dohovoru, a teda pri výklade a aplikácii článku 5 Dohovoru plne zohľadnil faktický, ako i právny stav v krajine.

Prvou otázkou, ktorou sa ESĽP zaoberal – či rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby, ktorý bol v rozhodnom čase sudcom ústavného súdu, bolo v súlade s postupom stanoveným vo vnútroštátnom práve tak ako to vyžaduje článok 5 odsek 1 Dohovoru: „Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane **na základe postupu stanového zákonom**.“ V tomto smere ESĽP uviedol, že z vyjadrení strán (pozn. sťažovateľ a štát Turecko) bolo nepochybné, že zadržanie a rozhodnutie o väzbe sťažovateľa bolo uskutočnené použitím štandardného procesného postupu podľa vnútroštátneho predpisu o trestnom konaní, a to bez ohľadu na sudcovskú imunitu, ktorú sťažovateľ požíval. Sporným však bolo či rozhodnutie o vzatí sťažovateľa, sudcu ústavného súdu, do väzby vydané na základe štandardného procesného postupu spĺňa požiadavku *kvality práva*,⁵ a to s ohľadom na to, akú funkciu zastával. Pri riešení tejto otázky sa zaoberal najmä extenzívnym výkladom kasačného súdu, ktorý sa týka prípadov in flagrante delicto, na ktoré poukázal i ústavný súd v rozhodnutí o zamietnutí sťažnosti podanej sťažovateľom proti rozhodnutiu o vzatí do väzby. ESĽP v tejto súvislosti konštatoval, že takýto rozširujúci výklad je v rozpore s princípom právnej istoty, pretože nemôže dochádzať k situáciám, v ktorých vnútroštátne súdy vo svojej rozhodovacej činnosti zavedú výnimku z doslovného znenia vnútroštátneho právneho predpisu (pozn. v tomto prípade z predpisu o trestnom konaní), nakoľko tento stanovuje legálnu definíciu a taxatívnym spôsobom vymedzuje prípady, ktoré treba subsumovať pod pojem in flagrante delicto. Vzhľadom na to, že v sťažovateľovom prípade nešlo o trestný čin, na ktorý by bolo možné aplikovať ustanovenia vnútroštátneho práva týkajúce sa prípadov in flagrante delicto, teda že mal byť pristihnutý pri páchaní trestného činu, resp. bezprostredne po jeho spáchaní, rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby iba na základe štandardného procesného postupu podľa vnútroštátneho predpisu o trestnom konaní bez ďalšieho, t. j. bez splnenia ďalších procesných podmienok týkajúcich sa imunity zaručených sudcom ústavného súdu, sa neuskutočnilo v súlade s postupom stanoveným vnútroštátnym právom, **a teda je v rozpore s článkom 5 odsek 1 Dohovoru**.

Po druhé sa ESĽP zaoberal otázkou, či bolo možné vysloviť záver o dôvodnom podozrení zo spáchania trestného činu, ktorý by bol dostatočný na to, aby mohol byť sťažovateľ vzatý do väzby. ESĽP v tejto súvislosti poukázal na viaceré svoje rozhodnutia,⁶ v ktorých konštatoval, že dôvodné podozrenie predpokladá existenciu skutočností alebo informácií, ktoré by primäli nezávislého pozorovateľa k záveru, že určitá osoba mala spáchať trestný čin. ESĽP uviedol, že článok 5 odsek 1 písmeno c) Dohovoru nepredpokladá, že orgány činné v trestnom konaní majú disponovať už v čase prvotného zadržania osoby dôkazmi tak relevantnými, ako napríklad

trestnom čine (in flagrante delicto), v ktorých konanie a rozhodovanie patrí do právomoci porotných súdov, je začatie a vedenie trestného stíhania vykonávané podľa štandardného procesného postupu.“

4 Podľa príslušných ustanovení vnútroštátneho právneho predpisu o trestnom konaní ide o prípad in flagrante delicto len vtedy, ak

- 1) trestný čin je páchaný,
- 2) trestný čin už bol spáchaný a osoba, ktorá sa bezprostredne po spáchaní vydala na útek, bola zadržaná policajtom, poškodeným alebo inou osobou,
- 3) trestný čin bol spáchaný osobou, ktorá bola zadržaná majúci pri/na sebe veci alebo dôkazy nasvedčujúce tomu, že trestný čin bol spáchaný v bezprostrednej minulosti.

5 Podľa ustálenej judikatúry ESĽP, akýkoľvek zásah do základných práv a slobôd musí byť v súlade s postupom ustanoveným zákonom, pričom táto požiadavka je splnená iba ak prejde tzv. testom legality, z čoho vyplýva, že právny predpis musí byť:

- 1) dostatočne určitý,
- 2) prístupný,
- 3) predvídateľný a
- 4) mal by poskytovať dostatočné záruky proti svojvoľným zásahom verejnej moci.

Vid' napr. Rotaru v. Rumunsko § 52, Amman v. Švajčiarsko § 50, Kruslin v. Francúzsko § 27 a i.

6 Vid' napr. Fox, Campbell a Hartley v. Spojené kráľovstvo § 32, O'Hara v. Spojené kráľovstvo § 34, Mehmet Hasan Altan v. Turecko § 125 a i.

7 Vid' napr. Murray v. Spojené kráľovstvo § 55, Yuksel a ďalší v. Turecko § 52 a i.

v štádiu trestného konania, v ktorom je určitej osobe vznesené obvinenie, pretože účelom zadržania a predvedenia osoby pred príslušný orgán je vypočúť osobu k rozhodným okolnostiam, a teda pokračovať v objasňovaní skutočností nasvedčujúcich, že bol spáchaný trestný čin, a tým rozptýliť, resp. potvrdiť konkrétne podozrenie, pre ktoré bola osoba zadržaná. ESĽP pritom vo svojich rozhodnutiach už viackrát konštatoval, že skutkové okolnosti, ktoré vedú k podozreniu zo spáchania trestného činu nemusia byť rovnakej kvality ako skutočnosti, ktoré odôvodňujú vznesenie obvinenia určitej osobe či podanie obžaloby a postavenie konkrétnej osoby pred súd.⁷ Avšak, podľa právneho názoru ESĽP neštandardné okolnosti, za ktorých bol sťažovateľ vzatý do väzby, t. j. pokus o štátny prevrat a následné vyhlásenie výnimočného stavu v krajine, nemôžu viesť k rozširovaniu pojmu dôvodnosti podozrenia do takej miery, že podstata ochrany zabezpečená článkom 5 odsek 1 písmeno c) Dohovoru bude narušená, resp. znížená. ESĽP sa preto domnieva, že zhromažďovanie dôkazov svedčiacich o vine sťažovateľa až v období nasledujúcim po tom, čo bol vzatý do väzby, nezbavuje orgány činné v trestnom konaní povinnosti poskytnúť dostatočný skutkový základ odôvodňujúci rozhodnutie o vzatí obvineného do väzby. V opačnom prípade by mohlo dôjsť k nenaplneniu a popretiu účelu článku 5 Dohovoru, ktorým je zabrániť svojvoľným a nedôvodným zásahom do práva na osobnú slobodu. Skutočnosť, že sťažovateľ bol pred rozhodnutím o väzbe dňa 20. júla 2016 vypočutý k okolnostiam svedčiacim o účasti v teroristickom zoskupení viedla nanajvýš k objasneniu podozrenia zo spáchania tohto trestného činu, avšak sama o sebe by nevedla k záveru o tom, že konkrétne sťažovateľ mal byť páchatelom tohto trestného činu. ESĽP v ďalšom dôvodil tým, že ani zo samotného rozhodnutia súdu, ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby nevyplýva, že tento zásah bol založený na skutkových okolnostiach svedčiacich o tak silnom podozrení, že sťažovateľ mal spáchať objasňovaný trestný čin, nakoľko vágne, nejasné a všeobecné odkazy na dôkazný materiál uvedený v spise nemožno považovať za dostatočné na vyvodenie záveru o podozrení bez dôvodných pochybností, na základe ktorého bolo vydané rozhodnutie o vzatí do väzby. Vzhľadom na vyššie uvedené, ESĽP nevzhliadol dôvod, pre ktorý mal byť sťažovateľ vzatý do väzby, pretože predložené dôkazy nie sú dostatočné na to, aby podporili záver o existencii dôvodného podozrenia voči sťažovateľovi prítomného v rozhodnom čase, a tak **nesplňajú požiadavku vyjadrenú v článku 5 ods. 1 Dohovoru.**

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Petra Dražová**
advokátska koncipientka
a doktorandka na PF UK

Z JUDIKATÚRY NAJvyššieho súdu SR

K viazanosti civilného súdu rozsudkom o schválení dohody o vine a treste

Výrokom rozsudku trestného súdu, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, je civilný súd v zmysle § 193 CSP viazaný. Musí z neho vychádzať ako z celku a pri tom brať do úvahy jeho právnu aj skutkovú časť, ktorá rieši naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu konkrétneho konania páchatela. To sa však týka výlučne konania obvineného, s ktorým bola uzatvorená dohoda o vine a treste. Pokiaľ skutkové okolnosti prípadu nasvedčujú, že na vzniku škody sa okrem neho mohla podieľať svojím konaním aj ďalšia osoba, civilný súd nie je pri skúmaní spoluzavinenia tejto osoby viazaný výrokom o vine obvineného.

Právoplatný rozsudok schvaľujúci dohodu o vine a treste nevedie automaticky k záveru, že škoda bola spôsobená výlučným zavinением obvineného v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka. Takýto rozsudok nezbavuje civilný súd povinnosti zaoberať sa otázkou, či a do akej miery sa na vzniknutej škode podieľalo aj konanie ďalšej osoby.

*Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. marca 2019
sp. zn. 3 Cdo 66/2018*

Dotknuté ustanovenia:

- § 193 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z.
- § 420, § 441, § 442 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby žalovaným bola spoločne a nerozdielne uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu za vytrpenú bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Poukázal na to, že rozsudkom súdu v trestnom konaní bola v zmysle § 334 ods. 4 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku schválená dohoda o vine a treste so žalovaným v 1. rade, ktorý bol uznaný za vinného z prečinu ublíženia na zdraví žalobcu, ktorý v dôsledku fyzického napadnutia utrpel zlomeninu krčka stehennej kosti. Podľa názoru žalobcu mu uplatňovaná škoda vznikla v priamej súvislosti s konaním žalovaného v 1. rade a tiež v súvislosti s prevádzkovou činnosťou právnej predchodkyne žalovaného v 2. rade, obchodnej spoločnosti poskytujúcej služby v oblasti súkromnej bezpečnosti, ktorá bola v tom čase zamestnávateľom žalovaného v 1. rade.

Súd prvej inštancie rozsudkom žalobe v časti nárokov uplatňovaných proti žalovanému v 1. rade vyhovel, keď dospel k záveru, že za škodu spôsobenú žalobcovi zodpovedá žalovaný v 1. rade. Zároveň konštatoval, že úraz bol spôsobený aj vlastným zavinением žalobcu, ktorý bol v tom čase pod vplyvom alkoholu, pričom jeho spoluzavinenie určil vo výške 50%. Žalobu proti žalovanému v 2. rade zamietol v celom rozsahu z dôvodu, že konanie žalovaného v 1. rade považoval za vybočenie (exces) z jeho pracovnej činnosti.

Na odvolanie žalobcu krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaného v 2. rade zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 4 830 eur s úrokmi z omeškania, vo zvyšku žalobu voči žalovanému v 2. rade zamietol. Žalobu voči žalovanému v 1. rade zamietol v celom rozsahu.

1 § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka:

Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovno-právnych predpisov nie je tým dotknutá.

2 § 193 CSP:

Súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

3 § 441 Občianskeho zákonníka:

Ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

4 § 420 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka:

Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil.

K otázke pasívnej vecnej legitímácie súd konštatoval, že aj keď konanie žalovaného v 1. rade naplnilo znaky trestného činu, malo zreteľný miestny, časový a vecný vzťah k činnosti bezpečnostnej služby zabezpečovanej žalovaným v 2. rade ako jeho zamestnávateľom. V danom prípade medzi pracovné povinnosti žalovaného v 1. rade patrilo tiež zabraňovanie vstupu do objektu takým osobám, ktoré by predstavovali riziko pre chránené osoby a majetok, pričom podľa názoru súdu konaním žalovaného v 1. rade nedošlo k žiadnemu excesu. V zmysle § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka¹ preto súd považoval za pasívne vecne legitimovaného iba žalovaného v 2. rade. Mieru spoluzavinenia žalobcu pri vzniku úrazu určenú súdom prvej inštancie vo výške 50 % označil odvolací súd za primeranú okolnostiam prípadu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe dovolania žalobcu preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V odôvodnení rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že dohoda o vine a treste predstavuje zákonom reglementovanú formu odklonu od klasického priebehu trestného konania. Obsahom dohody je uznanie viny, prijatie trestu obvineným, prípadne aj dohoda v ďalších otázkach; jej obsahom môže byť tiež dohoda o náhrade škody. Uzavretá dohoda o vine a treste následne podlieha schváleniu rozsudkom súdu. Na preukázanie viny obvineného sa pred súdom nevykonáva dokazovanie.

Výrokom rozsudku trestného súdu, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, je (civilný) súd v zmysle § 135 ods. 1 O. s. p. (resp. § 193 CSP)² viazaný. Musí z neho vychádzať ako z celku a pri tom brať do úvahy jeho právnu aj skutkovú časť, ktorá rieši naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu konkrétneho konania páchatela. To sa však týka výlučne konania obvineného, s ktorým bola uzatvorená dohoda o vine a treste. Pokiaľ skutkové okolnosti prípadu nasvedčujú, že na vzniku škody sa okrem neho mohla podieľať svojím konaním aj ďalšia osoba (napríklad poškodený), civilný súd nie je pri skúmaní spoluzavinenia tejto osoby (jej podielu na vzniku škody) viazaný výrokom o vine obvineného.

Právoplatný rozsudok schvaľujúci dohodu prokurátora o vine a treste obvineného nevedie automaticky k záveru, že škoda bola spôsobená iba ním – jeho výlučným zavinením v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka.³ Takýto rozsudok trestného súdu nezavahuje civilný súd povinnosti zaoberať sa otázkou, či a do akej miery (v akom rozsahu) sa na vzniknutej škode podieľalo aj konanie ďalšej osoby (§ 420⁴ a 441 Občianskeho zákonníka).

V rozsahu, v ktorom sa na vzniku škody podieľalo spoluzavinenie poškodeného, nezodpovedá za škodu škodca, lebo v tomto rozsahu nie je daná príčinná súvislosť medzi vznikom škody a zavineným protiprávnym konaním. V prípade spoluzavinenia poškodeného platí zásada vyjadrená v ustanovení § 441 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

Vzhľadom na to, že aj v danom prípade bolo priznanie žalovaného v 1. rade ako obvineného v trestnom konaní len východiskom pre uzavretie dohody o vine a treste, bolo v neskoršom občianskom súdnom konaní potrebné vykonať ďalšie dôkazy smerujúce k zisteniu skutkových okolností rozhodujúcich pre posúdenie (spolu)zavinenia žalobcu.

K otázke pasívnej vecnej legitímácie najvyšší súd konštatoval, že žalovaný v 1. rade by bol pasívne vecne legitimovaný iba v prípade, ak by bolo možné jeho konanie v rámci pracovnej činnosti posúdiť ako konanie so znakom excesu, pri ktorom by sledoval svoje vlastné záujmy alebo potreby, prípadne záujmy iných osôb. V danom prípade však podľa Najvyššieho súdu bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že konanie žalovaného v 1. rade nevybočilo z rámca plnenia jeho pracovných úloh a nepredstavovalo exces, keďže malo miestny, časový a vecný vzťah k činnosti vykonávanej pre žalovaného v 2. rade.

Pokiaľ ide o otázku spoluzavinenia žalobcu, podľa názoru najvyššieho súdu v danom prípade konajúce súdy na podklade vykonaného dokazovania správne zohľadnili, že žalobca, napriek jeho zdravotnému stavu a v rozpore s odporúčaniami lekárov, aby nepožíval alkoholické nápoje, si privodil opitosť, ktorou sa mu znížili motorické schopnosti, a v dôsledku toho sa aj sám vlastnou vinou pričínil o vznik úrazu.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti rozsudku krajského súdu podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D., advokátka**

Aktuálne udalosti

Stretnutie k projektu

Obchodný register a životné situácie podnikateľov

Dňa 13. júna 2019 sa v Inštitúte vzdelávania ministerstva spravodlivosti v Omšeni uskutočnilo stretnutie členov pracovnej skupiny k projektu MS SR *Obchodný register a životné situácie podnikateľov* spolu so zástupcami registrových súdov. Diskusia, ktorú viedol minister spravodlivosti Gábor Gál, sa týkala najmä projektu plánovaných zmien v obchodnom registri, čistenia dát v obchodnom registri, potenciálnych činností a úkonov externých registrátorov, či možnosti presunu agendy obchodného registra na jeden centralizovaný registrový súd. Predmetom diskusie bola taktiež aktuálna situácia na registrových súdoch v súvislosti s povinnosťou zápisu konečných užívateľov výhod do obchodného registra do 31. decembra 2019. Viaceré diskutované témy sú už zapracované do návrhu novely Obchodného zákonníka a súvisiacich predpisov, ktoré Ministerstvo spravodlivosti SR predložilo v júni 2019 do medzirezortného pripomienkového konania. Na stretnutí sa zúčastnil predseda pracovnej skupiny SAK pre súkromné právo JUDr. Viliam Karas, PhD. a tajomník SAK JUDr. Andrej Popovec.

Predseda SAK Tomáš Borec vystúpil na konferencii

Dôvera vo vládu zákona – želaný stav verus realita

Na tejto iniciatíve spolupracoval a participoval už ako minister spravodlivosti počas prijímania dôležitých reforiem, predovšetkým pri rekodifikácii civilného práva procesného, ale aj presadení zákona o tvorbe právnych predpisov a nového systému *Slov-lex*, ktorý ponúka zázemie pre transparentný legislatívny proces. Tomáš Borec vyjadril aj myšlienku, že

„aj keď vidíme, že sú tu tendencie postupného zlepšovania, zďaleka nemôžeme povedať, že všetko funguje tak, ako má. Vysvetlenie spočíva v tom, že nech by sme mali aj najlepšiu legislatívu na svete, nakoniec všetko závisí od ľudí, ktorí osobnou profesionalitou a angažovanosťou vedia meniť veci k lepšiemu“. Konferenciu usporiadala Americká obchodná komora, ktorá dlhodobo organizuje podujatia s témou **Rule of Law**. Cieľom konferencie bolo diskutovať o prioritách, ktoré zdieľajú podnikateľské združenia v Iniciatíve za vládu zákona. Na odbornej diskusii sa zúčastnili zástupcovia súkromného sektora, parlamentných strán, MH SR, Európskej komisie a ďalší. SAK a AmCham nedávno usporiadali aj podujatie k spoločnej téme modernizácie rozhodcovského konania a využitia jeho potenciálu pre podnikateľské prostredie.

Practical Law Academy

Účastníci štvordňového kurzu *Practical Law Academy Bratislava* (6. – 9. júna 2019) mali možnosť zdokonaľiť svoje právnické zručnosti ako aj právnickú angličtinu pod vedením skúsených britských lektorov. Podujatie v mene Slovenskej advokátskej komory otvoril člen pracovnej skupiny SAK pre zahraničné vzťahy JUDr. Ľudovít Mičinský, odborná časť sa začala prednáškou prof. Henri de Waele, ktorý sa zamerail na praktické využitie prejudiciálneho konania v práve EÚ. Kurz organizuje *Institute of Advanced Legal Skills* v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou.

Slovenská asociácia trestných obhajcov

Slovenská asociácia trestných obhajcov (SATO) pri SAK zorganizovala dve zaujímavé diskusie na trestnoprávne témy určené pre advokátov so zameraním na trestné právo a obhajobu. Prvá diskusia sa konala 27. mája 2019 na pôde SAK v Bratislave, druhá 17. júna 2019 v regionálnej kancelárii SAK v Košiciach. V Bratislave diskusiu viedol podpredseda SAK a predseda SATO JUDr. Ondrej Laciak, PhD., diskutujúcimi boli aj JUDr. Milan Valašík a tajomník SAK JUDr. Andrej Popovec. V Košiciach diskutoval tiež predseda SATO spolu s JUDr. Martinom Puchallom, JUDr. Jozefom Olejom a tajomníkom SAK. Účastníci sa dozvedeli informácie o legislatívnych aktivitách SAK v uplynulom roku, o realizácii systému náhodného ustanovovania ex offo obhajcov a o činnosti medzinárodných advokátskych organizácií (CCBE a ECBA) v oblasti trestného práva. Advokáti a advokátski koncipienti mali možnosť navrhovať témy do diskusie a podeliť sa o pozitívne a negatívne skúsenosti z praxe.

Prednáška o vzťahu rozhodcovských súdov a súdov všeobecných

Rozhodcovský súd SAK už tretí rok pokračuje v organizovaní prednášok/diskusii s významnými osobnosťami medzinárodnej arbitráže, ktorých cieľom je obohatiť domácu diskusiu o rozhodcovskom konaní. Tento raz pozvanie prijal uznávaný viedenský arbiter a advokát Markus Schifferl. V stredu 29. mája v priestoroch SAK prednášal o aktuálnej téme vzťahu všeobecných a rozhodcovských súdov.

Mgr. Alexandra Donevová
Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Vyskúšajte si výhody prepojenia Praetor so systémom ASPI!

Vďaka spojeniu ASPI a Praetor môžete mať k dispozícii právne rešerše priamo vo vašom spise:

- s ASPI pracujete priamo vo vašom spise
- výsledky vyhľadávania v ASPI jednoducho uložíte do spisu
- pomocou stopiek jednoducho vykážete čas strávený rešeršou
- zdieľate výsledky rešerší s kolegami

DOHODNITE SI PREZENTÁCIU

www.wolterskluwer.sk/praetor
www.aspi.sk

02 58 10 20 14
obchod@aspi.sk

Z májového zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory rokovalo dňa **31. mája 2019** v Hoteli Partizán na **Táľoch**.

JUDr. Borec v rámci správy predsedu informoval prítomných, že 16. mája 2019 sa na pôde Právnickej fakulty UK v Bratislave uskutočnil **5. ročník konferencie venovanej rozhodcovskému konaniu** pod názvom **Richard Dewitt Arbitration Conference 2019**. Témami boli *Svedkovia a znalci v rozhodcovskom konaní* a Aktuálne otázky rozhodcovského konania. Partnerom konferencie bol aj tento rok Rozhodcovský súd SAK.

JUDr. Laciak, PhD. doplnil správu predsedu o informácie o **stretnutí Slovenskej asociácie trestných obhajcov** (bližšie viď *Aktuálne udalosti*, s. 30).

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách P SAK vzalo na vedomie informácie o **stretnutí k projektu Obchodný register a životné situácie podnikateľov** (bližšie viď *Aktuál-*

ne udalosti, s. 30), ● o pripomienkovom konaní **k novele vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov** za poskytovanie právnych služieb, ● o pripravovanej **rekodifikácii záväzkového práva**, ● o zasadnutí **pracovnej skupiny pre riešenie rozhodcovských konaní**. Cieľom je dosiahnuť štandardný stav rozhodcovského konania v prospech advokátov. V júni sa plánuje ďalšie zasadnutie pracovnej skupiny. Súčasťou materiálu by malo byť ustanovenie novelizujúce zákon o advokácii v súvislosti s ustanovovaním advokátov a notárov za *ad hoc* rozhodcov, ● o ustanovovaní obhajcov *ex offio* v súvislosti s novým návrhom na spájanie obvodov okresných súdov v zmysle poslednej požiadavky, aby spojené súdy tvorili jeden obvod.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu zo **zasadnutia komisie pre veci koncipientke**. Do programu boli zahrnuté informácie ● o novele zákona o advokácii, ● o novoprijatých uzneseniach vo vzťahu k advokátskym koncipientom, ● o aktuálnom stave advokátskych skúšok, ● o okružlom stole zorganizovanom komorou k budúcnosti právnického vzdelávania a o podpísaní memoranda o spolupráci medzi SAK a PF UPJŠ v Košiciach s cieľom zlepšiť právnické vzdelávanie v budúcnosti, a ● o obsahu časti wiki portálu určenej pre advokátskych koncipientov.

Predsedníctvo SAK ďalej na odporúčenie redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie súhlasilo so **zmenou tiráže na Bulletin slovenskej advokácie – recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax**. Dôvodom zmeny je zaradenie príspevkov uverejnených v Bulletine do kategórie A – odborných článkov a ich uznávanie pri hodnotení publikačnej činnosti autorov.

Predsedníctvo schválilo **stanoviská s úpravami na základe diskusie** vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia P SAK schválili **uznesenie o stanovení podmienok na vzdelanie** sudcov, justičných čakatel'ov, vyšších súdnych úradníkov, prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry, notárov, notárskych koncipientov, notárskych kandidátov a notárskych čakatel'ov pri zápise do zoznamu advokátov (viď *Vestník* č. 59).

Predsedníctvo komory schválilo **zaradenie ankety pre advokátskych koncipientov** do štruktúry seminárov advokátskych koncipientov podľa potreby, maximálne jednu anketu za rok v rámci ročníka. Stanovilo tiež **termín letného seminára advokátov** na 4. – 6. júna 2020 v Hoteli Partizán na Táľoch.

Predsedníctvo SAK prerokovalo **hospodárenie Slovenskej advokátskej komory v prvom štvrtroku 2019** a návrh na **úpravu fungovania poradných orgánov Slovenskej advokátskej komory** a schválilo **distribúciu nových Predpisov slovenskej advokácie v elektronickej podobe**.

Predsedníctvo SAK rokovalo aj o mediálnom pláne komunikácie komory, vzalo na vedomie **správu o mediálnej komunikácii komory v apríli a v máji 2019**, vyhodnotenie

Pýta(j)te sa predsedníctva

Akým spôsobom môže advokátska kancelária postupovať pri stanovení odmeny pre prokuristu?

Podľa § 12 zák. č. 586/2003 Z. z. zo 4. 12. 2003 o advokácii a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) prokúra nie je výkonom advokácie.

Obchodná spoločnosť poskytujúca právne služby môže mať podľa § 12 ods. 5 zákona o advokácii prokuristu, ktorým môže byť výlučne advokát.

Ak tento poskytuje právnu službu ako prokurista, ide o zastúpenie advokáta, pri ktorom je potrebné primerane aplikovať §§ 20 až 24 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory schváleného Konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „advokátsky poriadok“).

Zaroveň podľa § 22 advokátskeho poriadku si môžu advokáti dohodnúť odmenu za právne zastupovanie v akejkoľvek výške a akýmkoľvek spôsobom.

galavečera Slovenskej advokátskej komory v Košiciach s akcentom na mediálny monitoring výstupov a **vyhodnotenie imidžovej kampane a Dňa otvorených dverí** v roku 2019.

V rámci informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva vzali na vedomie ● **správy z podujatí s medzinárodným prvkom**, ● informáciu o aktuálnom stave **projektu výmeny advokátov LAWYEREX**. Slovenská advokátska komora bola zaregistrovaná na portáli Európskej únie *Single Electronic Data Exchange Area (SEIDA)*. Slovenskí advokáti budú môcť využiť stáž v čase od novembra 2019 do februára 2020 na základe podania prihlášky a určenia preferencií, pokiaľ ide o hostiteľskú krajinu. Povinnosťou SAK je nájsť jednu alebo dve advokátske kancelárie s medzinárodnou agendou alebo s jazykovou vybavenosťou, ktoré by v danom čase prijali jedného alebo dvoch zahraničných stážistov.

Členovia predsedníctva rozhodovali o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovali o návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii.

–km–

NEPREHLIADNITE! Slovenské dni práva tento rok v Košiciach

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory
na svojom rokovaní **25. a 26. apríla 2019**

rozhodlo,
že tradičné **Slovenské dni práva**,
ktoré sa doteraz konali v Bratislave,
sa uskutočnia

prvýkrát
v Košiciach
17. – 18. októbra 2019

O podrobnostiach podujatia vás budeme
včas informovať vo všetkých
komunikačných prostriedkoch SAK.

Poznačte si do kalendára Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Bamberská advokátska komora
v spolupráci
so Slovenskou advokátskou komorou,
s Českou advokátskou komorou
a so Saskou advokátskou komorou

organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
8. a 9. novembra 2019
v Bambergu, Nemecko

Téma: **Povinnosť mlčanlivosti advokátov**

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Ide o celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov po nemecky hovoriacich advokátov. Na odbornej časti konferencie je zabezpečené simultánne tlmočenie do českého jazyka. Slovenská advokátska komora je partnerom od roku 2011 a bola organizátorom podujatia v roku 2017 v Bratislave.

Bližšie informácie Vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK e-mailom: chladkova@sak.sk

Spoločné stretnutie predsedníctva SAK a predstavenstva ČAK

Členovia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory a predstavenstva Českej advokátskej komory sa stretli na každoročnom spoločnom rokovaní komôr k aktuálnym témam v advokácii. Po minuloročnom spoločnom rokovaní, ktoré sa konalo v Luhačoviciach pri príležitosti osláv stého výročia českej a slovenskej advokácie, sa tento rok stretli dňa 6. júna 2019 na Slovensku v krásnom prostredí Vysokých Tatier.

Príspevky a bohatá diskusia sa týkala aktuálnych tém, ktoré sa v stavovských organizáciách riešili v uplynulom roku. Rokovanie otvoril predseda SAK **JUDr. Tomáš Borec**, ktorý privítal českých hostí a odovzdal slovo predsedovi ČAK **JUDr. Vladimírovi Jirouskovi**, aby oboznámil prítomných s legislatívnym vývojom v Českej republike.

Predseda V. Jirousek spomenul predovšetkým legislatívny návrh implementujúci DAC6, ktorým hrozí výrazné prelomenie mlčanlivosti advokátov, návrh zákona o ochrane oznamovateľov, návrh zákona o hromadných žalobách, návrh novely občianskeho zákonníka, zákona o lobbingu či an-

tidiskriminačného zákona. Taktiež informoval o konferencii ČAK s medzinárodnou účasťou, ktorá sa konala v Prahe dňa 14. apríla 2019 k téme implementácie smernice EÚ DAC6 (problematika tzv. agresívneho cezhraničného daňového plánovania) reagujúc na návrh daňového balíčku z dielne Ministerstva financií ČR.

Členovia predsedníctva SAK informovali o relevantných legislatívnych návrhoch a prijatých predpisoch v oblasti trestného práva a civilného práva na Slovensku ako aj o činnosti pracovných skupín Ministerstva spravodlivosti SR, na ktorých SAK participuje.

Témou na oboch stranách bol aj počet koncipientov, ich vzdelávanie a príprava na budúce povolanie. Slovenská strana informovala o novele zákona o advokácii, reforme vzdelávania a okružlom stole k téme vzdelávania právnikov, ktorý SAK zorganizovala v marci 2019.

Zástupcovia ČAK predstavili nový kreditový systém povinného vzdelávania advokátov, ktorý je v Čechách platný od januára 2019.

Ďalšou témou rokovania bola agenda bezplatnej právnej pomoci v ČR, ktorú má v réžii ČAK a ktorá prešla pred rokom veľkou reformou. Po ročnom fungovaní sa môže ČAK pochváliť efektívnym systémom. Hoci odmena advokátov je veľmi nízka, advokáti sa aktívne podieľajú na poskytovaní právnej pomoci. Zúčastnení prerokovali tiež problematiku AML a GDPR – aktuálny stav a manuály pre advokátov, pravidlá poskytovania právnych služieb prostredníctvom online platforiem, vývoj v oblasti elektronizácie, vonkajšie vzťahy a PR komôr a zahraničné aktivity. Obe strany sa zhodli na záujme koordinovať svoje postupy a hlasovanie na pôde CCBE.

Česká komora predstavila projekt *Advokáti proti totalite*, ktorý formou výstavy, publikácie a konferencie pripomenie osudy advokátov, ktorí sa nebáli vzoprieť systému a hájiť zásady právneho štátu a spravodlivosti.

Obe strany predebatovali u nás účinný advokátsky proces v incidenčných sporoch v insolvenčnom konaní, ktorý sa zavádza aj v ČR. Českých kolegov sme oboznámili aj s fungovaním regionálnej kancelárie SAK v Košiciach a správou o činnosti Rozhodcovského súdu SAK.

Aj napriek už takmer trom desiatkam rokov od rozdelenia spoločného štátu stále máme do veľkej miery podobné právne prostredie a stretávame sa s podobnými problémami. Vzájomná výmena informácií, znalostí a skúseností je preto veľmi prospešná.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Foto Vladislav Zigo

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezapudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Cena: 5 eur

V prípade záujmu kontaktujte:

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Seminár o americkom práve Pozvánka

John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute
a Česká advokátska komora
v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou

organizujú

Seminár o americkom práve

pre mladých advokátov a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska

1. – 6. decembra 2019, Telč, Česká republika

Bližšie informácie vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK
e-mailom: chladekova@sak.sk

**Slovenská
advokátska
komora**

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Vykonanie neodkladných úkonov advokátom pri skončení zastupovania

Postup advokáta, ktorý po vypovedaní plnej moci klientovi na obhajobu v trestnom konaní, nevykoná obhajobu klienta na hlavnom pojednávaní, uskutočnenom v období 15-dňovej lehoty od doručenia vypovedania plnej moci klientovi, keď na tomto pojednávaní za účasti advokáta klient požiada o jeho odročenie za účelom nového obhajcu a pojednávanie súd odročí na iný termín, nie je disciplinárnym previnením advokáta, pretože nešlo o prípad povinnej obhajoby. Takýmto postupom advokáta nedošlo k poškodeniu záujmov klienta ani k vzniku hroziaceho nebezpečenstva alebo inej ujmy na právach klienta.

*Rozhodnutie III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 12. júna 2018,
sp. zn. III. ODS-29/17:2824/2016*

*Rozhodnutie IX. disciplinárneho senátu SAK z 28. septembra 2017,
sp. zn. DS IX.-9/17:2824/2016*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 a § 22 ods. 5 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení,

Rozhodnutím IX. disciplinárneho senátu SAK z 28. septembra 2017, sp. zn. DS IX.-9/17:2824/2016 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disc. senátu SAK z 12. júna 2018, sp. zn. III. ODS-29/17:2824/2016 bol disciplinárne obvinený advokát

oslobodený

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania za disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinností advokáta uložených podľa § 18 ods. 1 a § 22 ods. 5 zákona o advokácii, ktorých sa mal dopustiť

tým, že

počas 15-dňovej lehoty odo dňa doručenia vypovedania plnej moci na obhajobu v trestnom konaní vedenom pred okres-

ným súdom klientovi – A. B., nevykonával neodkladné úkony vo veci, a to obhajobu na hlavnom pojednávaní v hore uvedenej trestnej veci uskutočnenom dňa 7. 9. 2016 o 8.30 hod, na ktorom uviedol, že sa k veci nevyjadruje, nakoľko klientovi vypovedal plnú moc z dôvodu straty dôvery a na hlavnom pojednávaní sa nezúčastní a následne opustil pojednávacie miestnosť, napriek tomu, že klient mu neoznámil, že na splnení povinnosti vykonať neodkladné úkony netrvá, pretože

skutok nie je disciplinárnym previnením.

Z odôvodnenia:

Dňa 17. 2. 2017 podal predseda Revíznej komisie SAK Disciplinárnej komisii SAK návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Týmto konaním sa menovaný advokát mal podľa navrhovateľa dopustiť disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože porušil povinnosti advokáta uložené mu v § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 22 ods. 5 zákona o advokácii.

Na podklade podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania IX. disciplinárny senát SAK svojím rozhodnutím DS IX.-9/17:2824/2016 z 28. septembra 2017 disciplinárne obvineného advokáta podľa § 21 ods. 2 písm. c) v spojení s § 25 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK spod návrhu na začatie disciplinárneho konania oslobodil, pretože skutok nie je disciplinárnym previnením.

Z odôvodnenia rozhodnutia je zistiteľné, že dňa 22. 9. 2016 bola SAK doručená sťažnosť krajskej prokuratúry na disciplinárne obvineného z dôvodu, že ako obhajca obžalovaného A. B. na hlavnom pojednávaní vo veci dňa 7. 9. 2016 po otvorení hlavného pojednávania, overení totožnosti osôb, po výzve predsedu senátu na možnosť vykonať pojednávanie sa nevyjadril, avšak uviedol, že vypovedal plnú moc obžalovanému A. B. z dôvodu straty dôvery a podľa jeho názoru na hlavnom pojednávaní nemá čo robiť, a § 43 ods. 3 Trestného poriadku (ďalej aj „TP“) sa nevzťahuje na tento prípad. Obhajca následne napriek upozorneniu na povinnosti vyplývajúce z § 43 ods. 3 ako aj § 36 ods. 4 TP opustil pojednávaciu miestnosť o 8.43 hod., v dôsledku čoho vznikla procesná prekážka ďalšieho postupu v konaní a hlavné pojednávanie bolo nevyhnutné odročiť.

Podľa Revíznej komisie SAK týmto konaním disciplinárne obvinený preukázateľne nedodrжал 15-dňovú lehotu na vykonanie neodkladných úkonov vo veci, keďže vypovedanie plnej moci doručil klientovi dňa 2. 9. 2016 a dňa 7. 9. 2016 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie vo veci, na ktorom sa odmietol zúčastniť a opustil pojednávaciu miestnosť, pričom žiadnym spôsobom nepreukázal, že by ho klient zbavil povinnosti účasti na hlavnom pojednávaní vo veci – táto skutočnosť nevyplýva ani z vyjadrenia disciplinárne obvineného, ani zo zápisnice z hlavného pojednávania predloženej sťažovateľom. Na tomto základe ide podľa navrhovateľa u disciplinárne obvineného o prekročenie rámca povinností advokáta podľa § 22 ods. 5 zákona o advokácii. Z vyjadrenia disciplinárne obvineného advokáta vyplynulo, že dňa 30. 8. 2016 vypovedal plnú moc svojmu klientovi A. B. v konaní, vedenom pred okresným súdom, z dôvodu narušenia nevyhnutnej dôvery medzi klientom a advokátom, pričom vypovedanie plnej moci bolo klientovi doručené dňa 2. 9. 2016 a súdu dňa 31. 8. 2016. Vo výpovedi plnej moci upozornil klienta na termín hlavného pojednávania, pričom, keď sa s klientom spojil telefonicky, ten mu oznámil, že z dôvodu zabezpečenia obhajoby požiadal o odročenie hlavného pojednávania, na čo mu súd oznámil, že žiadosť o odročenie neakceptuje. Dva dni pred hlavným pojednávaním ho kontaktovali zo súdu telefonicky, pričom mu bolo oznámené, že predseda senátu nebude rešpektovať jeho neúčast na hlavnom pojednávaní; dňa 7. 9. 2016 sa preto dostavil na okresný súd na hlavné pojednávanie vo veci obž. A. B., kde po výzve predsedu senátu na vyjadrenie sa, či možno vykonať hlavné pojednávanie napriek neprítomnosti predvolaných osôb uviedol okolnosti, ktoré mu podľa jeho názoru bránia zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní ako obhajca obž. A. B. a opustil pojednávaciu miestnosť. Vyjadril názor, že podľa § 3 Advokátskeho poriadku SAK sa vzťah advokáta a klienta zakladá na vzájomnej dôvere. Dôvera v tomto

vzťahu je základným pilierom fungujúcej spolupráce medzi advokátom a klientom a v posudzovanom prípade (trestnej veci) celkom zjavne nešlo o povinnú obhajobu v zmysle § 37 TP a nestotožňuje sa s postojom a tvrdením uvedeným v sťažnosti krajskej prokuratúry.

V reakcii na podaný návrh na začatie disciplinárneho konania uviedol disciplinárne obvinený vo vyjadrení zo dňa 7. 11. 2016, že hlavné pojednávanie nepovažuje za úkon, ktorý spĺňa kritériá neodkladnosti podľa § 22 ods. 5 zákona o advokácii a § 10 ods. 17 TP a ktorého vykonanie by nezneslo odklad a jeho nevykonanie by sa akýmkoľvek spôsobom dotklo práv klienta. Poukázal na to, že porušenie práv zo strany obhajcu v danom prípade nenamietal klient žiadnym spôsobom. Samotný obžalovaný (klient disciplinárne obvineného advokáta) požiadal súd o odročenie pojednávania na účel zabezpečenia si obhajcu, z čoho vyplýva, že klient neprejavil záujem byť ďalej zastúpený pri obhajobe disciplinárne obvineným. Jediný dôvod, prečo nebolo vykonané hlavné pojednávanie v danej trestnej veci na okresnom súde dňa 7. 9. 2016 bol návrh prokurátora na odročenie pojednávania, s ktorým sa senát stotožnil. Na tejto skutkovej a právnej argumentácii zotrval disciplinárne obvinený advokát aj na vykonanom pojednávaní pred IX. disciplinárnym senátom SAK dňa 28. 9. 2017, poukazujúc na to, že návrh na odročenie hlavného pojednávania podal intervenujúci prokurátor a nie klient disciplinárne obvineného, ktorý od neho nikdy nežiadal, aby ho na hlavnom pojednávaní dňa 7. 9. 2016 zastupoval.

Z hľadiska vyhodnotenia skutkových okolností a na to nadväzujúceho právneho posúdenia podaného návrhu na začatie disciplinárneho konania prvostupňový senát poukázal na dikciu § 18 ods. 1 zákona o advokácii, prvá veta, § 22 ods. 5 zákona o advokácii a § 10 ods. 17 TP a zaujal nasledovné základné postuláty, ktoré ho viedli k vydaniu oslobodzujúceho verdiktu:

Základnou povinnosťou advokáta pri výkone svojej činnosti je ochrana práv klienta a presadzovanie jeho záujmov, pričom § 22 ods. 5 zákona o advokácii ukladá advokátovi osobitné povinnosti, ktoré vznikajú, ako dôsledok jednostranného ukončenia zmluvy o poskytovaní právnych služieb advokátom odstúpením od zmluvy. (Pozri *Olej, J., Kerecman, P., Kalata, P. a kol.* Zákon o advokácii, komentár, 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, 206 s.)

Povinnosť uložená advokátovi je z hľadiska obsahu definovaná tak, že advokát je povinný vykonať všetky neodkladné úkony v zastupovanej veci a z hľadiska času tak, že táto jeho povinnosť trvá 15 dní od doručenia oznámenia klientovi o odstúpení od zmluvy o poskytovaní právnych služieb, vykonaním neodkladných úkonov advokátom treba rozumieť všetky také úkony, ktorými môže advokát zabrániť hroziacej škode alebo inej ujme klienta, najmä úkony, ktorých potreba vykonania je spätá a limitovaná plynutím času. (Pozri *Olej, J., Kerecman, P., Kalata, P. a kol.* Zákon o advokácii, komentár, 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, 207 s.)

Zákon o advokácii neustanovuje výpočet úkonov, ktoré je možné vo vzťahu k plneniu povinnosti advokátom podľa § 22

ods. 5 zákona o advokácii považovať za neodkladné úkony, pôjde vždy o taký úkon, ktorého vykonanie je nevyhnutné, z dôvodu zabránenia hroziacej škody alebo inej ujmy klientovi, najmä z hľadiska plynutia času (napr. podanie odvolania v odvolacej lehote).

V prípade, ak iný právny predpis ustanovuje definíciu neodkladného úkonu, je potrebné neodkladný úkon na účely § 22 ods. 5 zákona o advokácii vykladať okrem vyššie uvedených všeobecných princípov aj cestou tohto iného právneho predpisu, v posudzovanom prípade je takýmto predpisom § 10 ods. 17 TP, ktorý definuje neodkladný úkon ako vykonanie vzhľadom na nebezpečenstvo zmarenia, resp. zničenia a neznesie z hľadiska účelu trestného konania odklad na čas, kým sa začne trestné stíhanie. Neodkladný úkon na účely trestného konania je možné vykonať len pred začatím trestného stíhania, resp. spolu so začatím trestného stíhania (§ 199 TP). Hlavné pojednávanie, ako časť trestného konania pred súdom nie je neodkladným úkonom podľa § 10 ods. 17 TP a zároveň nemá charakter nevyhnutnosti, resp. neodkladnosti tak, aby spĺňalo všeobecné požiadavky na neodkladný úkon, k vykonaniu ktorého je advokát podľa § 22 ods. 5 zákona o advokácii povinný.

Podľa IX. disciplinárneho senátu SAK neobstojí, aby skutok disciplinárne obvineného advokáta identifikovaný vo výrokovej časti návrhu na začatie disciplinárneho konania bol disciplinárnym previnením.

Rozhodnutie DS IX.-9/17:2824/2016 z 28. 9. 2017 napadla v lehote a spôsobom upraveným v § 36 a nasl. Disciplinárneho poriadku SAK dňa 13. 11. 2017 predsedníčka Revízneho komisie SAK (rozhodnutie prevzala 30. 10. 2017). V ňom zásadne brojí, že senát I. stupňa konanie disciplinárne obvineného advokáta nesprávne právne posúdil, lebo podľa jej názoru sa skutok stal a je disciplinárnym previnením. Čiastkový záver prvostupňového senátu o tom, že hlavné pojednávanie nemá byť neodkladným úkonom v zmysle § 10 ods. 17 TP je podľa odvolateľky na účely posúdenia povinností advokáta v nadväznosti na § 22 ods. 5 zákona o advokácii nepoužiteľné. V tomto kontexte je potrebné upriamiť pozornosť na § 43 ods. 3 TP, podľa ktorého skôr zvolený obhajca alebo ustanovený obhajca je povinný plniť svoje povinnosti až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným alebo ustanoveným obhajcom.

Ďalšou odvolacou námietkou je, že disciplinárne obvinený advokát preukázateľne nedodrжал 15-dňovú lehotu na vykonanie neodkladných úkonov vo veci, keďže vypovedanie splnomocnenia klientovi doručil 2. 9. 2016 a dňa 7. 9. 2016 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom sa disciplinárne obvinený advokát odmietol zúčastniť a opustil pojednávacie miestnosť, mal plniť povinnosti zvoleného advokáta na tomto hlavnom pojednávaní až do skutočného prevzatia obhajoby klienta iným obhajcom, zvlášť keď sa obž. A. B. v jeho priebehu vyjadril, že si chce zvoliť nového obhajcu.

Nesprávnosť právneho posúdenia veci prvostupňovým senátom vidí predsedníčka Revízneho komisie SAK aj v tom, že výkladové hľadiská § 22 ods. 5 zákona o advokácii je potrebné v posudzovanom prípade aplikovať tak, že vykonaním neod-

kladných úkonov treba rozumieť všetky úkony, ktorými môže advokát zabrániť hroziacej škode alebo inej ujme klienta, najmä úkony, ktorých potreba vykonania je spätá a limitovaná plynutím času. Konaním disciplinárne obvineného advokáta došlo k zmareniu hlavného pojednávania dňa 7. 9. 2016 v danej trestnej veci, nakoľko disciplinárne obvinený v rozpore s povinnosťami advokáta nevykonal neodkladný úkon na nariadenom hlavnom pojednávaní, na ktorom mal presadzovať záujmy klienta, čo vyplýva aj z definície neodkladného úkonu podľa rozhodnutia sp. zn. DS III.-93/11:1627/11. Navrhla v odvolacom konaní postupovať tak, aby bolo rozhodnutie senátu I. stupňa zmenené tak, aby bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného disciplinárnym previnením a bolo mu uložené primerané disciplinárne opatrenie.

III. odvolací disciplinárny senát SAK na základe § 39 ods. 5 Disciplinárneho poriadku SAK preskúmal výrok napadnutý odvolaním, ako aj zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia a postup prvostupňového disciplinárneho senátu, na chyby, ktoré neboli odvolaním napadnuté prihliada iba vtedy, ak mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie. Odvolací disciplinárny senát v postupe a aplikácii procesných ustanovení Disciplinárneho poriadku SAK nezistil u IX. disciplinárneho senátu SAK žiadne pochybenia, ktoré by mali za následok nepreskúmateľnosť, či nezákonnosť prvostupňového konania. Senát I. stupňa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci, dôkazy potrebné na riadne objasnenie a ustálenie skutkového stavu vyhodnotil jednotlivo, v súhrne a vzájomnej súvislosti a rozhodnutie náležite odôvodnil v súlade s § 21 ods. 3 Disciplinárneho poriadku SAK.

Odvolací disciplinárny senát sa stotožnil s právnym posúdením konania disciplinárne obvineného, lebo jeho konanie nemožno vyhodnotiť ako disciplinárne previnenie, čo potom logicky vyústilo do oslobodzujúceho verdiktu senátu I. stupňa. Prvostupňový disciplinárny orgán v rámci svojich hodnotiacich úvah správne vyložil § 18 ods. 1 a § 22 ods. 5 zákona o advokácii nezistiac, že by disciplinárne obvinený pri výkone svojej činnosti obhajcu obž. A. B. v trestnom konaní po vypovedaní splnomocnenia klientom konal v rozpore so záujmami tohto klienta, jeho postup na hlavnom pojednávaní vo veci dňa 7. 9. 2016 nemal primárne za následok ohrozenie práv a záujmov obž. A. B. v trestnom konaní a sekundárne nespôsobil obžalovanému v označenom trestnom konaní žiadne reálne nebezpečenstvo hrozacej škody alebo inej ujmy v jeho neprospech.

III. odvolací disciplinárny SAK prijal právny názor, že nemôže ísť o disciplinárne previnenie pre porušenie povinností advokáta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 22 ods. 5 zákona o advokácii spôsobom uvedeným v návrhu na začatie disciplinárneho konania, ako stavovskými predpismi predpokladaného zavineného porušenia povinností vyplývajúcich zo zákona o advokácii alebo predpisov komory, ak v príčinnej súvislosti s konaním advokáta ako obhajcu klienta v trestnom konaní (v ktoromkoľvek štádiu trestného konania) nedôjde k následku predpokladaného týmito ustanoveniami, teda nechráneniu a nepresadeniu práv a záujmov klienta a vzniku hrozaceho nebezpečenstva alebo inej

ujme na právach klienta. V posudzovanom prípade nebolo preukázané, že konaním disciplinárne obvineného na označenom hlavnom pojednávaní dňa 7. 9. 2016 vznikol pre obž. A. B. akýkoľvek škodlivý následok zásahom do jeho práv alebo obmedzením týchto práv. V prípade obž. A. B. nešlo o prípad povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 a nasl. TP, čo má zásadný vplyv na zodpovedanie otázky, či bolo po zániku splnomocnenia disciplinárne obvineného na obhajobu obž. A. B. na tomto hlavnom pojednávaní vôbec potrebné vykonávať neodkladné úkony obhajoby, lebo súd I. stupňa v plnom rozsahu akceptoval prejav obž. A. B. na zvolenie nového obhajcu a termín hlavného pojednávania odročil na určitý termín.

K odvolacím námietkam odvolací disciplinárny senát na doplnenie uviedol:

Opis konania disciplinárne obvineného podľa skutkovej vety návrhu na disciplinárne konanie zodpovedá v porovnaní s obsahom zápisnice z hlavného pojednávania pred okresným súdom dňa 7. 9. 2016 o 8,35 hod. iba čiastočne reálnemu priebehu tohto procesného úkonu, pretože z tejto zápisnice je preukázané, že obž. A. B. sa na hlavnom pojednávaní vyjadril na konštatáciu intervenujúceho prokurátora „v prípade že obž. A. B. trvá na zastúpení právnym zástupcom (správne má byť obhajcom), navrhujem mu súdom uložiť lehotu na oznámenie mena novozvoleného obhajcu a odročiť hlavné pojednávanie“ sa obž. A. B. vyjadril, že si chce zvoliť nového právneho zástupcu (správne má byť obhajcu), na otázku predsedu senátu „pán prokurátor, aký je teraz Váš názor“, navrhol prokurátor odročiť hlavné pojednávanie a súdom určiť obžalovanému lehotu na oznámenie novozvoleného obhajcu.

V posudzovanom prípade teda došlo k vzniku situácie, keď sa disciplinárne obvinený riadne a včas dostavil na hlavné pojednávanie pred okresným súdom dňa 7. 9. 2016 a preukázal pred konajúcim senátom vypovedanie plnej moci klientovi A. B., z dôvodu straty dôvery a preto sa naňho nevzťahuje povinnosť vyplývajúca z § 43 ods. 3 TP, načo sa obž. A. B. nevyjadril tak, že trvá alebo netrvá na vykonaní obhajoby disciplinárne obvineným, uviedol, že si chce zvoliť nového obhajcu.

Po takomto vyjadrení obž. A. B. na otázku predsedu senátu prezentoval intervenujúci prokurátor návrh na odročenie hlavného pojednávania a súdom určiť lehotu na oznámenie novozvoleného obhajcu, načo prvostupňový súd po vyjadrení procesných strán termín hlavného pojednávania (v zmysle § 277 ods. 1 TP) odročil na určitý termín. Takýto procesný postup súdu I. stupňa bez bližšej špecifikácie prekážky, pre ktorú nemohlo byť pokračované v hlavnom pojednávaní okresného súdu nedáva za pravdu názoru krajského prokurátora prezentovaného v sťažnosti, že „v dôsledku uvedeného postupu obhajcu vznikla procesná prekážka ďalšieho postupu v konaní a hlavné pojednávanie bolo nevyhnutné odročiť, nakoľko prítomný splnomocnený obhajca bol povinný plniť svoje povinnosti až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným obhajcom, teda už na nariadenom termíne hlavného pojednávania dňa 7. 9. 2016“ lebo v označenej trest-

nej veci, kde nebol založený dôvod povinnej obhajoby obž. A. B. a na základe procesného návrhu intervenujúceho prokurátora na odročenie hlavného pojednávania došlo k rozhodnutiu súdu podľa § 277 ods. 1 TP (odročenie termínu hlavného pojednávania na určitý termín), z obsahu zápisnice o tomto procesnom úkone súdu nemožno vyvodiť záver, že rozhodnutie o odročení bolo vyvolané zavineným konaním disciplinárne obvineného, resp. že takýmto zavineným konaním menovaného došlo k zmareniu tohto procesného úkonu súdu I. stupňa.

Súhrn týchto skutočností nevytvára správnosť celkového obrazu návrhu na začatie disciplinárneho konania v tom, že účasť obhajcu, u ktorého došlo k zániku mandátu na výkon obhajoby ku dňu konania hlavného pojednávania v trestnej veci je neodkladným úkonom z hľadiska plnenia povinností advokáta, a že v takomto špecifikovanom prípade je povinnosťou advokáta vykonávať obhajcu v trestnom konaní až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným alebo ustanoveným obhajcom.

Takýto výklad povinností advokáta v procesnom postavení obhajcu v zmysle § 43 ods. 3 TP aj s poukazom na rozhodnutie sp. zn. DS III.-93/11:1627/11 je možný podľa III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK len pre prípad, ak by neplnenie týchto povinností akútne ohrozilo alebo zhoršilo postavenie obžalovaného pred súdom, teda znamenalo by významný zásah do jeho práv, nie však v prípade že autonómnym procesným postupom súdu dôjde k akceptácii žiadosti obžalovaného na voľbu nového obhajcu, na ten to účel k odročeniu hlavného pojednávania a v konečnom dôsledku dôjde k situácii, že až do určenia nového termínu hlavného pojednávania nie je potrebné vykonávať úkony spojené s povinnosťami obhajcu k osobe obžalovaného.

III. odvolací disciplinárny senát SAK poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 50/01, podľa ktorého je vždy nevyhnutné vychádzať z konkrétnych skutkových zistení v každej súdom prejednávanej veci. Preto aj výklad jednotlivých ustanovení stavovských predpisov SAK, resp. jednotlivých ustanovení subsidiárne aplikovaného Trestného poriadku nemôže byť jednosmerný, vždy musí reflektovať potrebu spravodlivého posúdenia každého prípadu, teda aj prípadu disciplinárne obvineného advokáta Spravidlosť je aj pri procese rozhodovania v disciplinárnych konaniach SAK (či už v I. alebo II. stupni) základným hodnotovým princípom, teda každé rozhodnutie musí byť nielen zákonné, ale predovšetkým spravodlivé. Z týchto dôvodov odvolací disciplinárny senát napadnuté disciplinárne rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta konať bezodkladne a informovať klienta o stave veci

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát ako zástupca nesplní sľub, že návrh katastrálnemu úradu podá bezodkladne.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 4. decembra 2017, sp. zn. K 66/2017¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 2 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. októbra 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionalnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionalnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

potom, čo 16. 6. 2016 prevzal právne zastúpenie V. L. a P. L. vo vkladovom konaní a v súvislosti s tým sa zaviazal, že nasledujúci deň predloží príslušnému katastrálnemu úradu vyhlásenie o vydaní daru zo 14. 6. 2016 s návrhom na povolenie vkladu vlastníckeho práva v ich prospech, toto vyhlásenie predložil katastrálnemu úradu až 15. 8. 2016, pričom V. L. a P. L. najmenej do 20. 11. 2016 neinformoval o stave tejto ich veci,

teda

- nechránil a nepresadzoval práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionalnej etiky ukládajúce mu:
 - povinnosť plniť prevzaté záväzky,
 - povinnosť klienta riadne informovať, ako vybavovanie jeho veci postupuje, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre zváženie ďalších príkazov,

čím porušil

§ 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona o advokácii v spojení čl. 4 ods. 2 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionalnej etiky,

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške **20 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Dňa 21. 11. 2016 bola Českej advokátskej komore doručená sťažnosť V. L. a P. L. zo 17. 11. 2016 (č. l. 3), ktorá bola ďalej

doplnená listom z 18. 1. 2017, doručeným Slovenskej advokátskej komore dňa 19. 1. 2017 (č. I. 4). Listom vedúceho kontrolného oddelenia Českej advokátskej komory z 25. 11. 2016 (č. I. 8) bol disciplinárne obvinený vyzvaný, aby sa k veci vyjadril a predložil dôležité dokumenty. Na tento list disciplinárne obvinený nereagoval, a preto bol urgovaný listom vedúceho kontrolného oddelenia Českej advokátskej komory zo 16. 12. 2016 (č. I. 9). Aj tento list zostal bez odozvy.

Predseda kontrolnej rady Českej advokátskej komory podal, ako disciplinárny žalobca, dňa 12. 5. 2017 disciplinárnu žalobu na disciplinárne obvineného pre skutky opísané vo výroku tohto rozhodnutia (č. I. 17). Na podanú disciplinárnu žalobu reagoval disciplinárne obvinený svojím vyjadrením doručeným Českej advokátskej komore dňa 16. 6. 2017 (č. I. 20).

Predseda disciplinárneho senátu nariadil na prejednanie veci bolo nariadené ústne pojednávanie na deň 1. 11. 2017. Z účasti na pojednávaní sa dňa 31. 10. 2017 disciplinárne obvinený ospravedlnil z rodinných dôvodov a požiadal o odročenie pojednávania. Pojednávanie predseda disciplinárneho senátu odročil na 4. 12. 2017. Na ústne konanie sa disciplinárne obvinený nedostavil a ani sa z neho neospravedlnil, a preto bolo konané v neprítomnosti disciplinárne obvineného.

Na základe vykonaného dokazovania disciplinárny senát dospel k nasledujúcim skutkovým zisteniam:

Z výpisov z matriky Českej advokátskej komory (č. I. 1 – 2, 10 – 12, 14 – 16 a 21) vyplýva, že disciplinárne obvinený je advokátom zapísaným v zozname vedenom Českou advokátskou komorou odo dňa 1. 3. 1996 a nebolo mu nikdy uložené disciplinárne opatrenie.

Zo sťažnosti V. L. a P. L. (č. I. 3) vyplýva, že 11. 8. 2008 uzavreli sťažovatelia V. L. a P. L. ako darcovia so svojou dcérou M. V. ako obdarovanou darovaciu zmluvu, ktorú jej darovali nehnuteľnosti v kat. ú. N. Približne po ôsmich rokoch sa sťažovatelia s M. V. dohodli na vrátení daru z dôvodu podľa § 2072 Občianskeho zákonníka.

M. V. sa obrátila na disciplinárne obvineného so žiadosťou o poskytnutie právnych služieb v tejto veci. Na žiadosť M. V. disciplinárne obvinený vypracoval sťažovateľom a M. V. vyhlásenie o vrátení daru datované dňom 14. 6. 2016 (č. I. 5/A). Dňa 16. 6. 2016 sa sťažovatelia v sprievode advokátky Mgr. L. V. ako konzultantky dostavili k disciplinárne obvinenému, kde všetci vyhlásenie podpísali. Sťažovatelia pri tejto príležitosti udelili disciplinárne obvinenému plnú moc na zastupovanie vo vkladovom konaní. Disciplinárne obvinený sťažovateľov ubezpečil, že vyhlásenie s podpismi účastníkov predloží príslušnému katastrálnemu úradu hneď nasledujúceho dňa.

Ako ďalej vyplýva zo sťažnosti V. L. a P. L. (č. I. 3), disciplinárne obvinený vyhlásenie spolu s návrhom na vklad predložil príslušnému katastrálnemu úradu až 15. 8. 2016. Disciplinárne obvinený ďalej sťažovateľa neinformoval o stave veci, teda predovšetkým o povolení vkladu do katastra. O tom sa sťažovatelia dozvedeli až približne po mesiaci, kedy im telefonovala ich dcéra M. V., že od katastrálneho úradu dostala vyrozumienie o vykonaní vkladu. Vzhľadom

na to, že sťažovatelia nemali od disciplinárne obvineného žiadnu informáciu o stave veci, dňa 31. 10. 2016 mu zaslali list, ktorým ho vyzvali na predloženie upovedomenia katastrálneho úradu. Disciplinárne obvinený zaslal sťažovateľom potom upovedomenie katastrálneho úradu o vykonaní vkladu až 20. 11. 2016.

Vo vyjadrení k disciplinárnej žalobe, doručenom Českej advokátskej komore dňa 16. 6. 2017 (č. I. 20), disciplinárne obvinený potvrdil vyššie uvedený skutkový stav a uznal omeškanie a svoje pochybenie. Rovnako uznal svoje pochybenie, pokiaľ ide o nedoručenie stanoviska k sťažnosti, a ospravedlnil sa za svoje konanie. Zároveň disciplinárne obvinený uviedol, že na ústnom pojednávaní môže poskytnúť ďalšie podrobnosti a vyjadriť sa k prerokúvaným otázkam. Na nariadené ústne pojednávanie (po odročení pôvodného pojednávania z dôvodov na strane disciplinárne obvineného) sa však disciplinárne obvinený bez ospravedlnenia nedostavil.

Na základe vykonaného dokazovania a najmä vyjadrenia disciplinárne obvineného, v ktorom disciplinárne obvinený potvrdil skutkový stav a doznal svoje pochybenia, dospel disciplinárny senát k záveru, že skutok, pre ktorý bola disciplinárna žaloba podaná, sa stal, spáchal ho disciplinárne obvinený a skutok je disciplinárnym previnením.

Disciplinárny senát nezistil podmienky pre upustenie od uloženia disciplinárneho opatrenia. S ohľadom na zistené skutočnosti je porušenie povinností disciplinárne obvineným výrazne závažnejšie ako „menej závažné“ porušenie, ktoré by umožňovalo postup podľa § 32 ods. 5 zákona o advokácii.

Disciplinárny senát pri úvahe o druhu disciplinárneho opatrenia zohľadnil osobné pomery disciplinárne obvineného (najmä jeho majetkové pomery, tvrdené príjmy a druh advokácie, ktorý vykonáva), jeho doterajšiu bezúhonnosť i správanie v priebehu disciplinárneho konania, ako aj skutočnosť, že jeho postupom nebol nikto poškodený. Disciplinárny senát ďalej považoval za pravdepodobné, že sa disciplinárne obvinený zo svojich pochybení poučil a ďalej sa ich už nedopustí. Z uvedených dôvodov disciplinárny senát uložil zodpovedajúce disciplinárne opatrenie, keď sa priklonil k návrhu disciplinárneho žalobcu, ktorý ho považoval za zodpovedajúce miere previnenia s ohľadom na okolnosti za správanie disciplinárne obvineného.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované: **Z kárné praxe.** In: Bulletin advokacie, č. 6/2018, s. 68 – 69.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 5/2019 českého Bulletinu advokacie

V **úvodníku** s názvom *Paretova mapa insolvenčí* člen predstavenstva Českej advokátskej komory a právnik roku 2017 pre odbor insolvenčné právo JUDr. Michal Žižlavský predstavuje myšlienku, na základe ktorej vzniklo monotematické číslo zamerané na oblasť insolvenčného práva.

V rámci **Aktualít** je uverejnená informácia o konferencii na tému advokátskej mlčanlivosti, ktorú usporiadala ČAK 16. apríla 2019, Výkladové stanovisko ČAK k poskytovaniu právnych služieb online, ktoré spresňuje, kto a ako môže právne služby online poskytovať.

V rozhovore s JUDr. Martinom Maisnerom, Ph.D., MCI Arb, odborným garantom výkladového stanoviska ČAK k poskytovaniu právnych služieb online na tému *ČAK nechce omezovať online služby advokátů víc, než je nutné* sú uvedené dôvody vzniku výkladového stanoviska ako aj proces jeho vzniku.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Etický kodex advokáta. Komentář* (D. Kovářová, T. Sokol), *Ústavní stížnost* (V. Šimíček), *Správní právo. Obecná část* (M. Kopecký), *Compliance programy (nejen) v České republice* (K. Hurychová, M. Sýkora), *Právo, etika a kmenové buňky* (M. Šolc).

V časti **Z advokacie** je uverejnený príspevok doc. JUDr. Zdenka Koudelku, Ph.D. k téme ohrozenia dôvernosti komunikácie obvineného s jeho obhajcom. Autor napísal tento článok na požiadanie ČAK, ktorá reaguje a vysvetľuje svoj postoj v prípade ústavnej sťažnosti ôsmich advokátov na porušenie práv štátnym orgánom pri výkone advokácie – trestnej obhajobe. Rozhodnutie o tejto sťažnosti bude mať dopad na celú advokáciu, preto ČAK vystupuje v konaní ako vedľajší účastník.

JUDr. Daniela Kovářová, prezidentka Únie rodinných advokátov vo svojom príspevku s názvom *Evoluce rodinného práva* rozoberá vývoj v oblasti rodinného práva v Čechách a malé, či väčšie kroky k zlepšeniu situácie pri riešení rodinnoprávnych sporov.

Časť obsahuje aj rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK zo 7. 11. 2018, sp. zn. K 53/2018, podľa ktorého je *disciplinárnym previnením, ak advokát nenahlási bez zbytočného odkladu úschovu do elektronickej knihy úschov a tiež ak po splnení podmienok zmluvy poukáže časť úschovy na úhradu dane oneskorene*.

V časti **Z Evropy a ze světa** informuje stále zastupiteľstvo ČAK v Bruseli o aktuálnom dianí v medzinárodných organizáciách.

V tomto čísle sú uvedené krátke príspevky z odbornej teórie a praxe venované téme insolvenčnej, ktoré boli prednesené aj na Insolvenčnom kongrese 2019:

Mgr. Luboš Dörfl

Bude se konat další pochod dlužníků na soudy?

Článok sa zaoberá novelou zákona o konkurznom konaní s účinnosťou od 1. júna 2019, ktorá prináša množstvo nových právnych aj praktických otázok. So zavedením zmien v postupoch zúčastnených strán sa pokúša nastaviť aj niektoré praktické zmeny s cieľom ušetriť čas a zvýšiť efektívnosť aktov prijatých insolvenčným súdom. Je otázne, ako sa bude nová prax odrážať v personálnom a technickom zázemí danej agendy súdu. Autor sa pýta, ako sú teda súdy pripravené na pochod nových dlžníkov na české súdy.

JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA

Bariéry vstupu do oddlužení po 1. 6. 2019

Autor sa venuje tiež novele insolvenčného zákona účinné od 1. júna 2019, ktorá výrazne ovplyvní najmä oblasť odpustenia dlhov. Očakávaná verejnosť sú logicky spojené najmä s mýtickým (a dosť prísny) tridsaťpercentným limitom pre úspešné odpustenie dlhov. Na druhej strane je táto legislatíva zhovievavosť vyvážená opatreniami, ktoré doteraz unikli širšej pozornosti (nielen) dlžníkov. Je tomu tak aj napriek tomu, že dokážu podstatne zmeniť všeobecne prevládajúce myšlienky „nulového odpustenia dlhov bez pravidiel“.

JUDr. Jiří Grygar, Ph.D.

Problematická ustanovení oddlužovací novely

Článok upozorňuje na vybrané ustanovenia novely insolvenčného zákona, ktorých výklad či dopad je problematický.

JUDr. Klára Cetlová

Vybrané problematiky v oblasti insolvenční z hlediska dohledu ministerstva spravedlnosti

Autorka je námestníčkou ministra spravodlivosti ČR a vo svojom príspevku sa venuje aktuálnym témam a prioritám tohto rezortu, predovšetkým ako dohliadajúceho orgánu v oblasti aplikácie insolvenčného zákona a správcov.

JUDr. Jolana Maršíková

Odměna sepisovatele návrhu na povolení oddlužení

Autorka pojednáva o odmene advokáta, insolvenčného správcu, notára alebo súdneho exekútora za spísanie a podanie insolvenčného návrhu spojeného s návrhom na povolenie oddluženia. Zaoberá sa otázkou spôsobu uplatnenia tohto nároku v konkurznom konaní a možnosťami jeho uspokojenia v jednotlivých fázach konkurzného konania.

JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M.

Paralelní vesmíry, aneb správní soudnictví v dotyku s insolvenční

Autor sa vo svojom príspevku zaoberá vzťahom medzi konkurzným konaním a správnym súdnictvom, ktorý je značne problematický a judikatúra (predovšetkým rozsudok rozší-

renej komory Najvyššieho správneho súdu z 10. júla 2018, sp. zn. 4 As 149 / 2017-121) sa k nemu vyjadrila len nedávno a nerieši všetky problematické aspekty.

Mgr. Rostislav Krhut

Společné jmění manželů v oddlužení

Cieľom článku je naznačiť riešenie typových situácií, ktoré nastávajú pri strete insolvenčného konania riešeného oddĺžením s inštitútom bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Autor porovnáva aj úpravy oddĺženia platnú pred účinnosťou novely a tiež situáciu po novele účinnej od 1. 6. 2019.

Mgr. Jan Mašek

Povolení oddlužení

Autor poukazuje na niektoré časti novelizovaného znenia zákona, ktoré sú z hľadiska výkladu sporné. Vo všeobecnosti sa zameriava na dôvody zamietnutia žiadosti o oddĺženie. Osobitnú pozornosť venuje otázke minimálnej ekonomickej ponuky dlžníka veriteľom.

JUDr. Oldřich Řeháček, Ph.D.

Splnění oddlužení

Článok sa zaoberá predpokladmi na vydanie rozhodnutia o splnení oddĺženia a oslobodení dlžníka od platenia pohľadávok voči veriteľom. Upozorňuje, že tzv. Oddĺžovacia novela prináša výraznú (a značne problematickú) zmenu nastavenia minimálnej ekonomickej ponuky dlžníka veriteľom a relativizuje mieru uspokojenia ich pohľadávok.

JUDr. Lenka Vidovičová, LL.M.

Podřízené pohledávky nově při řešení úpadku oddlužením

Autorka sa zaoberá otázkou, či nová právna úprava podriadených pohľadávok, ktorá má pomôcť dlžníkom na ceste z tzv. Dlhovej pasce v priebehu oddĺženia očakávania splní, ako ovplyvní priebeh konkurzných konaní, a najmä, ako budú reagovať veritelia.

JUDr. Michal Žižlavský

Akvizice oddluženého podniku T. O. P.

Autor vytvoril zjednodušený model akvizície insolventného podniku a ukazuje na ňom odlišnosti od mimoinsolvenčných M & A. Na základe skúseností s najväčšími prípadmi tohto typu v Českej republike popisuje hlavné faktory pri takýchto transakciách. Osobitnú pozornosť venuje špecifickému procesu oddĺženia podniku v insolvenčnom konaní.

JUDr. Helena Myšková

Rozhodování soudů o nemajetkové újmě způsobené šikanózním insolvenčním návrhem

Autorka sa na základe niektorých súdnych rozhodnutí vo veciach náhrady nemajetkovej ujmy zamýšľa nad rozhodovaním súdov pri zadosťučinení za ujmu spôsobenú právnickej osobe podaním šikanózneho insolvenčného návrhu. Vyjadruje názor, že závery súdov v týchto typoch sporov sú mnohokrát diskutabilné. a snaží sa nájsť odpovede na príčiny tohto stavu.

Mgr. Adam Sigmund

Specifika oceňování podniku v insolventci

V článku sa autor zaoberá špecifikami oceňovania podniku v insolvenčii, najmä reorganizačnými posudkami, ktoré majú určiť tzv. likvidačnú hodnotu majetkovej podstaty.

JUDr. Tomáš Zadražil

Zvláštní způsob doručování v insolvenčním řízení po účinnosti tzv. oddlužovací novely

Autor poukazuje na nedostatky prijatej právnej úpravy osobitného spôsobu doručovania v insolvenčnom konaní.

Mgr. Petr Veselý

Insolvenční ve stavebnictví

Každý rok sa ocitá v úpadku veľké množstvo spoločností podnikajúcich v odbore stavebníctva. V rokoch 2016 a 2017 obsadil odbor stavebníctvo druhú najvyššiu priečku (po veľkoobchode) v počte podaných konkurzných návrhov (v ČR). Článok načrtáva niektoré témy, ktoré by podnikatelia v stavebníctve a ich poradcovia mali riešiť tak v prípade bankrotu vlastnej spoločnosti, ako aj v prípadoch úpadku svojich zákazníkov či dodávateľov.

JUDr. Michal Brychta

Oprava DPH za dlužníkem v úpadku optikou věřitele – nová pravidla hry

V článku sa autor zameriava na pomerne zásadnú zmenu doterajších pravidiel opravy DPH za dlžníkov v úpadku.

JUDr. František Púry, Ph.D.

Některé souvislosti trestního a insolvenčního práva v aktuální rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu

Článok upozorňuje na niektoré zaujímavé súvislosti medzi insolvenčným právom a trestným právom, ktoré sa vyskytli v aktuálnej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu v trestných veciach. Vybrané rozhodnutia sa týkajú výšky škody spôsobenej trestným činom uprednostňovania veriteľa a otázky, či dlžník, ktorého platobná neschopnosť sa rieši prostredníctvom reorganizácie a ktorý má právo nakladať s majetkom v konkurznom konaní, môže spáchať trestný čin nezaplatenia dane, poisťného na sociálne zabezpečenie a podobných povinných platieb. Autor sa venuje aj procesným rozhodnutiam a dopadmi konkurzného konania v konaní o adhézii, kde sa rozhoduje o nároku poškodenej strany na náhradu škody spôsobenej trestným činom.

Mgr. Lukáš Trojan

Presahy insolvenčního řízení do trestního práva v judikatuře Nejvyššího soudu

Príspevok sa zaoberá niekoľkými zaujímavými rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré sa zaoberali možnými vzájomnými väzbami medzi platobnou neschopnosťou a trestným konaním, alebo ktoré mohli ovplyvniť vzájomný vzťah týchto dvoch typov konaní. K takýmto rozhodnutiam nepochybne patrí rozhodnutie súdu týkajúce sa schopnosti trestných súdov určiť úpadok dlžníka v trestnom konaní. Zaoberá sa aj

rozhodnutím najvyššieho súdu o šikanózných insolvenčných návrhoch.

JUDr. Marcela Marešová, PhD., MBA.

Důvody popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodčím nálezením

Autorka nastoľuje otázku, či správca konkurznej podstaty môže byť úspešný pri odmietnutí pravosti alebo výšky vymáhateľnej pohľadávky poskytnutej konečným rozhodcovským rozsudkom. Dospela k záveru, že je to možné, ak by skutočnosť, ktoré predtým nevyžadoval dlžník, mohli zmeniť výsledok sporu o odmietnutú pohľadávku, avšak nie je možné ako dôvod popretia uviesť pochybenia alebo zlé vy-

hodnotenie rozhodcu pri posudzovaní skutkových tvrdení uplatnených dlžníkom v konaní.

JUDr. Ladislav Derka

Popírání pohledávek ze směnek v insolvenčním řízení a břemeno tvrzení a důkazní v incidenčních sporech

Autor analyzuje niektoré aspekty vymáhania pohľadávok veriteľov v insolvenčnom konaní. Zaoberá sa predovšetkým pohľadávkami s formou zmeniek vydaných pred 1. decembrom 2016, ktoré bývajú často uplatňované v insolvenčnom konaní.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

AIJA (Medzinárodná asociácia mladých advokátov) Program medzinárodných konferencií do konca roka 2019

Na programe podujatí AIJA do konca roka 2019 sú okrem iného nasledovné konferencie a semináre, ktoré prinášajú novinky a aktuálne trendy z rôznych oblastí práva, ako aj potenciál medzinárodnej spolupráce advokátov:

3. – 5. október 2019, Lyon

Antitrust litigation in a modern world: Competition law as a shield or a sword?

Seminár sa zameria na súdne spory v kontexte súťažného práva, ako aj postrehy účastníkov z praxe, ktoré priblížia vývoj v národných a medzinárodných právnych rámcoch s ohľadom na novú smernicu o posilnení právomocí orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v členských štátoch.

10. – 12. október 2019, Istanbul

C and TRADE O.2, Shipping is turning green

Akademický program sa bude zaoberať rôznymi témami environmentálnych otázok súvisiacich s lodnou dopravou, digitalizáciou obchodných a dopravných procesov, blockchainom alebo najnovšími trendmi v medzinárodnom obchode.

24. – 26. október, Lisabon

Annual Labour Law Conference // M&A seminar

Jedinečné skĺbenie dvoch oblastí práva a možnosť stretnúť na jednom podujatí odborníkov z celého sveta so zameraním na oblasť pracovného práva, imigračného práva a oblasť fúzií a akvizícií.

30. október – 2. november 2019, Miami

Half-Year October Conference

Program sa sústreďuje na podnikanie v Latinskej Amerike, najhorúcejšie témy v medzinárodných súdnych sporoch a energetiku. Okrem toho sa bude na polročnej konferencii v Miami, v meste označovanom ako finančná, obchodná a dopravná brána do Severnej a Južnej Ameriky, diskutovať o zručnostiach potrebných pre vedenie tímu.

14. – 16. november 2019, Ženeva

Trusts and Continental law: is this marriage possible?

Ženeva, európske centrum s dlhoročnou tradíciou lokálneho súkromného bankovníctva, ktoré ponúka bankové, investičné, „trust“ a iné služby v oblasti správy majetku na celom svete. Program ponúka široké spektrum tém v mnohých oblastiach práva, s ohľadom na daňové riziká, nehnuteľností a súdne spory.

Členovia a záujemcovia o činnosť AIJA sa stretávajú aj na lokálnej úrovni. V prípade záujmu prosím kontaktujte národného zástupcu AIJA na Slovensku, pána Mareka Lacu na adrese: marek.laca@bnt.eu.

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875–1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území.

Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu
24 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(27,70 eur s DPH)

Zúčajmcovia mimo radov SAK
zaplatia 30 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk

Darina Stračinová
02 204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

■ CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Smernica o používaní digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností

Dňa 13. 6. 2019 bola prijatá smernica, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o používanie digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností. Právo obchodných spoločností má v zmysle smernice reflektovať technologický vývoj a smeruje k uľahčeniu online nástrojov pri komunikácii medzi obchodnými spoločnosťami a verejnými orgánmi počas ich „životného cyklu“. Nové pravidlá požadujú, aby mali podnikatelia možnosť založiť spoločnosť s ručením obmedzeným a zasielať dokumenty do obchodného registru v plnej miere online, aby všetky potrebné informácie boli dostupné online a v úradnom jazyku, aby pravidlá ohľadom poplatkov boli transparentné a nediskriminačné a ich výška neprekročila náklady, aby sa aplikoval princíp „jedenkrát a dosť“, ktorého podstatou je uľahčenie povinnosti podnikateľov predkladať dokumenty. Dokumenty majú byť dostupné vo formáte, ktorý umožňuje vyhľadávanie. Smernica ďalej upravuje nevyhnutné opatrenia na predchádzanie podvodom a zneužitíu online konaní, vrátane kontroly identity a právnej spôsobilosti zakladateľov spoločnosti.

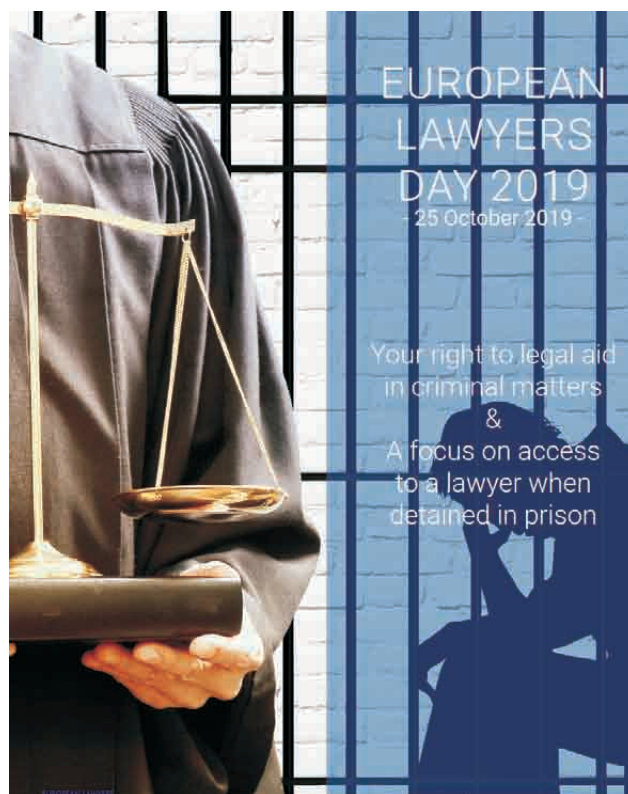
Správa Agentúry pre základné práva EÚ

Agentúra EÚ pre základné práva (FRA) vydala svoju výročnú správu za uplynulý rok 2018, kde sa venovala stavu aplikácie Charty základných práv EÚ, rovnosti a antidiskriminačným opatreniam, rasizmu, xenofóbie, integrácii Rómov, azylu a migrácii, informačnej spoločnosti, ochrane osobných údajov, prístupu k spravodlivosti, právam obetí trestných činov a implementácii dohovoru na ochranu osôb so zdravotným postihnutím. Výbor CCBE pre ľudské práva po analýze správy poukazuje najmä na problematiku právneho štátu, keďže zo správy vyplýva, že dosiahnutý pokrok v napĺňaní princípov právneho štátu je ohrozený vývojom v niektorých kraji-

nách smerom k obmedzeniu nezávislosti súdnictva, del'by moci a stavu korupcie.

Odporúčania CCBE pre zlepšenie mechanizmu ESĽP

Napriek tomu, že mechanizmus ochrany ľudských práv prostredníctvom individuálnych sťažností na Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu je považovaný za jeden z najefektívnejších nástrojov, ESĽP je dnes známy ako obeť vlastného úspechu. Množstvo sťažností a dĺžka konania pred ESĽP už niekoľko rokov paralyzujú tento systém. CCBE sa pridala k snahe o riešenie problému prijatím odporúčaní týkajúcich sa reformy ESĽP. Tieto sú rozdelené na tri oblasti: (1) odporúčania pre ESĽP, ktoré sa venujú najmä zefektívneniu triáže prijatých sťažností, (2) odporúčania pre Výbor ministrov, ktorý CCBE vyzýva k častejším zasadnutiam a k podpore školení pre advokátov o komunikácii ohľadom vykonateľnosti rozhodnutí s Výborom ministrov a (3) odporúčania pre advokátske komory, ktoré by mali posilniť informovanosť

a školenie advokátov, ako aj komunikáciu so súdmi, aby právnické povolania zúčastnené na súdnom konaní jednotne aplikovali argumentáciu ESŁP.

Európsky deň advokátov 2019 upozorní na problematiku právnej pomoci v trestnom konaní

Európske advokátske komory spolu s CCBE si pripomenú po šiesty raz Európsky deň advokátov, ktorý sa prelína s Európskym dňom spravodlivosti, a to dňa 25. októbra 2019. Tohtoročnou témou bude právo na právnu pomoc v trestnom konaní so zameraním na prístup k advokátovi pre osoby vo väzení. Európske advokátske komory pri tejto príležitosti budú organizovať rôzne podujatia. Hlavnou myšlienkou za konceptom európskeho dňa advokátov je vyzdvihnutie princípov právneho štátu a prínosu právnických profesií k obrane hodnôt právneho štátu a spravodlivosti, ku ktorým sa hlási aj Slovenská advokátska komora.

Rada Európy

Experti na boj proti obchodovaniu s ľuďmi pripravujú periodickú správu o stave v SR

Dňa 16. a 20. júna 2019 sa konali pracovné stretnutia Slovenskej advokátskej komory s členmi expertnej skupiny Rady Európy GRETA (*Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings*), ktorí pripravujú periodickú hodnotiacu správu o stave opatrení na boj proti obchodovaniu s ľuďmi na Slovensku. Ide o tretie kolo hodnotenia (2011, 2015, 2019), ktoré sa opakuje každé štyri roky. Počas štyroch dní experti z Rady Európy absolvujú množstvo pracovných rokovaní so zástupcami štátnych orgánov, justície, mimovládnych organizácií a návštevu centier, ktoré majú na starosti obeť obchodovania s ľuďmi. Rada Európy upozorňuje, že na Slovensku je stav informovanosti a povedomia o tejto problematike dosť nízky, zároveň oceňuje kroky na naplnenie odporúčaní, ktoré Slovenská republika podnikla v uplynulých rokoch.

Kurz o boji proti obchodovaniu s ľuďmi môžu advokáti absolvovať bezplatne online

Rada Európy sa aktívne snaží o zvyšovanie povedomia medzi advokátmi, sudcami, prokurátormi o problematike obchodovania s ľuďmi, keďže identifikovanie a odhalenie problému obchodovania s ľuďmi je základnou podmienkou jeho riešenia. Na Slovensku je ročne odhalených niekoľko desiatok prípadov, no realita pravdepodobne skrýva oveľa vyššie čísla. Jednoduchou formou získania vedomostí z tejto oblasti je absolvovanie dištančného kurzu, ktorý pripravila Rada Európy v podobe interaktívnej prezentácie s doplnkovými materiálmi. Môžete ho absolvovať vo vlastnej réžii po prihlásení sa na e-learningovú platformu HELP (*Human Rights Education for Legal Professionals*).

Možnosť preštudovať si materiály k danej téme má každý advokát, ktorý sa zaregistruje na vzdelávacej platforme Rady Európy HELP (<http://help.elearning.ext.coe.int>). Táto je urč-

ná pre advokátov, sudcov a prokurátorov a možno tu nájsť bezplatné študijné materiály. Interaktívnych prezentácií je viac ako 25, týkajú sa rôznych tém z oblasti ľudských práv a dostupné sú v rôznych jazykových mutáciách.

Kurz o boji proti obchodovaniu s ľuďmi reflektuje stav k roku 2017 a skladá sa z deviatich modulov: (1) úvod do problematiky, (2) definície a právne koncepty, (3) identifikácia obetí obchodovania s ľuďmi, (4) asistencia pre obeť obchodovania s ľuďmi, (5) princíp netrestania obetí obchodovania s ľuďmi za ich protiprávne konanie, (6) vyšetrovanie, stíhanie a práva obetí, (7) rozsudky a tresty, (8) odškodnenie obetí obchodovania s ľuďmi, (9) návrat a repatriácia. Kurz je zatiaľ dostupný v anglickom, ruskom a srbskom jazyku.

V prípade otázok kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk).

AIJA

AIJA – Medzinárodná asociácia mladých advokátov (*Association internationale des jeunes avocats*) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

Dňa 26. júna 2019 sa uskutočnilo podujatie s názvom *AIJA Bratislava Summer Get-Together*, kde sa účastníci mohli dozvedieť viac o činnosti a podujatiach Medzinárodnej asociácie mladých advokátov (AIJA). Išlo o spoločenské stretnutie členov a priateľov AIJA v Bratislave, ktoré organizoval národný zástupca AIJA na Slovensku pán Mgr. Marek Laca.

Podujatie voľne nadväzovalo na podobné zimné stretnutie a priťahlo pozornosť vyše 20 advokátov a advokátskych koncipientov, ktorí mali možnosť nadviazať vzájomné kontakty a prediskutovať medzinárodné aspekty poskytovania právnych služieb.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Slovinská advokátska komora

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Advokát/advokátsky koncipient po slovensky:
odvetník / odvetníski prípravník

Počet aktívnych advokátov v roku 2018: **1 732**

Počet obyvateľov na advokáta: cca 1 193

Internetová stránka Slovinskej advokátskej komory:
www.odv-zb.si

Facebook: www.facebook.com/odvetniskazbornica

Odborné periodikum: *Revija Odvetnik*

Historické míľniky slovinskej advokácie

Do konca 18. storočia sa spoločnosť na území Slovinska riadila zvykovým právom. Krajina bola postupne súčasťou Franskej ríše, Svätej rímskej ríše národa nemeckého, Uhorska a západné časti krajiny pod nadvládou Benátok, na základe čoho možno predpokladať viacero vrstiev prekrývajúcich sa právnych poriadkov. Pojem *slovinské právo* sa vzťahuje na zákonodarstvo po roku 1945.

Založenie Slovinskej advokátskej komory (*Odvetníška zbornica Slovenije*) sa datuje do roku 1918, konkrétne 19. decembra 1918 v Ľubľane. Stavovská samospráva advokátov však vznikla oveľa skôr. V roku 1868 bol prijatý predpis *Advokaten Ordnung* (advokátsky poriadok), slovinskou komorou považovaný za najkvalitnejšiu úpravu práv a povinností advokátov, predchádzal mu ešte provizórny advokátsky poriadok prijatý v roku 1849. K dnešnému dňu sa slovinská advokácia spravovala podľa 10 rôznych zákonov o advokácii. Posledný a aktuálny vstúpil do platnosti v roku 1993.

Keďže Slovinsko patrilo v minulosti do Ilyrskej provincie francúzskeho cisárstva, bola to francúzska štátna správa, ktorá v roku 1810 založila v Ľubľane prvú univerzitu. Okrem práva sa tu vyučovala rétorika, fyzika, chémia, mechanika, matematika, architektúra, medicína, botanika, biológia, farmakológia. Univerzita však mala krátke trvanie a zanikla spolu so zánikom provincie o niekoľko rokov.

V revolučnom období roku 1848 slovinskí intelektuáli vo Viedni sformulovali tzv. program pre zjednotené Slovinsko, ktorého súčasťou bola požiadavka vzdelávať sa v národnom jazyku a založenie slovinskej univerzity. V marci 1849 právnik Anton Mažgón začal poskytovať prednášky z oblasti civilného a trestného práva v slovinskom jazyku v Ľubľane a po jeho smrti pokračoval advokát Jožef Krajnc.

V tomto čase začal vychádzať aj úradný vestník vo všetkých jazykoch monarchie, vrátane slovinského jazyka, čím sa posilnila potreba vedeckého prístupu k odbornej terminológii a požiadavky na zabezpečenie právnického vzdelania.

V roku 1870 vychádza prvé číslo právnického časopisu *Pravnik slovenski*, od roku 1889 vychádza už pravidelne vďaka Združeniu slovinských advokátov založeného v roku 1888. Aj tento časopis prispel k snahám o založenie univerzity. Hnacou silou bol najmä **Danilo Majaron (foto 1)**, advokát a politik, ktorý publikoval články, kde vysvetľoval, prečo advokácia nemôže prežiť bez odborného vzdelávania a vedy, nevyhnutnej pre tvorbu modernej právnej terminológie.

Starosta Ľubľany Ivan Hribar získal granty pre budúcnosť profesorov od ministerstva školstva a šiesti profesori mohli vďaka tomu stráviť študijné pobyty na prestížnych zahraničných univerzitách. Univerzitu sa podarilo založiť v roku 1919 a mala päť fakúlt. Za prvé desaťročie fakultu

absolvovalo 332 študentov a 93 z nich získalo doktorát. V roku 1929 fakulta ocenila Danila Majarona udelením čestného doktorátu. Jeho meno nesie aj čestné ocenenie, ktoré udeľuje Slovinská advokátska komora každoročne počas osláv dňa advokácie osobám, ktoré prispeli rozvoju advokácie v Slovinsku.

V období zjednotenia južných slovanských národov dochádza aj k unifikácii práva na území Juhoslávie. S ohľadom na dlhodobý proces však existovalo niekoľko najvyšších súdov, nad územím Slovinska vykonával jurisdikciu Najvyšší súd v Záhrebe (*Stol sedmorice*). Po druhej svetovej vojne dochádza k vytvoreniu federácie šiestich krajín. Tu začína aj éra socializmu. Po prijatí novej ústavy v roku 1974 jednotlivé republiky posilňujú svoje kompetencie a začínajú sa prejavovať rozdiely medzi krajinami a tie so silnejšou ekonomikou sa prikláňajú k trhovému hospodárstvu. Rozdiely prerástli do eskalácie napätia a nasledovala občianska vojna. Slovinsko získalo nezávislosť v roku 1991 a v roku 2004 sa stalo súčasťou Európskej únie a NATO.

Slovinskí advokáti z historického pohľadu vždy aktívne bojovali za svoju nezávislosť, tak nezávislosť komory, ako aj každého advokáta jednotlivca – občana krajiny. Advokátska komora v regióne Kranjska Gora dňa 6. augusta 1898 v čase Habsburskej monarchie na mimoriadnom zasadnutí prijala rozhodnutie, že úradným jazykom komory bude výlučne slovinský jazyk. V roku 1988 slovinskí advokáti protestovali v Lublani z dôvodu, že prebehlo konanie pred vojenským súdom v cudzom jazyku.

Slovinská advokátska komora vydáva od roku 1998 časopis *Odvetnik* (foto 2), ktorý možno kompletne nájsť v archíve na internetovej stránke komory.

Štatistiky

Počet aktívnych advokátov na začiatku roka 2018 dosiahol číslo 1732, z toho 798 žien. Na zozname usadených euroadvokátov možno nájsť 11 osôb, z toho 9 advokátov pochádza z Rakúska. 173 osôb sa uchádzalo o advokátsku skúšku a ďalších 331 bolo zapísaných v zozname koncipientov (*odvetniški pripravnik*). Medzi uchádzačmi o povolanie advokáta je vyše 64 % žien.

Počet advokátov neustále rastie. V porovnaní s predchádzajúcim rokom ide o nárast 2 %, v porovnaní so stavom pred 15 rokmi ide o 90 % zvýšenie počtu advokátov.

V Slovinsku fungujú tri právnické fakulty, ktoré produkujú značné množstvo absolventov hľadajúcich čo najľahšie uplatnenie. Advokácia je v porovnaní s inými profesiami ľahšie dostupná, no s ohľadom na ekonomickú situáciu v krajine uplatnenie nie je jednoduché.

Štruktúra stavovskej organizácie

Slovinská advokátska komora je inštitúcia s celonárodnou pôsobnosťou, vnútorne sa člení na 11 regionálnych zložiek, ktorých hranice viac-menej kopírujú oblasti krajských súdov.

V Slovinsku funguje systém povinného odborného vzdelávania advokátov. Na druhej strane, vzdelávanie koncipientov nie je v súčasnej dobe povinné, hoci táto zmena je zámerom Slovinskej advokátskej komory, ktorý plánuje realizovať v blízkej budúcnosti.

Komora v minulosti získanie odborného vzdelávania nechávala v rúžii advokátov a na výročnej báze organizovala na jar v Portoroži len jedno vzdelávacie podujatie pre advokátov tzv. *Advokátsku školu*. V čase, keď podujatie fungovalo takmer 20 rokov sa Slovinská advokátska komora rozhodla založiť permanentnú vzdelávaciu akadémiu pre advokátov na podporu odborného vzdelávania. Na *Advokátsku školu* začali nadväzovať ďalšie semináre, workshopy a prednášky s domácimi a zahraničnými lektormi, neskôr sa presunuli vzdelávacie aktivity do regiónov. V rámci troch regionálnych centier – Ljubljana (pre regionálne komory Ljubljana, Krško-Posavje, Dolenjska a Gorenjska), Štajerska (pre Celje, Maribor, Ptuj, Pomurje a Slovenjegraš) a Primorje (Koper a Nové Mesto) predsedovia regionálnych kancelárií pomáhali pri realizácii regionálnych vzdelávacích podujatí. Na podporu odborného vzdelávania tak v roku 2015 vznikla Advokátska akadémia.

Zriadené bolo tiež Stredisko pre mediáciu, kde sa advokáti snažia vytvoriť kultúru pokojného a priateľského riešenia sporov, pričom zároveň prispievajú k prípadnému menšiemu zaťaženiu súdov. Stredisko tiež poskytuje vzdelávanie v oblasti mediácie a otvára dvere potenciálne novej špecializácii v práci advokáta. Ide o najväčšie centrum pre mimosúdne riešenie sporov v Slovinsku.

Predsedom komory je advokát **M.Sc. Roman Završek** (foto 3) od roku 2012. Medzi advokátmi sa teší podpore, bol opätovne zvolený v roku 2015 a 2018. Aktívne sa zapája do aktivít Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). Na začiatku svojej praxe pôsobil ako právny asistent na Európskom súde pre ľudské práva, potom založil vlastnú advokátsku kanceláriu. Dnes je partnerom v advokátskej kancelárii Završek & Šnajder LLC.

4

5

Sídlo slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora sídli v Ľubľane na Slovenskej ceste 58/I, kam sa presťahovala v septembri 2018 (**foto 4**). Budova sa nachádza v oblasti, ktorá má historický význam, keďže ide o miesto, kde bol v 19. storočí postavený hotel Bavarski dvor pomenovaný na počesť Sisi, Alžbety Bavorskej. Hlbšie v minulosti bolo na tomto mieste postavené vojenské centrum Rímskej ríše, Emona, a cintorín z prvých storočí nášho letopočtu. Po dokončení ďalšej výškovej budovy sa stane lokalita severnou bránou do hlavného mesta Slovinska.

Talár slovinských advokátov

Talár, v Slovinsku známy ako (*odvetniška*) toga, sa používa v súdnej sieni od roku 1995 v zmysle článku 24 zákona o advokácii (č. 18/1993). Vyhláška ďalej špecifikuje, že je vyrobený z tmavšej fialovej látky a ozdobený svetlejším fialovým hodvábom na rukávoch, pričom na ľavom pleci sa advokátsky talár odlišuje od iných talárov stuhou z rovnakej látky, ktorá je pripevnená fialovým odznakom (**foto 5**).

V archívoch Slovenskej advokátskej komory sa možno dočítať, že prvýkrát sa špeciálna róba pre advokátov spomína v roku 1904, a to v žiadosti ministerstva spravodlivosti, ktoré sa obrátilo na advokátsky stav s návrhom zaviesť nosenie talárov. Advokáti boli v tom čase oboznámení s požiadavkou ministerstva a väčšinou odpovedali, že „advokát by mal s hrdosťou nosiť jednoduchý buržoázny odev, ktorý je vyjadrením nezávislosti advokáta od byrokratických pút“, resp., že „advokát úradný kostým nepotrebuje“. Dnes talár neodmysliteľne patrí k advokátskemu povolaniu.

Aktuálne výzvy a úspešné projekty

Prehliadky advokátskych kancelárií

Slovenská advokátska komora sa v roku 2013 postavila proti nezákonnému spôsobu vykonávania prehliadky advokát-

ských kancelárií viacerých advokátov v súvislosti s podozrením týkajúcim sa ich klientov. Komora dôrazne poukázala na protiprávnosť prehliadky a porušenie zásady mlčanlivosti. Išlo o konfiškáciu všetkých elektronických údajov a to bez odôvodnenia v súdnom príkaze, navyše, bez prítomnosti zástupcu komory. Prípad skončil na ústavnom súde a komora požiadala o intervenciu aj Radu advokátskych komôr Európy (CCBE). Ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť a poukázal na to, že zverejnenie údajov chránených zásadou dôvernosti a mlčanlivosti má vplyv na základné práva advokáta a jeho klientov. Mlčanlivosť je povinnosť advokáta po deontologickej stránke ako aj v zmysle zákona. Ak by sa preukázalo nesplnenie tejto zásady, išlo by o neprijateľné porušenie ľudských práv s nenapraviteľnými škodami. Bolo teda vydané predbežné opatrenie, na základe ktorého sa zapečatili skonfiškované nosiče za prítomnosti zástupcu komory. V roku 2015 sa však prehliadky zopakovali a vo väčšom meradle. Dňa 21. januára 2016 ústavný súd vydal rozhodnutie, v ktorom prvýkrát definoval rozsah dôvernosti informácií advokáta, ktorých ochrana sa nevzťahuje len na priestor advokátskej kancelárie, ale akýkoľvek priestor, kde vykonáva svoje povolanie alebo akýkoľvek predmet, ktorý obsahuje dôverné informácie, ako aj každá komunikácia s klientom. Výnimka z tohto pravidla sa vzťahuje len na vyšetrovanie trestných činov, musí spĺňať podmienku nevyhnutnosti a primeranosti, advokát musí mať k dispozícii opravný prostriedok. Ústavný súd vyhlásil vtedajšiu právnu úpravu za protiústavnú a stanovil dočasné pravidlá výkonu prehliadok na čas, kým bude prijatá novela trestného poriadku.

Správcovstvo konkurznej podstaty

V roku 2013 sa komore podarilo zvrátiť zámer ministerstva spravodlivosti vylúčiť advokátov z okruhu osôb, ktoré sa môžu stať správcami konkurznej podstaty. S ohľadom na odbornú kvalifikáciu advokátov a skutočnosť, že spomedzi oprávnených osôb tvoria advokáti najvyšší počet správcov konkurznej podstaty, ministerstvo od zámeru upustilo.

Zvýšenie súdnych poplatkov

V roku 2013 došlo v Slovinsku zvýšeniu súdnych poplatkov o 10 až 40 %, voči čomu sa Slovinská komora postavila, tvrdiac, že s ohľadom na ekonomickú krízu takéto navýšenie sťažuje prístup k spravodlivosti pre strednú vrstvu, resp. osoby, ktoré nemajú nárok na odpustenie súdneho poplatku. Podľa komory právo na súdnu ochranu je ústavnoprávna hodnota, ktorú treba chrániť a posilniť práve v čase hospodárskej krízy.

Právna pomoc *pro bono*

Od roku 2010 Slovinská advokátska komora realizuje každoročne poskytovanie bezplatnej právnej pomoci 19. decembra, teda na výročie založenia prvej Slovinskej advokátskej komory s celonárodnou pôsobnosťou v roku 1918. Od roku 2013 bola táto služba občanom ešte vítanejšia s ohľadom na ekonomickú krízu. Hoci väčšina advokátov poskytuje v zmysle zásad advokátskeho poriadku sčasti *pro bono* služby na každodennej báze, tento deň je právna pomoc organizovaná Slovinskou advokátskou komorou naprieč celou krajinou.

Ekonomická analýza postavenia komory

Slovinská advokátska komora opakovane vyjadruje znepokojenie zo systematického narušania princípu nezávislosti a autonómie komory spôsobené legislatívnymi zmenami a spôsobom, akým predpisy interpretujú štátne orgány. Zároveň je postavenie advokátov ohrozené hospodárskou krízou v krajine.

Komora sa preto rozhodla získať empirické dáta a zadala vykonať ekonomickú štúdiu o dopade ekonomických a legislatívnych zmien na postavenie komory za ostatných 15 rokov (1995 – 2014). Realizátorom analýzy bol Ekonomický inštitút právnickej fakulty na Univerzite v Maribore. Empirické dáta sú znepokojujúce. Okrem niekoľkých veľkých advokátskych kancelárií je ekonomická situácia advokátov v krajine nepriaznivá.

Komora tiež zorganizovala konferenciu o úlohe a poslaní komory dňa 21. júna 2017, kde sa zúčastnil predseda ústavného súdu, predseda najvyššieho súdu, ombudsman, generálny prokurátor, zástupcovia ministerstva spravodlivosti, advokáti a novinári. Účastníci identifikovali ako problém nízku právnu istotu občanov, zlú reputáciu komory a súdneho systému, nedostatočnú spoluprácu medzi jednotlivými zložkami systému spravodlivosti, nedostatočné zapojenie komory do pripomienkového procesu pri tvorbe legislatívy a nízku tarifu.

Humanitárny fond komory

V roku 2014 pri príležitosti Európskeho dňa advokátov, ktorý sa koná každoročne na jeseň, Slovinská advokátska komora rozhodla o rozdelení finančných prostriedkov, ktoré sú súčasťou humanitárneho fondu založeného v roku 2004 neziskovým organizáciám a jednotlivcom v núdzi, ktorí požiadali o príspevok. V charitatívnej činnosti sa pokračovalo a roku 2015 bolo takto prerozdelených 20 000 eur, v roku 2018 komora prispela sumou 99 378 eur na nákup nového ultrazvukového prístroja pre kliniku neonatológie v Ľublani, ktorý sa používa na novorodeneckom oddelení.

Zahraničné aktivity

Slovinská advokátska komora sa každoročne zúčastňuje na dôležitom regionálnom stretnutí vedúcich predstaviteľov komôr zo strednej a východnej Európy, ktoré sa koná na rotačnom princípe vždy na pôde jednej z partnerských komôr – Nemecka, Rakúska, Česka, Slovenska, Maďarska, Poľska, Chorvátska a Slovinska. Slovinská komora bola organizátorom v roku 2015, kedy podujatiu okrem tradičnej výmeny výročných správ dala aj tematické zameranie témou *sloboda slova advokátov v súdnej sieni a mimo nej*. Opätovne podujatie organizuje na jeseň 2019 v spojení s vlastným výročným podujatím Slovinské dni advokátov, kde býva pozývaný aj zástupca SAK. Naši predstavitelia sa tiež stretávajú na Európskej prezidentskej konferencii vo Viedni, kde všetky zúčastnené komory zvyknú referovať o svojom aktuálnom legislatívnom a stavovskom vývoji.

Slovinská advokátska komora je plnohodnotným členom Rady advokátskych komôr Európy (CCBE).

Medzinárodný rozmer mali aj oslavy 150. výročia slovinskej advokácie (foto 6), kde boli ocenení zástupcovia zahraničných komôr, ktorí prispeli k rozvoju slovinskej advokácie – predseda Rakúskej advokátskej komory Dr. Rupert Wolff, taliansky advokát a bývalý predseda CCBE Aldo Bulgarelli, francúzsky advokát Marc Jobert, ktorý pôsobil v sekcii pre medzinárodné vzťahy Rady francúzskych advokátskych komôr (CNB), Leo Andreis, bývalý predseda Chorvátskej komory. Ocenení získavajú každoročne plaketu Dr. Danila Majarona.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto Wikipedia (1), www.odv-zb.si (3), archív Slovinskej advokátskej komory (4, 5, 6)

Odbor medzinárodných vzťahov srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály pani Tanji Sedušak, tajomníčke Slovinskej advokátskej komory.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Občanský zákoník.
Praktický komentář.
1. a 2. diel**

KINDL, M. – ROZEHNAL, A. a kol.:
**Občanský zákoník.
Praktický komentář. 1. a 2. diel.**
Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk,
2019. ISBN 978-80-7380-742-9

Vo vydavateľstve Aleš Čeněk, s.r.o.
vyšla dvojdielna publikácia kolek-

tívu autorov pod vedením **Milana Kindla** a **Aleša Rozehnal**
Občanský zákoník. Praktický komentář.

Po vydaní veľkých niekoľkodielných komentárov je tu ponuka na stručnejší, ale zároveň komplexný výklad základnej normy súkromného práva. Označenie praktický komentár vyjadruje viaceré stránky. Po prvé je to prepojenie na prax, použitie v praxi a po druhé je to jeho stručnosť, čo je pre používateľa naozaj praktické. Praktickosť spracovania je umocnená aj radami, akými procesnými postupmi, žalobami je možné chrániť subjektívne práva.

Autori komentára už skôr upozorňovali na problémy, resp. úskalia v novej právnej úprave občianskeho zákonníka, na nejasnosti vo formulovaní textu, čo v praxi môže spôsobiť problémy pri výklade a aplikácii normatívneho textu.

Svoj kritický pohľad preniesli aj do najnovšieho diela, avšak tá kritická optika už nie je samoučelná, ale je výslovne zameraná na to, aby čitateľa upozornila na úskalia pri praktickej aplikácii, a zároveň, a to treba oceniť, ponúkajú autori aj svoj pohľad na možné riešenie problémov, alebo, ako sa problémom vyhnúť.

Autori do komentára zaradili k jednotlivým ustanoveniam zásadné rozhodnutia súdov Českej republiky, predovšetkým Najvyššieho súdu a Vrchného súdu, ako aj Ústavného súdu Českej republiky, čo umocňuje výpovednú hodnotu výkladov. V publikácii sú zaradené nielen najnovšie rozhodnutia súdov, ale aj rozhodnutia súdov prijaté pred účinnosťou občianskeho zákonníka, ktoré sú aktuálne a použiteľné aj pre platnú úpravu.

Autori na viacerých miestach poukazujú aj na súvislosti so smernicami či nariadeniami Európskej únie, pričom výklad niektorých ustanovení občianskeho zákonníka konfrontujú práve s úpravou EÚ, pričom poukazujú aj na odlišnú úpravu v občianskom zákonníku a na súvisiacu úpravu v iných osobitných predpisoch. Verím, že takýto prístup k takej náročnej norme, akou je občiansky zákonník, si nájde svoj okruh čitateľov, ktorí ocenia hutnosť výkladov a rýchlu orientáciu. Komentár je vhodný pre čitateľa, ktorý potrebuje základnú orientáciu v jednotlivých ustanoveniach rozsiahleho kó-

dexu. Komentár je vhodný aj pre študentov, ktorým pri štúdiu postačí predložený rozsah výkladu.

Čitateľ určite ocení aj podrobný vecný register, ktorý mu pomôže pri skúmaní právnej úpravy podľa jednotlivých inštitútov či pojmov a poskytne mu prehľad a orientáciu v hľadanej problematike v celom kódexe.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Univerzita P. J. Šafárika Košice

**Judikatura
v azylových
veciach**

BERTHOTYOVÁ, E:

Judikatura v azylových veciach.

Bratislava, C. H. Beck, 2018, 227 s.

ISBN 978-80-89603-67-1

Na slovenský knižný trh sa koncom roka 2018 dostala publikácia *Judikatura v azylových veciach*. Autorka **JUDr. Elena Berthotyová, PhD.** je sudkyňa Najvyššieho súdu SR s dlhoročnými skúsenosťami z rozhodovacej činnosti v tejto oblasti. Aktuálnosť publikácie zvyrazňuje migračná kríza, s ktorou sú konfrontované prakticky všetky štáty Európskej únie, pričom azyl je jedným z kľúčových nástrojov medzinárodno-právnej ochrany poskytovanej migrantom, ktorí sa z rôznych dôvodov nechcú alebo nemôžu vrátiť do svojej vlasti.

Publikácia obsahuje výber kľúčových rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, Súdneho dvora EÚ a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (obohatený o právne vety z judikatúry Najvyššieho správneho súdu ČR) v azylových veciach. V úvodnej časti autorka pútavým spôsobom opisuje historický pôvod a vývoj azylu ako inštitútu, venuje sa definícii utečenca v medzinárodných dokumentoch, ako aj vývoju azylového práva na Slovensku.

Komentár v prvej kapitole ponúka judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach azylu v členení na judikatúru k čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, k čl. 5 a čl. 8. Druhá kapitola je venovaná judikatúre Súdneho dvora EÚ a tretia, najrozsiahlejšia kapitola, obsahuje aktuálnu judikatúru Najvyššieho súdu SR; podstata jednotlivých rozhodnutí je vyjadrená v právnej vete doplnenej výňatkom z odôvodnenia rozhodnutia.

Komentár ponúka priblíženie relevantnej judikatúry v azylových veciach najmä právnickej verejnosti, osobitne sudcom, advokátom, prokurátorom či zamestnancom verejnej správy, ktorí sa venujú utečeneckej problematike. Publikácia bude pre nich tvoriť významný zdroj poznatkov v oblasti utečeneckej problematiky.

JUDr. Zuzana Ďurišová

Najvyšší súd SR

„Bourali jsme vesele c. k. mocnářství zpuchřelé“ alebo advokáti v prvom československom odboji

V česko-slovenskej historiografii sa uvádzajú tri odboje: prvý protihabsburský, druhý protinacistický a tretí protikomunistický. Pri všetkých troch odbojoch participovali aj advokáti, pričom práve ten prvý znamenal oslobodenie Čechov a Slovákov spod cudzej nadvlády po dlhých stáročiach poroby. Niektorí z advokátov sa exponovali v zahraničnej rezistencii a po rozpade rakúsko-uhorskej monarchie sa dala do diplomatických služieb nového štátu. Iní z pravotárov Slovenska získali rôzne posty v štátnych a politických úradoch Česko-slovenskej republiky. Z radov advokátov pritom pochádzali aj viacerí deklaranti, teda signatári Deklarácie slovenského národa podpísanej v Turčianskom Svätom Martine 30. októbra 1918, ďalej členovia Sokola, „muži 28. októbra“, teda autori vyhlásenia česko-slovenskej samostatnosti z 28. októbra 1918, a napokon aj príslušníci česko-slovenského zahraničného vojska nazývaní po skončení „Veľkej vojny“ legionári.

Diplomati zo Slovenska

Už po vypuknutí prvej svetovej vojny v lete 1914 sa aktivizovalo české a slovenské krajské hnutie v zahraničí, kde následkom vysťahovalectva žilo množstvo emigrantov zo starej vlasti. Jedným z týchto rodákov bol aj neskorší veľvyslanec ČSR vo Francúzsku Štefan Osuský.

Prof. JUDr. Štefan Osuský, PhD. sa narodil 31. marca 1889 v Brezovej pod Bradlom v evanjelickej rodine garbiara Štefana Osuského a jeho manželky Paulíny, rod. Vachkovej. Po absolvovaní brezovskej evanjelickej ľudovej školy rok študoval na lýceu vo Viedni (1901 – 1902) a potom na Evanjelickej škole v Bratislave (1902 – 1905).

Na jar 1905 navštívil lýceum minister kultu a školstva gróf Albert Apponyi. „Do našej triedy prišiel na hodinu latiny. Latina bola môj najobľúbenejší predmet a preto som v nej vynikal pred ostatnými spolužiakmi... Po skúšaní si ma gróf Apponyi zavola a opýtal sa ma po maďarsky: „Ako sa voláš, chlapče?“ Odpovedal som: „Volám sa Osuský, Odkiaľ si?“ Z Brezovej. On na to: „Brezová... to je miesto, ktoré plodí všetky revolúcie proti Maďarom. Ale ty budeš dobrý Maďar.“ Nepýtal sa ma či budem dobrým uhorským občanom, ale jednoducho povedal, že budem dobrým Maďarom. Spomenul som si na otca,

ktorý ma vždy varoval, aby som sa nemiešal do politiky... Premyslel som si preto, ako odpovedať. Nemohol som predsa prisvedčiť, že budem dobrým Maďarom, ani by som to zo seba nebol dostal, a tak som mlčal...“

Apponyi si jeho mlčanie vysvetlil ako urážku a trval nielen na Osuského vylúčení z lýcea, ale zo všetkých škôl v Uhorsku. To viedlo 16-ročného Osuského k odchodu do Chicaga v štáte Illinois v Spojených štátoch, kde žila jeho sestra. Odišiel tam v marci 1906 na lodi Seidlitz, z Brém, pričom v Chicagu svojmu švagrovi Jánovi Svatíkovi vypomáhal v obchode s kožou a vlnou.

V roku 1908 nastúpil na štúdium na nemecko-anglickej *Concordia College* v Springfiede, kde vychovávali luteránskych pastora pre illinoiskú nemeckú komunitu. Tu sa ako plynulo po nemecky hovoriaci študent naučil po anglicky a po absolvovaní trojročného štúdia vyučoval deti slovenčinu v mestečkách Cudahy a Racine. Následne študoval geológiu na Chicagskej univerzite a zúčastnil sa na expedícii do Skalnatých vrchov i Kanady. Popri geológii sa venoval aj štúdiu politológie, sociológie a psychológie, ktoré v roku 1913 ukončil získaním titulu *Bachelor of Philosophy (Ph.B.)*. Napokon nadobudol i právnické vzdelanie, v roku 1916 získal titul doktora práv a stal sa ako **advokát** partnerom advokátskej kancelárie *Sindel, Hassel & Osusky Law Firm*.

Angažoval sa pritom v krajskom hnutí – najskôr v Českom národnom združení a potom v Slovenskej lige. V roku 1915 založil krajské noviny *Slovenské slovo* a *Slovenský týždenník* a o rok neskôr sa stal podpredsedom Slovenskej ligy, ktorou bol poslaný do Európy kvôli spolupráci s Česko-slovenskou národnou radou za účelom presadenia bodov Clevelandskej dohody. V období 1917 – 1918 pracoval ako riaditeľ Česko-slovenskej tlačovej kancelárie v Ženeve, pričom v apríli 1918 spolu s M. R. Štefánikom zastupoval v Ríme Slovákov na Kongrese utláčaných národov Rakúsko-Uhorska. V tomto období patrilo do jeho pôsobnosti aj organizovanie česko-slovenských légii zo zajatcov v Taliansku.

Po vzniku ČSR bol v rokoch 1918 – 1920 **vyslancom v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska**. Ako generálny tajomník česko-slovenskej delegácie sa zúčastnil na Parížskej mierovej konferencii. Dňa 4. júna 1920 vo Veľkom Trianone podpísal ako mimoriadny a splnomocnený vyslanec ČSR na parížskej konferencii Trianonskú mie-

rovú zmluvu s Maďarskom. „*Keď som o trištvrte na päť 4. júna 1920 pod zmluvu nesúcu meno Trianon napísal svoje meno, vedel som, že podpisujem vyúčtovanie slovenského národa s bývalým Uhorskom, vyúčtovanie účtov podpísaných od vrchu až dolu krvou, utrpením a biedou môjho národa... Nikdy sme nemali a nemáme úmysel pomstiť sa tým, pod ktorými sme trpeli.*“

V rámci Spoločnosti národov v rokoch 1921 – 1932 pôsobil v reparačnej komisii, kde okrem Československa zastupoval aj Poľsko, Juhosláviu, Rumunsko a Grécko a v období rokov 1922 – 1936 predsedal kontrolnej komisii Spoločnosti národov. Ako diplomat v rokoch 1921 až 1939 pôsobil ako česko-slovenský **veľvyslanec vo Francúzsku**, kde sa výrazne angažoval v rozvíjaní československo-francúzskych vzťahov.

Nezabúdaj pritom ani na svoje domáce akademické pôsobenie, v roku 1937 sa stal **docentom** na právnickej fakulte Karlovej univerzity.

V marci 1939 odmietol vydať vyslanectvo Nemcom a udržal úrad v činnosti. Začal organizovať československý zahraničný odboj a 2. októbra 1939 podpísal s francúzskym premiérom Edouardom Daladierom Zmluvu o obnovení československej armády vo Francúzsku, o mesiac neskôr sa stal členom Československého národného výboru vedeného Edvardom Benešom. Po vzniku exilovej exekutívy bol v júli 1940 vymenovaný za ministra československej vlády v Londýne, ale vzťahy s Benešom sa zhoršovali. Po sporoch s Benešom vo veci zahraničnej politiky, organizácie československého zahraničného odboja, povojnového usporiadania republiky i vyriešenia slovenskej otázky ho exilový prezident v marci 1942 zbavil všetkých funkcií a Osuský prednášal dejiny diplomacie a medzinárodných vzťahov na Oxfordskej univerzite. Na jar 1945 odišiel do USA, kde sa stal **profesorom** na Colgate University v Hamiltone. Po februári 1948 sa angažoval v Rade slobodného Československa.

Štefan Osuský zomrel v Herndone pri Washingtone dňa 27. septembra 1973.

V roku 1992 mu bol in memoriam udelený československý Rad T. G. Masaryka I. triedy a v roku 2001 in memoriam slovenský Rad Bieleho dvojkríža II. triedy. V roku 1995 nakrútil scenárista a režisér Fedor Bartko o Štefanovi Osuskom dokumentárny film pod názvom *Spomienka nikdy nesklame*.

Ďalší z budúcich slovenských diplomatov **JUDr. Juraj Slávik** sa narodil 28. januára 1890 v Dobrej Nive evanjelickému farrárovi Jánovi Slávikovi a jeho manželke Izabele Božene rod. Maróthyovej, jeho starší brat bol Ján Slávik (1886 – 1953).

Po absolvovaní evanjelickej základnej školy v rodisku a gymnázia v Banskej Bystrici (1900 – 1904) študoval na evanjelickom lýceu v Prešporku, kde založil tajný spolok *Kozub* a ktoré v roku 1908 úspešne ukončil. Ďalej sa venoval štúdiu práva v Budapešti, Berlíne a *École de droit* na Sorbonne v Paríži.

Ešte pred získaním akademického titulu JUDr. v roku 1913 začal pracovať ako **advokátsky koncipient** u známeho advokáta JUDr. Emila Stodolu. Keďže bol svedkom maďarizačného útlaku Slovákov, pridal sa k hlasistom a často si dopiso-

val s Vavrincom Šrobárom pod pseudonymom Neresnický. Už ako študent sa pritom venoval aj literárnej činnosti, prekladal francúzskych básnikov (napr. Gustava Flauberta), preklady uverejňoval v *Slovenských pohľadoch*. Prekladal tiež z ruštiny, ukrajinčiny či nemčiny. Publikoval najmä poéziu v *Prúdoch*, ktoré redigoval v rokoch 1912 – 1914. Publikoval aj v *Slovenskej politike*, *Živene* či v *Slovenskom denníku*. Patril do generácie mladších hlasistov spolu s Ivanom Kraskom, Ivanom Gallom a Vladimírom Royom. K jeho predprevratovej činnosti patrilo aj členstvo v Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Rok pred vypuknutím prvej svetovej vojny nastúpil na základnú vojenskú službu, vojnový požiar prežil v tylovej službe rakúsko-uhorskej armády na Severovýchodnom fronte proti Rusom. Ešte pred rozpadom monarchie začal pracovať ako redaktor *Slovenského týždenníka* v Budapešti, v októbri 1918 sa stal ako tajomník Slovenskej národnej rady signatárom Martinskej deklarácie. Ako člen Revolučného národného zhromaždenia v Prahe zastával post tajomníka jeho Slovenského klubu a po vymenovaní vládou aj vládneho komisára pre východné Slovensko v roku 1919 počas bojov s Maďarskou republikou rád. V období rokov 1920 – 1921 bol delegátom československej vlády pri Medzinárodnej plebiscitnej komisii na Orave a Spiši.

Politicky sa exponoval ako jeden zo zakladateľov slovenských agrárnikov, teda Národnej republikánskej strany roľníckej, ktorá sa v roku 1920 zlúčila so SNS do Slovenskej národnej a roľníckej strany, kde pôsobil ako generálny tajomník. V roku 1922 sa však agrárne krídlo tejto strany zjednotilo s celoštátnou Republikánskou stranou poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu, v ktorej zastával post generálneho tajomníka pre Slovensko. V rámci novovzniknutých tzv. veľžúp pôsobil v rokoch 1923 – 1926 ako župan Zvolenskej župy a v rokoch 1926 – 1928 Košickej župy. Z najvyšších rezortných postov zastával v roku 1926 funkciu **ministra poľnohospodárstva** a správcu ministerstva pre zjednotenie zákonov a orgánov správy (unifikácií) a v rokoch 1929 – 1932 bol **ministrom vnútra**, zároveň bol v rokoch 1929 – 1935 poslancom Národného zhromaždenia.

K jeho následnému diplomatickému pôsobeniu patrí zastávanie postu stáleho delegáta československej vlády pri Medzinárodnej únii líg Spoločnosti národov v Ženeve (1933 – 1935). Nakrátko získal ešte v roku 1935 mandát **viceprezidenta Slovenskej krajiny**, teda druhého najvyššie postaveného úradníka na Slovensku.

Z jeho mimopolitickej činnosti možno spomenúť funkciu podpredsedu Československej obce sokolskej a v roku 1936 aj predsedu Ústredného výboru Klubu československých turistov.

Posledné predvojnové pôsobenie J. Slávika bolo v rangu československého **vyslanca v Poľsku**, a to v exponovanom období 1936 – 1939. Po zániku ČSR v marci 1939 neuznal okupáciu štátu, rezignoval na svoju funkciu a odišiel do USA. Tu po dohode s Edvardom Benešom prednášal na amerických univerzitách a medzi krajanmi. V júli 1939 sa vrátil späť do Varšavy, kde pomáhal s generálom Levom Prchalom a podplukovníkom Ludvíkom Svobodom organizovať česko-

slovenské vojenské jednotky. Po obsadení Poľska Nemec-
kom a Sovietskym zväzom odišiel v októbri 1939 do Francúz-
ska, kde sa zapojil do zahraničného odboja v rámci Česko-
slovenského národného výboru. Po páde Francúzska sa cez
Casablancu dostal do Londýna, kde bol v júli 1940 menova-
ný **ministrom vnútra** v exilovej vláde, túto funkciu zastával
až do apríla 1945. Bol tiež poverený vedením ministerstva
školstva a národnej osvety, ako zástanca Edvarda Beneša
odmietal snahy Štefana Osuského a Milana Hodžu o princíp
rovnocennosti oboch národov republiky.

Po vojne sa stal šéfom kabinetu štátneho tajomníka Vladi-
míra Clementisa na Ministerstve zahraničných vecí v Prahe.
Bol členom československej delegácie na Parížskej mierovej
konferencii v roku 1946, kde sa veľkou mierou zaslúžil o mie-
rovú zmluvu s Maďarskom. V júni 1946 sa stal českosloven-
ským **veľvyslancom v USA**, kde sa zúčastnil aj na zasada-
niach Valného zhromaždenia OSN v rokoch 1946 a 1947.

Len mesiac po Víťaznom februári sa v marci 1948 vzdal
postu veľvyslanca, zostal v USA v exile a venoval sa pomoci
utečencom. Vo februári 1949 stál pri zrode Rady slobodné-
ho Československa, v ktorej v 50. rokoch zastával funkciu
predsedu Zastupiteľstva rady a zároveň bol miestostarostom
Ústredia československého sokolstva.

Ku koncu svojej kariéry opustil koncepciu čechoslovakiz-
mu a priklonil sa k princípu rovnocennosti oboch národov
v spoločnom štáte. Po úmrtí prezidenta J. F. Kennedyho držal
dokonca čestnú stráž pri jeho rakve.

Juraj Slávik zomrel 30. mája 1969 vo Washingtone. Jeho
urnu s popolom uložili po Nežnej revolúcii v roku 1990 pri
príležitosti jeho 100. výročia narodenia v rodinnej hrobke
na banskobystričskom cintoríne. V roku 1992 mu bol udelený
Rad T. G. Masaryka in memoriam. V tomto roku zomrel aj
jeho syn JUC. Dušan Slávik narodený v roku 1922, ktorému
prvýkrát trest smrti za odbojovú činnosť uložili po potlačení
SNP v roku 1944 fašisti a druhýkrát v roku 1949 komunisti,
vo väzení nakoniec prežil roky 1949 – 1960.

V radoch deklarantov

Spomedzi signatárov Deklarácie slovenského národa z 30.
októbra 1918, ktorou sa zástupcovia slovenského národa
prihlásili k vznikajúcemu česko-slovenskému štátu, tvorili
významnú časť práve pravotári. Patril k nim predovšetkým
predseda Slovenskej národnej strany a novokreovanej Slo-
venskej národnej rady **Matúš Dula** (1846 – 1926), ktorý bol
advokátskym osnovníkom Pavla Mudroňa a od roku 1871
samostatným advokátom v Turčianskom Svätom Martine.
V súdnych procesoch zastupoval napr. Vavrinca Šrobára,
Andreja Hlinku a rumunských poslancov v klužskom proce-
se. M. Dula sa stal v Prahe členom revolučného Národného
zhromaždenia a vo voľbách v roku 1920 bol za Slovenskú
národnú a roľnícku stranu zvolený za senátora.

Od roku 1900 mal vlastnú advokátsku kanceláriu v Lučen-
ci **Ľudovít Daniel Bazovský de Leliwa** (1872 – 1958) so ze-
mianskymi koreňmi. V časoch Rakúsko-Uhorska bol členom

maďarskej Strany nezávislosti, po vzniku ČSR poslancom
Revolučného národného zhromaždenia i prvým novohrad-
ským županom a napokon po I. viedenskej arbitráži v období
1938 – 1940 pôsobil v službách národnostného oddelenia
pri predsedníctve maďarskej kráľovskej vlády v Budapešti.

Jedným zo spoluautorov martinskej deklarácie bol **Ivan
Dérer** (1884 – 1973), ktorý od roku 1910 pôsobil ako advo-
kát v Prešporku, pričom už počas štúdií praxoval v advokát-
skej kancelárii svojho otca. Po prevrate získal poslanecké
kreslo v Revolučnom národnom zhromaždení a neskôr aj
v Národnom zhromaždení za Československú sociálnode-
mokratickú stranu robotnícku, ktorú na Slovensku v rokoch
1936 – 1938 aj viedol. Z rezortných postov zastával funkciu
ministra s plnou mocou pre správu, pre zjednotenie zákonov
a organizácie správy (ministerstvo unifikácií), školstva a ná-
rodnej osvety i spravodlivosti. V rokoch 1946 – 1948 zastával
post predsedu Najvyššieho súdu ČSR. Dokumentárny film
JUDr. Ivan Dérer vyrobila v rámci cyklu *Historická panoráma*
Slovenská televízia Bratislava v roku 1999.

Ďalší deklarant **Cyril Horváth** (1864 – 1931) pôsobil ako
advokát v Senici, jeho synom bol spisovateľ a advokát Ivan
Horváth.

Osnovník Matúša Dulu šľachtického pôvodu **Milan Ivan-
ka de Draskócz et Jordánföld** (1876 – 1950) pracoval ako
advokát v Trnave a počas prvej ČSR v Bratislave. Už v rokoch
1907 – 1909 bol poslancom Uhorského snemu, pričom aj
on so vznikom ČSR získal mandát v Revolučnom národnom
zhromaždení a za Československú národnú demokraciu aj
v Národnom zhromaždení v rokoch 1929 – 1934.

K deklarantom z radov pravotárov patril i **Martin Mičura**
(1883 – 1946), ktorý v rokoch 1919 – 1920 spravoval tekov-
skú a nitriansku župu a následne bol dva roky ministrom pre
správu Slovenska. Exponoval sa v politike aj po vzniku nezá-
vislého Slovenska ako predseda Najvyššieho súdu v Bratisla-
ve (1939 – 1945) či podpredseda Štátnej rady (1943 – 1945).

Emil Miloslav Stodola (1862 – 1945), budapeštiansky
advokát, ktorý začal v roku 1917 vydávať najstarší právnický
časopis na Slovensku *Právny obzor*, pripravoval v Turčian-
skom Svätom Martine v októbri 1918 zhromaždenie dekla-
rantov. Po prevrate praktizoval advokáciu v Bratislave a v ro-
koch 1921 – 1922 zastával funkciu predsedu Slovenskej ná-
rodnej strany.

Syn pravotára Jána Štúra a synovec rodolúba Ľudovíta
Štúra advokát **Karol Emil Štúr** (1867 – 1925) bol ako evanjeli-
cký kňaz ďalším zo signatárov Martinskej deklarácie.

Zo známej národnárskej rodiny pochádzal deklarant ad-
vokát **Rudolf Markovič** (1868 – 1934). Obhajoval predsta-
viteľov národného hnutia (v roku 1898 S. H. Vajanského či
o dva roky neskôr 28 národovcov v tzv. banskobystričskom
processe). Po vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov bol
pre obdobie 1919 – 1920 menovaný zvolenským županom
so sídlom v Banskej Bystrici.

Ďalší zo signatárov Martinskej deklarácie, **Ján Vanovič
Dianis de Draskócz** (1856 – 1942), pôvodom zo zemianskej
rodiny, pôsobil ako advokát v Turčianskom Svätom Martine.
Zastával post poslanca Národného zhromaždenia, predse-

du Matice slovenskej v rokoch 1931 – 1938 a bol tiež predsedom výboru Advokátskej komory v Turčianskom Svätom Martine (1921 – 1934).

Synom advokáta Juraja Daxnera bol **Samuel Daxner de Tótzabar** (1856 – 1949), ktorý bol ďalším signatárom deklarácie. Po prevrate viedol v novembri 1918 v Tisovci, kde vykonával advokátsku prax, miestnu národnú radu. Bol tiež poslancom v Revolučnom národnom zhromaždení, županom Gemersko-malohontskej župy a v rokoch 1922 – 1925 senátorom za Republikánsku stranu poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu. Po komunistickom prevrate v roku 1948 mu bol odňatý statok a hospodársky majetok.

Ján Ružiak (1849 – 1921) bol advokátom v Liptovskom Svätom Mikuláši a poslanecký mandát vykonával už v Uhorskom sneme. Podpísal Martinskú deklaráciu a po vzniku Česko-Slovenska zasadal v Revolučnom národnom zhromaždení i v Senáte Národného zhromaždenia za Slovenskú národnú a roľnícku stranu.

Advokáti spomedzi legionárov

Syn zemana a advokáta Jána Baltazára Jesenského-Gašparé **Ján Jesenský de Magna Jasen** (1874 - 1945) bol ako Janko Jesenský známym slovenským básnikom i prozaikom, advokátsku prax vykonával v Bánovciach nad Bebravou. Počas Prvej svetovej vojny padol na Severovýchodnom fronte do ruského zajatia, kde bol ako príslušník česko-slovenského zahraničného vojska zvolený za podpredsedu ruskej odbočky Československej národnej rady. Po návrate do vlasti zastával postupne funkcie župana v Rimavskej Sobote, v Nitre i v Bratislave a napokon viceprezidenta Slovenskej krajiny (1929 – 1938).

Ivan Markovič (1888 – 1944) pracoval pred prvou svetovou vojnou ako advokátsky osnovník v Budapešti. Po zajatí Rusmi patril k organizátorom česko-slovenského zahraničného vojska a zastával post tajomníka Československej národnej rady. Z politických funkcií v prvej ČSR sa angažoval ako poslanec v Revolučnom národnom zhromaždení i v Národnom zhromaždení, ako minister národnej obrany pre zjednotenie zákonov a organizáciu správy. Ako advokát pôsobil v Bratislave a zomrel v koncentračnom tábore Buchenwald.

Ako advokát v Plzni pôsobil pred prvou svetovou vojnou **Josef Patejdl** (1878 – 1940) a po návrate z Ruska dlhodobo predsedal v roku 1921 založenej Československej obci legionárskej a pôsobil až do roku 1939 aj ako poslanec Národného zhromaždenia za Českú stranu socialistickú. Zomrel počas v koncentračnom tábore Dachau.

Sokolské hnutie a muži 28. októbra

Medzi advokátmi pôsobiacimi v sokolskom hnutí bol **Josef Eugen Scheiner** (1861 – 1932) – osobnosť stojaca na jeho čele v čase pádu habsburskej monarchie. Hlavou Českej

obce sokolskej bol v rokoch 1906 – 1932. Sám Scheiner pritom pochádzal z rodiny advokáta a koncipientúru vykonával v kanceláriách princípálov JUDr. Čížka a JUDr. Tondra. Ako samostatný advokát pôsobil od roku 1893 a počas prvej svetovej vojny spolupracoval s organizáciou Maffia. Dňa 8. novembra 1918 na výročie bitky na Bielej hore prijal na Staromestskom námestí prvú slávnostnú prisahu československého vojska. Udalosti prevratu ho na obdobie decembra 1918 až júna 1919 vyniesli na post generálneho inšpektora ozbrojených síl ČSR. Dva roky ešte pôsobil ako poslanec Revolučného národného zhromaždenia za Československú národnú demokraciu.

Ďalší sokolský činiteľ z radov advokátov, **Jindřich Vaníček** (1862 – 1934), pôsobil dlhodobo v rokoch 1892 – 1930 vo funkcii náčelníka Českej obce sokolskej. Ako advokát pracoval od roku 1910 a vlastnú advokátsku kanceláriu si otvoril v smíchovskej sokolovni. Po vzniku ČSR pracoval ako prednosta výchovného odboru Ministerstva národnej obrany a s J. E. Scheinerom v júni 1919 organizoval ozbrojenú podporu boja proti Červenej maďarskej armáde na Slovensku.

Z piatich „mužov 28. októbra“ – dňa vyhlásenia Československej republiky – boli dvaja advokáti: A. Rašín a F. Soukup. Od roku 1900 bol advokátom zastupujúcim o. i. Živnostenskú banku **Alois Rašín** (1867 – 1923) zasadať v kresle rakúskej Ríšskej rady, Revolučného národného zhromaždenia i Národného zhromaždenia ČSR. Zastával post prvého československého ministra financií a zomrel na následky atentátu. V rovnakom roku ako Rašín začal pôsobiť v advokácii i **František Soukup** (1871 – 1940), obdobne disponoval poslaneckým mandátom v rakúskej Ríšskej rade, Revolučnom národnom zhromaždení i Národnom zhromaždení ČSR. Exponoval sa ako prvý československý minister spravodlivosti a dlhoročný senátor NZ za Československú sociálnodemokratickú stranu robotnícku, pričom senátu v rokoch 1929 – 1939 aj predsedal.

K osobnostiam prevratu z roku 1918 patril aj advokát **Přemysl Šámal** (1867 – 1941), od roku 1914 predseda Českej strany pokrokovej (realistov). Po vypuknutí prvej svetovej vojny bol jedným zo zakladateľov odbojovej organizácie Maffia a prehlásenie nezávislosti ČSR ho vynieslo do kresla hlavy metropoly novovzniknutého štátu s titulom predsedu správnej komisie Prahy. Nakrátko bol aj poslancom Revolučného národného zhromaždenia za Československú národnú demokraciu, aby sa na dlhé obdobie rokov 1919 – 1938 stal prednostom Kancelárie prezidenta republiky. Počas druhej svetovej vojny po uväznení gestapom zomrel v nemocnici v Berlíne. V roku 1992 bol in memoriam vyznamenaný Radom Tomáša Garrigua Masaryka I. triedy.

Z plejády ďalších zástupcov advokátskeho stavu nemožno vynechať koncipienta spred roka 1914 **Leva Sychravu** (1887 – 1958). Prvú svetovú vojnu prežil v emigrácii a po vzniku ČSR sa stal jej prvým veľvyslancom vo Francúzsku. Počas druhého svetového konfliktu bol v rokoch 1939 až 1945 väznený v koncentračnom tábore Buchenwald.

FEJTÓN

*S láskavým súhlasom pani Magdy Hajnošovej, rod. Hečkovej, uverejňujeme starší fejtón jej otca – slovenského básnika a prozaika **Františka Hečka** (1905 – 1960) – na témy advokátske. Vznik tohto fejtónu sa však spája i s menom Štefana Janča, z rukopisnej pozostalosti ktorého Slovenská advokátska komora pred časom vydala publikáciu Advokát Pavol Országh Hviezdoslav.*

Štefan Jančo a František Hečko boli švagrovia a mali veľmi dobré rodinné vzťahy. Povzbudzovali sa jeden druhého v činnostiach právnických a spisovateľských. Fejtón je vtipný, čo zodpovedá osobnému založeniu Františka Hečka. Opísané pojednávanie viedol v Martine Štefan Jančo, ktorý naň svojho švagra pozval na rozveselenie. Podľa všetkého je opis vierohodný, vrátane havkania advokátov. V čase napísania fejtónu František Hečko býval tiež v Martine a pracoval v Matici slovenskej. Tam mu tiež v roku 1948 vyšlo v matičnom vydavateľstve prvé vydanie románu „Červené víno“ v troch zväzkoch, ilustrované akademickým maliarom Martinom Benkom.

Magda Hajnošová, rod. Hečková

HAU! HAU! HAU!

Na súde som ešte nebol. Ani ako žalobca, ani ako obžalovaný, ba ani ako svedok. A to ma pomrzievalo. Človek reku zostarne, zošedivie, zomrie a nedozvie sa, ako to vyzerá na súde, kde ľudia hľadajú spravodlivosť preto, aby sa to nestalo, vošiel som včera v istom okresnom meste na súd. Na chodbe sa ponevieralo, šuškalo a na seba zazeralo, ba tak sa mi pozdávalo, i vrčalo zo dvadsať ľudí rozličného veku, pohlavia i oblečenia. Bolo tam prítmie, ako býva na všetkých súdnych chodbách, preto som otvoril dvere na súdnej sieni a vošiel som dnu.

A pretože žijú ľudia na svete dvojakí – jedni, čo na súde už boli, a druhí, čo tam neboli – bude azda dobré, keď napíšem, čo som tam videl, počul a zažil. Čitateľa, čo už na súde boli, nech mi prepáčia, že sa dozvedia, čo už dávno vedia a čo už skúsili aj sami na sebe. Ale čitateľom, čo ešte na súde neboli, úprimne radím, aby sa usilovali žiť a správať sa nejako tak, aby sa ta vôbec nedostali.

Zo súdnej siene ma nik nevyhodil.

Platí taký zákon, že na pojednávanie môže prísť každý, pravda, pod podmienkou, že sa tam bude riadne správať. A riadne správanie spočíva v tom, že návštevník tam ticho sedí na lavici obžalovaných – inde nemá kde – a vstane len vtedy, keď niekto z predvolaných prisahá alebo keď sudca vyhlasuje rozsudok.

Vošiel som teda do súdnej siene vo chvíli, keď si sudca sadal za súdny stôl. Zapisovateľka si klúpala obďaleč za svoj písací stroj. Títo dvaja sú oddelení od ostatného sveta dreveným plôtikom, akoby sedeli v kletke. Prečo, to neviem. Pod-

istým preto, aby ich nenapadli advokáti, ktorí sedia pred plôtikom za stolíkmi naproti sebe, rozhadzujú rukami, vyskakujujú a všeličo vykrikujú. V zadnom čele siene sú lavice obžalovaných, ale sadajú si na ne aj žalobcovia, svedkovia, ba aj náhodní návštevníci, ako napríklad ja.

Zavolali manželov Lipovskovcov ako obžalovaných a vdovu Dubovskú ako žalobkyňu. Manželia zazerali na vdovu a vdova prepaľovala nahnevateľnými očami do duší manželov. Má na to príčinu, lebo ju – keď išla večer z poľa – napadol, zvalil na zem a škaredo pohrýzol ich pán pes. Manželia si prisadnú k svojmu advokátovi a vdova zas k svojmu. Advokáti ich spovedajú a usilovne si čosi značia, kývajú alebo krúčia hlavami. Prichodia mi rovnako rozčúlení a nahnevaní ako ich klienti, akoby nebodaj to psisko bolo pohrýzlo aj ich!

Sudca chce hnevníkov zmieriť a nakriatnuť ich, aby sa priateľsky dohodli a vyrovnali. Ale kým sa vládu stránky spamätať, vyskočia advokáti, že pokonávka je nemožná. Z toho mám dojem, že na svete by bolo všeličo možné, nebyť rozličných advokátov...

Zavolajú dnu člena národnej bezpečnosti ako svedka.

Dozvedám sa, že je to psisko veľké, záludné, zákerné a že člen národnej bezpečnosti doplatil na jeho psiú natúru tým, že má roztrhaný kabát. Advokát žalobkyne zažiari od radosti. Vidieť mu na tvári, že by sa bol ešte väčšmi potešil, keby bolo psisko člena národnej bezpečnosti vôbec roztrhlo alebo zožralo...! Mal by dôkaz, že pes je vnútri svojej psej duše úplne skazený, zlomyseľný, a teda aj byť nehodný poriadnym psom. No advokát obžalovaných ho zavrúti, lebo má vraj dôkaz, že je to psík mierny, dbalý na svoje psie povinnosti, hotový baránok. Člena národnej bezpečnosti zdrapil vraj len preto, lebo mal oblečený kabát takej farby, aké nosili nemec-kí vojaci, a na tých sa v rokoch 1944 až 1945 psičia smrteľne hnevalo.

Medzi advokátmi sa strhla zvada. Prvý tvrdil posmešne, že podľa súčasného stavu psej biológie nemožno predpokladať, že by i psov zachvacoval spravodlivý hnev na fašistických votrelcov. Druhý advokát zas dokazuje, že táto nenávisť proste existuje, a uvádza zo desať príkladov, keď sa i psi vyznačili ako nepriatelia všetkého, čo páchlo fašizmom a nacizmom. „Preto,“ hovorí, „i tento pes je skôr hrdina ako útočník, a v nijakom prípade nedovolím hovoriť o ňom ako o záker-nom zločincovi!“

Na takú argumentáciu svedok už nemá čo povedať.

Sudca vypočúva druhú svedkyňu, staršiu ženu, ktorá na vlastné oči videla, ako ono podarené psisko pohrýzlo chuderu – žalobkyňu. „Prosím, ona išla po ceste, psisko vybehlo z dvora, ani nezabrechalo, len skočilo, zvalilo chuderu na zem a pohrýzlo ju na stehne, sukňu na nej roztrhala...“

To je jasná reč.

Advokát žalobkyne kričí na svojho protivníka:

„Vidíte, akú krvožíznivú beštiu zastupujete! Hau! Hau! Hau!“

Sudca advokáta napomenie, ale sám ledva premôže veselosť.

Svedkyňa ešte spomína, že psisko pohrýzlo i krajčírovo chlapča, ktorému museli krajčírovci ranu liečiť špeciálnou masťou. Svedkyňa dostane svedecké a do súdnej siene vstúpi majster krajčírskeho remesla, aby dosvedčil, ako to bolo s jeho chlapčiskom.

Rozpráva zoširoka o tom, aké je jeho chlapčisko nezdarné a neposlušné. No vysvitne, že chlapcova nezdarnosť a neposlušnosť spočíva v tom, že synátor i proti otcovmu zákazu hrá futbal! „Pes ho nepohrýzol, ale dokopali ho futbalisti, horší ako všetci psi!“ kričí krajčír. „Bál sa ma, slávny súd,“ dodáva otec rozhorčene, „nuž ma ošudil, že ho pes pohrýzol. Priznal sa až potom, keď som ho vyplatil.“

„A tú masť, ktorou ste mu natierali ranu, prečo vaša žena dala potom pani Dubovskej, aby si ňou mastila ranu od psa?“ pýta sa krajčíra advokát.

„Nuž masť ako masť,“ odsekol svedok, „a rana ako rana!“

Advokát žalobkyne navrhne súdu predvolať za svedka i chlapca – futbalistu. „Nech nám povie, kto ho poranil: či pes a či futbalisti.“

„Neopovážte sa ho volať,“ kričí krajčírsky majster, „lebo ho tak zmlátim, že to svet nevidel!“

Potom si pán majster žiada 300 korún svedeckého, lebo má rozrobené akési sobášne šaty a o toľko prišiel, keď musel ísť na súd. Advokáti tvrdia svorne, že je to veľa, a pýtajú sa krajčíra, či aj v daňovom priznaní udáva také príjmy ako na súde. Krajčír stíchne a uspokojí sa aj s 50 korunami.

Ostatná svedkyňa – žena obžalovaného – psíka chválí. Pripúšťa síce, že členovi národnej bezpečnosti roztrhol kabát, ale len preto, lebo sa chytil kľučky na dverách a chcel vojsť dnu. Aj ho upozorňovala, aby nešiel, kým psa neuviaže, ale nepočúvol.

„Vidíte, pán kolega! Upozorňovala člena národnej bezpečnosti, aby dnu nechodil, kým psa neuviaže: ergo vedela, že ten pes neprejavuje lásku k svojmu blížnemu nijakým rukybozkávaním a priateľským oblápaním. Nemá ani trochu snahy správať sa slušne v prítomnosti úradných osôb, čo si potom mohol dovoliť v styku s chuderou Dubovskou?“

„Zmeníte, pán kolega, svoj náhľad o tom psíkovi, keď vám ho dopravem do kancelárie...“

„Bude ma tešiť...“

Po tejto filipike sudca spovedá pohryzenú. Povie tichým hlasom všetko, čo sa v súvisе so psom prihodilo, ako ju zvalil na zem, uhryzol na nohe, rozdiapal na nej šaty...

„Vidieť, že sa zle vyspal, bol zle naladený,“ vtipkuje jej advokát a sudca ho okríkne.

Žalobkyňa pokračuje, ako jej rana červenala, puchla, ako ju museli ľudia odviezť na voze k lekárovi. Furmanovi dala 200 korún, lekárovi 950 korún, roztrhané šaty si cení na 500 korún, ležala tri týždne, prišla o zárobok, všetko doložila dokladmi...

Advokát žalovanej stránky sa trhá za vlasy. Roztrhané šaty sa mu vidia privysoko ocenené. Zasahuje aj obžalovaný, ale advokát pohryzenej je na koni:

„Kto má prvotriedneho psa, takého barana, nech platí! Nevie, čo by robil môj pán kolega, keby mu nejaké psisko rozdrapilo nohavice, a k tomu by ešte tri týždne musel ležať, čo všetko by si on zaúčtoval! Iste by netvrdil, že pes bol citlivý a hanblivý, hau, hau, hau!“

Sudca skríkne a pred súd predstúpi nešťastný majiteľ psa. Pôsobí dojemom človeka slušného, nekričí, nenadáva. Psa má – pardon, mal, lebo ho medzitým predal! – päť rokov, vždy sa správal ticho a priateľsky. Keď pohrýzol Dubovskú, on doma nebol, bol so ženou v lese.

„Prečo ste si psisko neuviazali?“ opýta sa sudca už akosi priateľsky.

„Bol uviazaný, ale odtrhol sa.“

„Hovorím, celkom nežný psíček,“ mieša sa advokát, „ktorý trhá refaze! To tichí a pokorní psíci nerobia, ale len psi Ursusi...!“

Sudca len mávne bezmocne rukou, premáva sa v papieri, čosi ráta a spočítuje, škriepi sa s advokátmi, poráža ich akýmisi rozhodnutiami kráľovských kúrií a najvyšších súdov, vstáva a vyhlasuje rozsudok.

Obžalovaného Lipovského odsudzuje zaplatiť 3 370 korún, akési úroky a 863 korún súdnych trov. V odôvodnení rozsudku sa čosi vraví o zodpovednosti majiteľa za svojho psa...

V súdnej siene sa strhne krik.

Ale všetko je to už zbytočné, stránky vychádzajú zo siene. Čujem len, že advokát obžalovaných pouča svojich klientov, aby sa nebáli, že bude apelovať...

Ale do súdnej siene už vstupujú manželia Opleckovci.

On chlap ako hora, ona žena čo k čomu, ešte mladá, pekná.

Lenže čo z toho všetkého, keď sa na smrť hnevajú! Ani si nesadnú spolu, len sa prílepia na svojich advokátov, ktorí sa tiež vymenili. On s ním drkoce, ani čo by mu bol bratom, ona mu čosi šepce do ucha ako nebodaj jeho nastávajúca verná manželka.

Sudca sa usiluje manželských hnevňikov zmieriť.

Zavolať z chodby ich deti – chlapček môže mať deväť, dievčatko sedem rokov. Lenže zatiaľ čo sa sudca usiluje dať dokopy otca s materou týchto milých ľudských kozleniec, a preto ich aj dal predviesť do súdnej siene, manželia si vyplávajú jazyky! A deti, panenanebi! – dívajú sa im na ne nechápavo, ba usmievajú sa, ako smiešne sa ich rodičia zabávajú...

Ale o tomto dosť. To je história veľmi smutná, o ktorej radšej pomlčím.

(1948)

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2019

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuoobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 10. 6. 2019

Uzávierka redakčnej časti: 17. 6. 2019

Toto číslo vyšlo 30. 6. 2019

advokátska
komora Slovenská

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom tlačnom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie **anonymne** (nepozná meno autora). Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok na viac častí. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

